

ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย

ปริญญานิพนธ์

ของ

จิตรา วิเชียร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2551

ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย

ปริญญานิพนธ์

ของ

จิตรา วิเชียร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย

บทคัดย่อ
ของ
จิตรา วิเชียร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2551

จิตรา วิเชียร. (2551). ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย. ปรินทิฟานท์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ, อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา.

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาลักษณะโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครองต้องการ และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครองต้องการ โดยจำแนกตาม อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจำนวน 300 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนเอกชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างโดยผู้วิจัย มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า

1. ลักษณะโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครองต้องการเป็นดังนี้
 - 1.1 จุดประสงค์ของการศึกษา ผู้ปกครองต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการมากที่สุดคือ ให้เด็กมีสุขภาพจิตดีและมีความสุข สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้
 - 1.2 สารการเรียนรู้ ผู้ปกครองต้องการให้เด็กเรียนรู้ มารยาทความเป็นไทย สร้างนิสัยการรับประทานอาหารที่ดี
 - 1.3 วิธีการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเปิดโอกาสให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
 - 1.4 การประเมินผล ผู้ปกครองต้องการให้รายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ โดยการรวบรวมผลงานเพื่อดูพัฒนาการเด็ก
 - 1.5 กิจกรรมเสริมโปรแกรม ผู้ปกครองต้องการสูงสุดคือ การสอนภาษาต่างประเทศ ด้วยเจ้าของภาษา และควรมีกิจกรรมสร้างเสริมความพร้อมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็ก
2. ความต้องการลักษณะโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองจำแนกตาม อายุ อาชีพ และรายได้ ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นระดับการศึกษามีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความต้องการของผู้ปกครองจำแนกรายด้านของโปรแกรมการศึกษา
ปฐมวัย พบว่า ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา ผู้ปกครองที่รายได้ต่างกัน มีความต้องการ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการประเมินผล พบว่า ผู้ปกครองอายุ
ต่างกันมีความต้องการต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

PARENTS' NEEDS ON EARLY CHILDHOOD PROGRAM FOR THAI CHILDREN

AN ABSTRACT
BY
CHITRA WICHIAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 2008

Chitra Wichian. (2008). *Parents' Needs on Early Childhood Program for Thai Children*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Kulaya TantiPhlachiva, Dr. Rachun Boontima.

The purposes of this study were to study the characteristics of early childhood Program according to parents' needs; compare the differences of the characteristics of the program according to the parents' needs by ages, occupations, education levels, and incomes. The sample of the study consisted of 300 parents of early childhood program children. They were acquired by multi-stage sampling from the schools under Office of the Basic Education, Bangkok Metropolis Authority, and private schools. The instrument used in the study was a questionnaire developed by the researcher with an alpha reliability of 0.91. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and One – Way ANOVA.

The results of the study revealed as follows.

1. The characteristics of the early childhood Program according to the parents' needs were as follows:

1.1 The purposes of the program: parents needed children to have good mental health and happiness; live happily with others; and be able to help themselves suitable to their age.

1.2 Program content: parents needed children to learn Thai courtesy and have good eating habits.

1.3 Instructional method: parents needed the instructional activities which provide readiness for children as well as support children to be able to think, do, and solve problem.

1.4 Evaluation: parents needed periodic evaluation reports of children work collection in order to see the child development.

1.5 Supplement activities: the parents' highest needs were foreign language teaching by native language teachers; basic skill-building activities for math readiness of children.

2. The characteristics of the program according to parents' needs compared by ages, occupations, and incomes were not different except compared by parents' education levels were significantly different at .05 level.

3. The parents' needs compared by the aspects of the characteristics of the program revealed that the parents having different income had significantly different needs on the purposes of the program at .05 level; the parents having different age had significantly differently needs on the evaluation at.05 level. Other aspects were not needed differently.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ราชนัย บุญธิมา กรรมการ ที่ให้คำแนะนำข้อคิดและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ ความเมตตากรุณาเป็นอย่างดีโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ อารีย์พร อรรถวุฒิกุล อาจารย์ กรวิภา สรรพกิจจำนง และอาจารย์ จิตเกษม ทองนาค ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญและให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้มีคุณภาพ

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองโรงเรียน วัดสะแกงาม โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง โรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ โรงเรียนวัดโตนด โรงเรียนอานวยวิทย และโรงเรียนวรรณสว่างจิต ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในสถานศึกษา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดจนให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและอำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ คุณสุรัตน์ ทรัพย์วัฒน์ ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของผู้วิจัยอย่างดีตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ประจำสาขาวิชา การศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ ทักษะ ประสพการณ์ที่ดี และมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย จนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา

ขอขอบคุณ พี่ๆ น้องๆ และเพื่อนๆ นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนเป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ บุพการีทั้งสองที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย และพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์อันทรงคุณค่ายิ่ง

จิตรา วิเชียร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประชากร	6
กลุ่มตัวอย่าง	6
ตัวแปรที่ศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดของการวิจัย	8
สมมุติฐานของการวิจัย	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
การศึกษาปฐมวัย	11
ความหมายของการศึกษาปฐมวัย	11
ลักษณะของสถานศึกษาปฐมวัย	12
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	14
ความหมายของหลักสูตร	14
ระดับหลักสูตร	15
ประเภทของหลักสูตร	19
องค์ประกอบของหลักสูตร	21
หลักสูตรปฐมวัย	38
หลักสูตรปฐมวัยพุทธศักราช 2546	40
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	43
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ปกครอง	45
ความหมายของผู้ปกครอง	45
หน้าที่ของผู้ปกครองด้านการศึกษา	45
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับสถานศึกษาปฐมวัย	47
ความต้องการ	55
การจำแนกความต้องการ	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2(ต่อ)		
	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการต้องการ	57
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการต้องการของผู้ปกครองด้านการศึกษา .	59
3	วิธีดำเนินการวิจัย	65
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	65
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	65
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	65
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	66
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	66
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
	การวิเคราะห์ข้อมูล	69
	สถิติใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล	70
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	90
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	90
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	91
	การวิเคราะห์ข้อมูล	91
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	91
	อภิปรายผลการวิจัย	92
	ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้	99
	ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป	100

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	110
ภาคผนวก ก	111
ภาคผนวก ข	120
ประวัติย่อผู้วิจัย	122

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	42
2 การสร้างความมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน	49
3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (N = 300)	73
4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมและรายด้าน	74
5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา	75
6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านสาระการเรียนรู้	76
7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน	77
8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านการประเมินผล	78
9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรม	79
10 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย จำแนกตามอายุ	80
11 เปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านการประเมินผล จำแนกตามอายุเป็นรายคู่	81
12 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพ .	82

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
13	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	83
14	ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่	84
15	ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านสาระการเรียนรู้ จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่	85
16	ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่	86
17	ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่	87
18	ค่าสถิติเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้	88
19	เปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา จำแนกตามรายได้เป็นรายคู่	89

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักสูตร	21
3 ลำดับความต้องการของมาสโลว์	57

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ชีวิตวัยเด็กโดยเฉพาะในช่วง 6 ปีแรกถือว่า เป็นระยะที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐานคุณภาพชีวิตของเด็ก (จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2537: 157) ความต้องการการเจริญเติบโตและการพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น การเคลื่อนไหว การพัฒนา ด้านภาษา อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นสิ่งที่พ่อแม่ต้องเอาใจใส่ ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก (สมทรง อินสว้าง. 2540: 340) เพื่อการเป็นคนที่มีความปกติในอนาคต

ในสังคมปัจจุบัน ความต้องการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ทั้งนี้ เพราะภาวะทางเศรษฐกิจและสภาพทางสังคม ซึ่งพ่อแม่จะต้องออกไปทำงานนอกบ้านทำให้พ่อแม่ต้องส่งลูกเข้าโรงเรียนอนุบาล หรือสถานรับเลี้ยงเด็กเร็วกว่าเดิม การจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือโรงเรียนอนุบาลที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยในการแก้ปัญหาของสังคม เป็นการแบ่งเบาภาระพ่อแม่ และยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัยอีกด้วย (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 13) ซึ่งการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย มีหลายลักษณะ ทั้งอยู่ในรูปแบบของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐและเอกชน และในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นทั้งของรัฐและเอกชน โดยการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทางการศึกษา ซึ่งเป็นการวางรากฐานที่สำคัญให้กับมนุษย์ นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่า เด็กอายุแรกเกิดจนถึง 8 ปี นั้น เป็นระยะที่เด็กจะเกิดการเรียนรู้มากที่สุดของชีวิต การจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบ หลายประการ เช่น อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ฯลฯ ประการสำคัญ ต้องมีครูที่มี ทั้งความรู้ และความสามารถหลายๆ ด้าน กล่าวคือ ต้องสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม มีความคิดสร้างสรรค์สามารถจัดประสบการณ์ อันเป็นประโยชน์ต่อการวางรากฐานของชีวิตให้เด็ก เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่าง เต็มประสิทธิภาพและมีพัฒนาการตามวัยอย่างสมบูรณ์ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2540: 9) แต่โรงเรียนอนุบาลและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหลายรูปแบบการจัดการศึกษาอาจแตกต่างกันไป

ลักษณะของสถานศึกษาปฐมวัยอาจจำแนกได้เป็นดังนี้ 1) สถานพัฒนาเด็กเล็ก (Nursery) เป็นสถานที่รับดูแลเด็ก เพื่อแบ่งเบาภาระพ่อแม่ที่ต้องทำงานกลางวัน โดยจะเน้นการเลี้ยงดูส่งเสริมพัฒนาการมากกว่าการให้การศึกษา วัยของเด็กที่รับเลี้ยงดู อาจเริ่มตั้งแต่วัยทารกเป็นต้นไป หรือเฉพาะเด็กเล็ก 2) โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery School) เป็นโรงเรียนที่พัฒนามาจากศูนย์ดูแลเด็ก การจัดบริการเน้นการดูแลเด็กทั้งร่างกาย จิตใจอารมณ์ สังคม และการมีสุขภาพดี จัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 2 – 4 ปี บางแห่งอาจรับอายุต่ำกว่า 2 ขวบ เปิดรับเลี้ยงเด็ก ตั้งแต่ครั้งวันจนถึงเต็มวัน เด็กจะได้เล่นและมีการเรียนไปพร้อมๆ กัน เป้าหมายของการดูแลอยู่ที่การพัฒนาด้านสังคม และสติปัญญา สำหรับเด็กเล็กเราจึงเรียกโรงเรียนลักษณะนี้

ว่า โรงเรียนเด็กเล็ก หรือศูนย์พัฒนาเด็ก 3) โรงเรียนเตรียมอนุบาล (Prekindergarten) ลักษณะเหมือนโรงเรียนเด็กเล็ก แต่เน้นการเตรียมตัวเด็ก เพื่อเข้าชั้นอนุบาลรับเด็กอายุ $3\frac{1}{2}$ – 5 ขวบ

4) โรงเรียนอนุบาล เป็นการบริการการเรียนการสอน เพื่อเตรียมเด็กเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา รับตั้งแต่อายุ 3 – 6 ปี มี 3 ชั้นเรียน คือ อนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 เป็นการจัดการศึกษาที่รัฐ และเอกชนจัดทำขึ้น ไม่นับเป็นการศึกษาภาคบังคับ สำหรับอเมริกา โรงเรียนอนุบาล เป็นการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 5 – 6 ปี โรงเรียนอนุบาลสาธิต เป็นอีกลักษณะหนึ่งของโรงเรียนอนุบาล ที่เปิดในมหาวิทยาลัย จัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเชิงวิชาการ หรือเป็นไปตามความต้องการของสถาบันแม่ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542: 19 – 20) สถานศึกษาปฐมวัย แต่ละแห่งจะมีรูปแบบการจัดการศึกษาต่างกัน บางแห่งอาจใช้หลักการของ มอนเตสซอรี บางแห่งอาจใช้โปรเจค แต่บางแห่งเน้นการอ่าน คัดเขียน และบางแห่งเน้นความพร้อมและการเล่น ความแตกต่างของการจัดการเรียนการสอนนี้ มีผลต่อความรู้สึก และความต้องการของผู้ปกครอง

การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็กตามหลักสูตรสถานศึกษาพุทธศักราช 2546 ให้ยึดอายุเป็นหลัก และอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล เช่น กลุ่มที่มีอายุ 3 ปี อาจเรียกชื่ออนุบาลศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่มีอายุ 4 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาลศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่มีอายุ 5 ปี อาจเรียกชื่ออนุบาลศึกษาปีที่ 3 ระยะเวลาเรียน ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1 – 3 ปี การศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดู และให้การดูแล ผู้ปกครองบางคน ต้องการให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอน ที่ทำให้เด็ก อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ปัจจัยส่งเสริมแนวคิดของผู้ปกครองนี้ คือ วิธีการคัดเลือกเด็กเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาของสังคมไทยในปัจจุบัน ทุกระดับชั้น แม้แต่การเข้าชั้นประถมปีที่ 1 ยังต้องมีการสอบแข่งขัน โดยเฉพาะการเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียง จากแรงกดดันนี้ทำให้ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบเตรียมความพร้อม จึงเป็นความพยายามของโรงเรียน และครูในฐานะผู้จัดการศึกษาที่ต้องทำให้ผู้ปกครองเข้าใจ และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา ให้แก่เด็กปฐมวัย การเรียนการสอนแบบเตรียมความพร้อม เน้นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้พัฒนาเต็มศักยภาพไม่สอนอ่านคัดเขียนอย่างที่เคยมีมาก่อน ซึ่งข้อนี้ทำให้ข้อขัดแย้งระหว่างครู และผู้ปกครองทางด้านแนวคิด และวิธีการ ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดการศึกษาเด็กต้องเรียนอ่านคัดเขียน ต้องทำแบบฝึกหัด ต้องมีการบ้าน ในขณะที่ครูและโรงเรียนเน้นการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ด้วยการทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และความสามารถช่วยเหลือดูแลตัวเอง ตามควรแก่วัยของเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2546ก: 2) ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

ด้วยหลักการดังกล่าว ทำให้สถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นหน่วยงานที่จะจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมีการเรียนรู้ได้ อย่างมีความสุข เป็นคนดีและคนเก่งแก่สังคม โดยสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจสังคม การจัดสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ เป็นหลัก ซึ่งมีหลักสูตรการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การวัดและการประเมินผล เป็นกรอบกำหนดแนวทาง แต่การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษา มีอิสระในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาของตนเอง ซึ่งหลักสูตรจะเป็นแนวทางสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สำหรับเด็กในสถานศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน กระทรวงศึกษาธิการ. 2546) จากปัญหานี้ ทำให้สถานศึกษาปฐมวัยจัดการเน้นการสอน ต่างกัน และบางแห่งเน้นการอ่าน เขียนตามความต้องการของผู้ปกครอง

สิ่งขัดแย้งระหว่างความคิดผู้ปกครองกับสถานศึกษา คือ สถานศึกษาต้องเน้นการพัฒนาคนของชาติ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) กำหนดให้การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชน ทั้งด้านจิตใจทักษะชีวิต และความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต การพัฒนาเด็กให้มีจิตใจดีงาม อยู่ในกรอบของศีลธรรมและมีจิตสำนึกสาธารณะ โดยผลักดันให้ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาเด็ก และเยาวชน ให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม เป็นคนดี ห่างไกลจากอบายมุข มีภาวะผู้นำอุทิศตนเพื่อส่วนรวม และมีบทบาทดูแล ตักเตือน เฝ้าระวังความประพฤติ จินตนาการ ความคิด การสร้างและพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีความพร้อมทางสติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม ภายใต้ระบบการศึกษาที่มุ่งการเรียนรู้ทางปฏิบัติ และวิชาการ โดยสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับพ่อแม่ในการดูแลสุขภาพ และพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดทั้งทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ฝึกให้เด็กคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีเหตุผล เป็นระบบ รู้จัก เข้าใจ และสามารถควบคุมตนเองได้อย่างเหมาะสม รู้ถึงความสามารถที่ตนเองมีอยู่ และร่วมมือกับผู้อื่น ผ่านประสบการณ์ การเรียนรู้ร่วมกันจากประสบการณ์จริงและมีความสุขจากการเรียนรู้

หน้าที่ของสถานศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) คือ พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ค้นหาศักยภาพเด็ก และพัฒนาให้สอดคล้องกับความสามารถ และความถนัด ส่งเสริมการเรียนรู้ในระบบ และนอกระบบการศึกษา ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพิ่มความรู้เรื่องทักษะชีวิต ทักษะพื้นฐาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกรูปแบบ (ฝ่ายวิชาการ บริษัทสกายบุ๊ก จำกัด. 2549: 109) ซึ่งการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ผู้ปกครองกับโรงเรียน จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน เพราะโรงเรียนไม่สามารถสอน โดยแยกเด็กออกจากครอบครัว เด็กควรได้เรียนรู้ร่วมกันทั้งโรงเรียนและผู้ปกครอง การที่โรงเรียนทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมได้จะมีประโยชน์กับเด็กมาก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542: 23) การมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองเป็นพลังที่สำคัญยิ่ง เพราะโดยธรรมชาติแล้ว ผู้ปกครองทุกคนย่อมห่วงใย และต้องการ

ให้บุตรหลานของตน เติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ (พัชรี สวนแก้ว. 2536: 9 – 14) บ้านและโรงเรียน มีหน้าที่สำคัญ ในการให้การศึกษาแก่เด็ก ถ้าขาดความร่วมมือ และการช่วยเหลือจากทางบ้านในการพัฒนาเด็ก โรงเรียน จะไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครอง และครูต้องพยายามทำหน้าที่ร่วมกัน เพื่อจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับเด็ก ความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างครูและผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย ตั้งแต่เริ่มแรกจะมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็ก ในอนาคต (วรณัฐ เสนิงค์ ณ อยุธยา ; อ้างอิงจาก Sarah ; et al. 1971: 373) การที่ผู้ปกครอง ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความต้องการ ในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ให้กับทางโรงเรียน จะช่วยลดข้อขัดแย้งระหว่างบ้านและโรงเรียนเป็นการสานสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อครูสามารถ จัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในด้าน จุดประสงค์ของการศึกษา สารการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และ กิจกรรมเสริมโปรแกรม จะส่งผลให้โปรแกรมการศึกษابرลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

ตามหลักการการจัดโปรแกรมการศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเด็ก และ สังคม อย่างไรก็ตาม โรงเรียนอนุบาลปัจจุบันมีหลายรูปแบบดังนี้ 1) โรงเรียนอนุบาลแบบ เฟรเบล เป็นโรงเรียนที่เน้นแนวคิดของ เฟรเบล (Froebel) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะเน้น การใช้อุปกรณ์ ที่ เฟรเบล พัฒนาประกอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เน้นการเรียนรู้ อย่างมีความสุข 2) โรงเรียนอนุบาลแบบมอนเตสซอรี จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ มอนเตสซอรี (Montessori) ด้วยการให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการเล่นอุปกรณ์ที่ มอนเตสซอรี ออกแบบสำหรับเด็ก วิธีการเรียนการสอนเน้นการช่วยเหลือจากครู และสาธิตให้เด็กเรียนรู้จาก อุปกรณ์ เด็กจะมีความสามารถในการคิดอิสระ ช่วยเหลือตัวเอง มีความพยายามสูงและมีระเบียบ วินัย 3) โรงเรียนอนุบาลแบบวอลดอร์ฟ เน้นการเรียนการสอนที่เป็นธรรมชาติของเด็ก เชื่อว่า เด็กมีธรรมชาติการเรียนรู้ภายในตน และต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง หากเด็กได้อยู่ในบรรยากาศ แห่งความต้องการ ความรู้สึกสบายใจ บรรยากาศของโรงเรียนไม่มีสิ่งรบกวนจากเทคโนโลยีใหม่ ๆ 4) โรงเรียนอนุบาลแบบวิถีพุทธ เป็นโรงเรียนที่คนไทยคิดพัฒนาขึ้น โดยใช้หลักการสงบและ สมาธิเป็นแนวทางหลักของการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนเน้นการสร้างสมาธิ ความมี วินัย ความสงบในจิตใจ และการเรียนรู้แบบพุทธ 5) โรงเรียนอนุบาลแบบมานุษยนิยม เป็น โรงเรียนที่เน้นความเป็นมนุษย์ การอยู่อย่างไม่เบียดเบียน อาหารเน้นผักมากกว่าเนื้อสัตว์ การ เรียนการสอนเชื่อว่า มนุษย์ต้องการความสงบของจิตใจ เพื่อการเรียนรู้และคนจะดีได้ต้องอยู่ใน สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเน้นความเป็นธรรมชาติห่างไกลสิ่งรบกวนที่เป็น ความเจริญของโลกภายนอก 6) โรงเรียนอนุบาลแบบจิตปัญญา เชื่อว่า การเป็นผู้ใหญ่ที่มี คุณภาพต้องวางพื้นฐานการเรียนรู้ จากความเป็นผู้มีจิตใจสว่าง มีวัฒนธรรม และมีปัญญาภูมิรู้ ทักษะพื้นฐานตามวัย ที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต เด็กมีความสุขในการเรียน และเป็นมิตรกับ สังคม เด็กจะเจริญทั้งกายและปัญญา วิธีการจัดการเรียนการสอนจะมีทั้งในชั้นเรียน นอกชั้นเรียน และการเรียนแบบโครงการ ด้วยจุดประสงค์ให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์จริงในการเรียนรู้ให้ได้มาก ที่สุด 7) โรงเรียนอนุบาลแบบอ่านคัดเขียน เชื่อว่า เด็กสามารถอ่านได้ เขียนได้ ลักษณะการจัด

ชั้นเรียน จะเหมือนกับโรงเรียนระดับประถมศึกษา 8) โรงเรียนอนุบาลแบบผสมผสานหลักการจัดการเรียนการสอนจะเป็นการนำกระบวนการเรียนการสอนแบบต่างๆ มาใช้ตามกิจกรรมการเรียนรู้ ที่โรงเรียนจัดให้กับเด็กลักษณะการเรียนของเด็ก จะหลากหลาย ขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษา แต่ละช่วงของโรงเรียน 9) โรงเรียนอนุบาลเน้นภาษาต่างประเทศ จะประกอบด้วยโรงเรียนสองภาษา (Bilingual School) เป็นโรงเรียนที่สอนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อาจสอนแยกคือเรียนสาระภาษาไทยและเรียนภาษาอังกฤษไปด้วยแบบคู่ขนาน และเรียนแยก โดยกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาเสริม โรงเรียนแบบโปรแกรมภาษาอังกฤษ (English Program) เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด โรงเรียนสอนสามภาษา (Trilingual School) เป็นโรงเรียนที่ใช้การสอนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาที่สาม ส่วนใหญ่จะเป็นภาษาจีน เด็กจะเรียนรู้ทั้ง 3 ภาษา ตลอดหลักสูตรอนุบาล โรงเรียนสอนหลายภาษา (Multilingual School) เป็นโรงเรียนที่สอนมากกว่า 3 ภาษา อาจจะมี 4 หรือ 5 ภาษา ซึ่งปัจจุบันยังมีน้อยมาก โรงเรียนอินเตอร์ (International School) เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนโดยใช้หลักสูตรของต่างประเทศ อาจเป็นหลักสูตรของประเทศอังกฤษ หรือสหรัฐอเมริกา เด็กจะได้เรียนรู้ทั้งวัฒนธรรมและภาษาของต่างประเทศไปด้วย การเรียนการสอนให้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก จากรูปแบบโรงเรียนที่กล่าวมาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนอนุบาลแบบใดสิ่งทีโรงเรียนให้ความสนใจ คือ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การสร้างความรู้สึที่ดีให้กับเด็ก ในการเรียน การมีเพื่อน การเรียนรู้สังคม และการเตรียมพร้อมให้เด็กเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2550: 18 – 25)

การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย จำเป็นต้องให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจริงของสังคม ซึ่งเป็นตามทฤษฎีหลักสูตร ทศนะของผู้ปกครอง จึงเป็นกลไก ที่สำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา การกำหนดจุดประสงค์ สาระการเรียน รู้วิธีการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และกิจกรรมเสริมโปรแกรมแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสูงสุด ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษา ความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาในสถานศึกษาที่สอดคล้อง โดยตรงกับความต้องการของผู้ปกครองและสังคม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครองต้องการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครองต้องการ โดยจำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครองประกอบด้วย อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งอาจเป็น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียน ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการพัฒนา 1) การจัด โปรแกรมการศึกษาระดับโรงเรียน 2) การบริหารจัดการ และบริการของสถานศึกษา 3) การ สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องตามความต้องการของ ผู้ปกครอง และในทำนองเดียวกัน ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางของการพัฒนาโปรแกรมการศึกษา ปฐมวัย ในระดับชาติให้สอดคล้องกับความเป็นจริงและความต้องการของสังคม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่อยู่ในโรงเรียน อนุบาล เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยซึ่งมีอายุ 3 – 5 ปี กำลังอยู่ในโรงเรียนอนุบาล ดังนี้

1. ผู้ปกครองที่มีเด็กปฐมวัย โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ผู้ปกครองที่มีเด็กปฐมวัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน

3. ผู้ปกครองที่มีเด็กปฐมวัยโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาดังกล่าว ที่สมัครใจกลุ่มละ 50 คน จากกลุ่มละ 2 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง 300 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของผู้ปกครองเกี่ยวกับ

- 1.1 อายุ
- 1.2 อาชีพ
- 1.3 ระดับการศึกษา
- 1.4 รายได้

2. ตัวแปรตาม คือ ลักษณะโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ตาม ความต้องการของผู้ปกครอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชายหญิงอายุ 3 – 5 ปี ที่เรียนอยู่ใน โรงเรียนรัฐบาล สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนเอกชน

2. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา หรือมารดา หรือผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดู และรับผิดชอบเด็กปฐมวัยในฐานะผู้ปกครอง

3. โปรแกรมการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี ของการศึกษานูบาล ด้านจุดประสงค์ สารการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และกิจกรรมเสริมโปรแกรมตามความหมาย ดังนี้

3.1 จุดประสงค์ของการศึกษา หมายถึง การกำหนดความคาดหวังที่จะขึ้นกับเด็กหลังจากจบโปรแกรมการศึกษาแล้ว

3.2 สารการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่เด็กควรเรียนรู้ แต่ละช่วงอายุ ตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

3.3 วิธีการจัดการเรียนการสอน หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอนที่ครูใช้สอนเด็ก

3.4 การประเมินผล หมายถึง วิธีการของครูที่ใช้วัดและประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา รวมถึงการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การสังเกต จดบันทึก การประเมินจากสภาพจริง และวิธีการรายงานผล

3.5 กิจกรรมเสริมโปรแกรม คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความชอบ ความถนัด และความต้องการของผู้ปกครอง

4. ความต้องการ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่คิดว่าสิ่งที่ผู้ปกครองตอบเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย

5. สถานภาพผู้ปกครอง หมายถึง อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ของผู้ปกครอง

5.1 อายุ หมายถึง อายุ ตามปีปฏิทินของผู้ปกครอง ขณะให้ความคิดเห็นจำแนกเป็น

- ต่ำกว่า 25 ปี
- ตั้งแต่ 25 – 30 ปี
- สูงกว่า 30 ปี

5.2 อาชีพ หมายถึง อาชีพปัจจุบันของผู้ปกครองที่ให้ความคิดเห็น จำแนกเป็น

- รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- รับจ้าง
- อื่นๆ

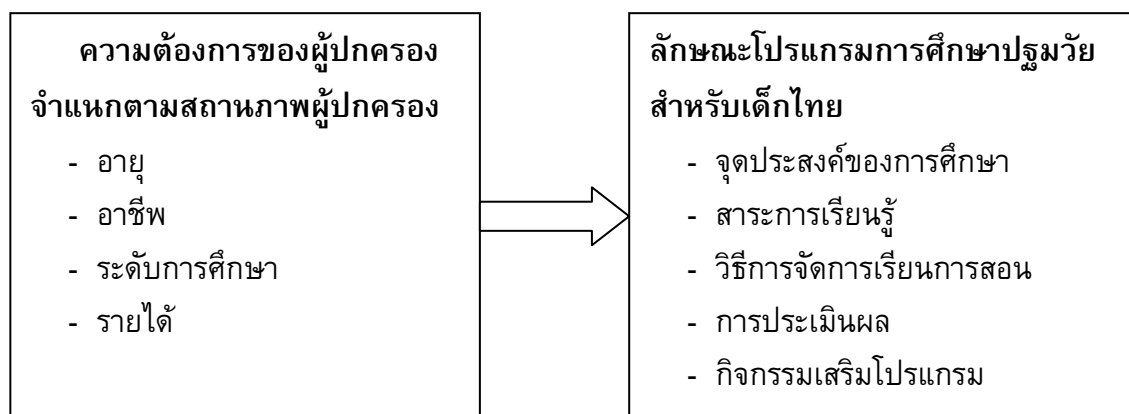
5.3 ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาของผู้ปกครองสูงสุด แบ่งเป็น 4 ระดับ

- ต่ำกว่าประถมศึกษา
- ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษา
- อุดมศึกษาหรือสูงกว่า

5.4 รายได้ หมายถึง รายได้รวมของผู้ปกครองต่อเดือนที่เป็นปัจจุบัน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม

- น้อยกว่า หรือเท่ากับ ($\geq$) 5,000 บาท
- ตั้งแต่ 5,001 – 10,000 บาท
- ตั้งแต่ 10,001 – 15,000 บาท
- มากกว่า 15,000 บาท

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีความต้องการโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่างกัน
2. ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่างกัน
3. ผู้ปกครอง ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่างกัน
4. ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การศึกษาปฐมวัย
 - 1.1 ความหมายของการศึกษาปฐมวัย
 - 1.2 ลักษณะของสถานศึกษาปฐมวัย
 - 1.3 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
 - 1.4 ระดับของหลักสูตร
 - 1.5 ประเภทของหลักสูตร
 - 1.6 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 1.7 หลักสูตรปฐมวัยคืออะไร
 - 1.8 หลักสูตรปฐมวัยพุทธศักราช 2546
 - 1.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 - 2.1 ความหมายของผู้ปกครอง
 - 2.2 หน้าที่ของผู้ปกครองด้านการศึกษา
 - 2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการศึกษาปฐมวัย
 - 2.4 ความต้องการ
 - 2.5 การจำแนกความต้องการ
 - 2.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ปกครองด้านการศึกษา

1. การศึกษาปฐมวัย

1.1 ความหมายของการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย เป็นเรื่องที่นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความสำคัญและมีการค้นคว้าวิจัยมาเป็นเวลานาน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้

กูด (Good. 1973: 200) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง โครงการหรือหลักสูตรที่จัดสำหรับเด็กในโรงเรียนเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาลหรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

บุบผาสวัสดิ์ รัชชตาตะนันท์ (สวัสดิชูโต) (2540: 5 – 8) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กอายุ 3 – 6 ปี ที่มีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กทั้งด้านการเรียน การเจริญเติบโตสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ที่มีคุณภาพในอนาคต

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542: 14) กล่าวว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการดังกล่าวจะมีลักษณะแตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะ เด็กในวัยนี้ เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้ มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมมีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆ กัน

ศิริพรรณ ยิ้มย่อง (2544: 45 – 53) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดประสบการณ์ ระดับอนุบาลที่มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาการ และสร้างเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา การช่วยเหลือตนเอง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

สมณฑา พรหมบุญ (2544: 8 – 11) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มีใช้เชิงปริมาณ แต่เป็นการจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ คุณภาพที่เด็กเกิดความเจริญงอกงามทางปัญญา อารมณ์ สังคม จริยธรรมและสุขภาพ โดยเกิดจากความร่วมมือระหว่างบ้าน และโรงเรียน ผู้ปกครองและครู

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 1) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก 6 ขวบแรก เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการดูแล และสร้างเสริมเด็กให้พัฒนาเต็มศักยภาพด้วยการเรียนรู้ที่ถูกต้องชัดเจน ลักษณะการจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งจำเพาะไปที่การพัฒนาเด็กโดยการจัดการเรียนการสอนให้ตรงระดับพัฒนาการตามวัย และส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวม ให้ตรงกับความต้องการและความสนใจ สร้างความพร้อมให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีบุคลิกภาพ

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 5) ได้ให้ความหมายการศึกษาปฐมวัยว่า เป็นการพัฒนาเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ

และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่าการศึกษปฐมวัย หมายถึง เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นให้แก่เด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุแรกเกิดถึง 5 ปี เพื่อการพัฒนาร่างกายจิตใจ สังคมและสติปัญญา ให้เด็กได้มีความพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของเขาให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า

1.2 ลักษณะของสถานศึกษาปฐมวัย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 6 – 8) กล่าวว่า สถานศึกษาปฐมวัย หมายถึง สถานที่ให้บริการดูแล และการศึกษปฐมวัย จำแนกเป็นกลุ่ม ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สถานรับดูแลและเลี้ยงเด็กเล็ก (Nursery) เป็นสถานบริการการดูแลเด็ก จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ศูนย์ดูแลเด็ก (Child Care Centers) เป็นสถานที่รับดูแลเด็ก เพื่อการช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระของพ่อแม่ที่ต้องทำงานกลางวัน โดยศูนย์จะเน้นการเลี้ยงดูแก่เด็กมากกว่า การให้การศึกษา วัยของเด็กที่รับดูแลอาจเริ่มตั้งแต่วัยทารก เป็นต้นไป หรือรับเฉพาะเด็กเล็ก บริการอาจจัดให้เฉพาะกลางวัน เรียกว่า ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน (Day-care Center) หรือตลอด 24 ชั่วโมง

2. บ้านรับเลี้ยงเด็ก (Family Day Care) เป็นครอบครัว ที่เปิดบริการรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเล็กๆ รับเด็กประมาณ 7 – 12 คน อาจเป็นลูก ญาติ ลูกเพื่อน ลูกเพื่อนบ้าน โดยเลี้ยงไปควบคู่กับลูกตนเอง การดูแลให้การกินอยู่ตามปกติสบายๆ การรับดูแลอาจดูแลทั้งวัน หรือดูแลเป็นชั่วโมงเฉพาะช่วงที่ผู้ปกครองไปธุระบ้างก็มี

กลุ่มที่ 2 โรงเรียนเตรียมก่อนเข้าอนุบาล เป็นโรงเรียนที่จัดขึ้น เพื่อสนับสนุนการเตรียมเด็กในการเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล ได้แก่

1. โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery School) เป็นโรงเรียนที่พัฒนามาจากศูนย์ดูแลเด็ก การจัดการเน้นการดูแลแก่เด็กทั้งร่างกาย จิตใจอารมณ์และสังคม และการมีสุขภาพดี จัดสำหรับเด็กอายุ 2 – 4 ปี บางแห่งอาจรับเด็กอายุต่ำกว่า 2 ขวบ เปิดรับเลี้ยง ตั้งแต่ครั้งวันถึงเต็มวัน เด็กจะได้เล่นและมีการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน เป้าหมายของการดูแลอยู่ที่การพัฒนาสังคมและสติปัญญาสำหรับเด็ก เราจึงเรียกโรงเรียนลักษณะนี้ว่า โรงเรียนเด็กเล็กหรือศูนย์พัฒนาเด็ก

2. โรงเรียนเตรียมอนุบาล (Prekindergarten) ลักษณะเหมือนโรงเรียนเด็กเล็ก แต่เน้นการเตรียมตัวเด็กเพื่อเข้าเรียนชั้นอนุบาล รับเด็กอายุ 3½ – 5 ขวบ

3. โรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) เป็นบริการจัดการเรียนการสอน เพื่อเตรียมตัวเด็กเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาปรับตั้งอายุ 3 – 6 ปี เป็นการจัดการศึกษาที่รัฐบาลและเอกชนจัดทำขึ้น แบ่งเป็นชั้นอนุบาล 1 และ 2 หรืออนุบาล 1, 2, 3 ถ้าเป็นโรงเรียนเอกชนไม่นับเป็นการศึกษาภาคบังคับ สำหรับสหรัฐอเมริกาจัดโรงเรียนอนุบาลเป็นการศึกษาสำหรับเด็ก

อายุ 5 – 6 ขวบ

โรงเรียนอนุบาลสาธิตเป็นอีกลักษณะหนึ่งของโรงเรียนอนุบาลที่เปิดในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาเชิงวิชาการหรือห้องปฏิบัติการสอนของสถาบันแม่

กลุ่มที่ 4 โรงเรียนเตรียมชั้น ป. 1 (Pre-first grade หรือ Junior first grade) เป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนชั้นอนุบาล โรงเรียนประถมศึกษาจะเปิดชั้นเรียนก่อนประถมศึกษาปีที่ 1 อีก 1 ชั้นเรียน สำหรับให้เด็กเข้าเรียนเพื่อปรับตัวก่อนขึ้นชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 เปิดรับเด็กอายุ 6 – 7 ปี สำหรับประเทศไทยรู้จักกันในนาม “ชั้น ป. เตรียม” หรือเตรียมชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 บางแห่งเรียกชั้นเด็กเล็ก

กลุ่มที่ 5 โรงเรียนสำหรับเด็กป่วย (Hospital School) โรงพยาบาลบางแห่งจะจัดโรงเรียนในโรงพยาบาลสำหรับเด็กป่วยให้ได้ศึกษาเล่าเรียน หรือทบทวนบทเรียนต่อเนื่องจากโรงเรียน ขณะรักษาตัวอยู่โรงพยาบาล สำหรับเด็กปฐมวัยจะจัดเป็นห้องเล่น (Playroom) เป็นห้องที่จัดเตรียมให้ประโยชน์ สำหรับการศึกษาสำหรับเด็กป่วยอาจไปบริการศึกษาถึงเตียงหรือห้องเด็กป่วย ซึ่งจะใช้ในกรณีที่เด็กป่วยไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ โรงพยาบาลเด็กเป็นโรงพยาบาลหนึ่ง ที่มีการจัดห้องเล่น และการบริการเครื่องเล่นที่เตียง โดยผู้สอนเป็นทั้งครู และพยาบาล

การจำแนกกลุ่มสถานศึกษาปฐมวัย ดังกล่าวนี้นี้ หากพิจารณาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อาจจำแนกได้อย่างกว้างๆ เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็ก ศูนย์ที่พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถานศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกของเด็กพิการ และเด็กมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น อีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มโรงเรียน ซึ่งหมายถึงโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนที่จัดการศึกษาอนุบาล อาจเป็นโรงเรียนประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา

โรงเรียนเด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาลจัดได้ว่า เป็นสถานศึกษาปฐมวัยที่มีรูปแบบของการจัดการศึกษาในลักษณะของโรงเรียนที่ชัดเจน แต่มีความแตกต่างกัน โดยนัยของจุดประสงค์และวิธีการ กล่าวคือโรงเรียนเด็กเล็กจะเป็นการบริหารการศึกษาที่เน้นไปที่การดูแลมากกว่าการศึกษา ส่วนโรงเรียนอนุบาล จะเป็นการอนุบาลศึกษาที่เน้นการจัดการศึกษา อย่างเป็นระบบเป็นสำคัญ เนื่องจากการเรียกชื่อสถานศึกษาปฐมวัย มีความหลากหลาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จึงได้กำหนดเป็นคำรวมในมาตรา 4 ให้หมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งในมาตรา 18 ได้กำหนดว่า ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถานศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็ก ซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 6)

จากลักษณะของสถานศึกษาปฐมวัยสรุปได้ว่า สถานศึกษาปฐมวัยได้แก่ สถานรับดูแล และเลี้ยงเด็กเล็ก โรงเรียนเตรียมก่อนเข้าอนุบาล โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนอนุบาลสาธิต โรงเรียนเตรียมชั้น ป. 1 และโรงเรียนสำหรับเด็กป่วย มีรูปแบบของการจัดการศึกษาในลักษณะของโรงเรียนที่ชัดเจน แต่มีความแตกต่างกันที่นัยจุดประสงค์และวิธีการ โดยทั่วไป มีจุดมุ่งเน้นการศึกษา และเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของเด็ก ให้เด็กได้รับการศึกษา การดูแลสุขภาพ การดูแลฟัน โภชนาการ และเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองให้ได้รับสิ่งที่พึงประสงค์ จากโรงเรียน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยต้องมีความรู้ถึงพัฒนาการเด็กอย่างถูกต้อง

1.3 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

1.3.1 ความหมายของหลักสูตร

บริเวอร์ (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2538: 56 ; อ้างอิงจาก Brewer. 1992: 130) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การวางแผนการเรียนรู้ รายการหรือหัวข้อ ที่จัดให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้

โอลิวา (Oliva) ได้นำคำนิยามต่างๆ ของหลักสูตรมาเรียบเรียงไว้ ดังนี้คือ สิ่งที่ใช้สอนโรงเรียน ชุดวิชาที่เรียน เนื้อหา โปรแกรมการเรียน ชุดของสิ่งที่ใช้ในการเรียน การสอน ลำดับของกระบวนการวิชา จุดประสงค์ที่นำไปปฏิบัติ กระบวนการวิชาที่ศึกษา ทุกสิ่งๆ ที่ดำเนินการ ในโรงเรียนรวมทั้งกิจกรรมนอกห้องเรียน การแนะแนว และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สิ่งการสอนกิจกรรมในโรงเรียนที่ดำเนินการโดยผู้เรียน ประสบการณ์ของผู้เรียน แต่ละคน (รุจิรี ภูสาระ. 2545: 3 ; อ้างอิงจาก Oliva. 1992: 5 – 6)

ธารง บัวศรี (2531: 7) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนที่ตั้งได้ออกแบบจัดทำขึ้น เพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระกิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรม การศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2532: 1) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง แผนการเรียน ซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของการศึกษา วิธีการเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งหมายถึงการพิจารณา คัดเลือกจัดรวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหา และประสบการณ์ตลอดจนการประเมินผล

พัฒนา ชัชพงศ์ (2541: 1) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง ประสบการณ์ที่โรงเรียน จัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของการศึกษา

ชูศรี สุวรรณโชติ (2542: 41– 42) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง ประมวล ประสบการณ์ทุกชนิดที่ครูสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคม อย่างมีความสุข และเจริญงอกงาม

วาโร เฟิงสวัสดิ์ (2544: 224) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียน ซึ่งอยู่ภายใต้การอำนวยการหรือการจัดการของโรงเรียนที่จัดให้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์อย่างเป็นระบบตลอดจนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

สมนึก ธาตุทอง (2549: 4) กล่าวว่า หลักสูตร คือ การบูรณาการศิลปะ การเรียนรู้และมวลประสบการณ์ต่างๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามสิ่งที่สังคมคาดหวัง และมีการกำหนดแผนงานไว้ล่วงหน้า โดยสามารถปรับปรุง พัฒนาให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถสูงสุด ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักสูตร เป็นแม่บทในการกำหนดขอบข่าย ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาโดยสามารถยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่สังคมต้องการ

1.4 ระดับหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาด้วยหลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ เนื้อหาสาระ แนวการจัดการเรียนรู้ที่บอกจุดประสงค์ เนื้อหาสาระแนวการจัดการเรียนการสอน และวิธีการประเมินผลตามจุดประสงค์ที่ต้องการ หน้าที่ของหลักสูตร คือ

1. เป็นสื่อหรือเครื่องมือทางการศึกษาที่ใช้เพื่อการพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
2. เป็นกรอบการศึกษาที่กำหนดให้ครู และสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้อย่างมีจุดประสงค์ ว่าต้องการพัฒนาประชากรของประเทศไปในทิศทางใด (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2546: 30 – 44)

สำหรับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีสาระหลักสูตรแกนกลาง มุ่งไปที่การจัดทำหลักสูตรสำหรับเด็กแรกเกิด – 5 ปี เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคล และสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก โดยให้เด็กมีประสบการณ์ ส่งเสริม พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน โดยมีโครงสร้างของหลักสูตรและหลักการที่สำคัญ (สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา. 2546) ดังนี้

โครงสร้างของหลักสูตร

1. การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก
2. ระยะเวลาเรียน
3. สาระการเรียนรู้

หลักการที่สำคัญ

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้ อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ในการพัฒนาเด็ก

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นขั้นของการนำหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาระดับประเทศ มาจัดให้เหมาะสมกับสภาพบริบทโรงเรียน ซึ่งมีขั้นตอนการจัดทำสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดทิศทางของหลักสูตร 2) ออกแบบหลักสูตร 3) วางแผนประสบการณ์ 4) กำหนดแนวประเมินผล และ 5) จัดทำคู่มือหลักสูตร (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2546: 30 – 44)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2546: 31 – 47) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นหลักสูตรที่เกิดจากสถานศึกษานำสภาพต่างๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มากำหนดเป็นสาระ และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง และเพิ่มเติมสาระตามถนัด ความสนใจของเด็กปฐมวัย โดยความร่วมมือของทุกคนในสถานศึกษาและชุมชน มีการกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์) เพื่อนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาเด็กโดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมาย

วิสัยทัศน์ สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นการคิดไปข้างหน้าเป็นอนาคตที่พึงประสงค์เป็นภาพที่พึงปรารถนาในอนาคต ที่วางอยู่บนพื้นฐานความจริง มีเอกลักษณ์เป็นสถานศึกษาของตน ทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเกิดศรัทธา/ความคิดในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ การกำหนดวิสัยทัศน์กับนโยบาย ควรเป็นการกำหนดร่วมกันระหว่างบุคลากร ในสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาปฐมวัยพัฒนาเด็ก วิสัยทัศน์ที่ดีต้องมีความชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา และมีระยะเวลาที่แน่นอน

ภารกิจ หรือ พันธกิจ สถานศึกษาปฐมวัย จำเป็นต้องกำหนดงานหลักที่สำคัญ หรือวิธีดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ในระยะเวลาที่แน่นอน

เป้าหมาย เป็นการกำหนดความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียน และการดำเนินงานด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (หลักสูตรแกนกลาง) และวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนด การกำหนดเป้าหมายสามารถกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ

จุดหมาย หรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นการกำหนดความคาดหวังที่จะเกิดขึ้นกับเด็กหลังจากจบหลักสูตรแล้ว ในบางกรณีอาจกำหนดรวมอยู่ในเป้าหมาย แต่ถ้าเป้าหมายกำหนดในภาพรวม อาจแยกออกมากำหนดเป็นจุดหมายต่างหากได้ ซึ่งจะมองในลักษณะที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร กล่าวคือ จุดหมายของหลักสูตรโดยตรง

การกำหนดจุดหมาย หรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จะกำหนดโดยนำจุดหมายของหลักสูตรแกนกลาง มากำหนดเป็นจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษาโดยตรง และสถานศึกษาอาจกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นอีกด้วย

2. โครงสร้างหลักสูตร

2.1 สาระเรียนรู้รายปี

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี สถานศึกษาสามารถทำได้ โดยยึดจุดหมาย หรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรแกนกลาง) เป็นหลักในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

สาระการเรียนรู้ประกอบด้วยสาระที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญผู้จัดหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องวางแผนล่วงหน้าว่า เด็กแต่ละช่วงวัยควรเรียนรู้อะไรและด้วยประสบการณ์สำคัญใดบ้าง เพื่อให้บรรลุมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนดโดยอาศัยความรู้ความเข้าใจในคุณลักษณะตามวัย/พัฒนาการของเด็กปฐมวัย หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย และประสบการณ์ของผู้สอน มาช่วยกำหนดสาระที่ควรเรียนรู้รายปีแยกตามช่วงอายุ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับอายุที่สถานศึกษาจัดอยู่ และ กำหนดประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าเด็กควรได้เรียนรู้สาระต่างๆ ผ่านประสบการณ์สำคัญนั้นๆ ทั้งนี้ ผู้จัดทำหลักสูตร ควรตรวจสอบสาระควรเรียนรู้อีกครั้งว่าครอบคลุมหัวเรื่องที่ระบุไว้ในหลักสูตรแล้วหรือไม่ และทำเช่นเดียวกับประสบการณ์สำคัญ

เมื่อได้โครงสร้างหลักสูตรเป็นรายปีแล้ว ก่อนนำไปจัดประสบการณ์ในห้องเรียน ควรนำสาระการเรียนรู้รายปีที่วิเคราะห์ไว้พร้อมกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือตัวบ่งชี้ในแต่ละพัฒนาการมาจัดเป็นหน่วยการจัดประสบการณ์ตลอดปี ในกรณีที่สถานศึกษาให้รูปแบบการจัดประสบการณ์แบบหน่วย เพื่อสะดวกในการจัดประสบการณ์แต่ละสัปดาห์ เมื่อกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ตลอดปีแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้สอนในแต่ละชั้นเรียนจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ของตน ซึ่งจะนำไปสู่รายละเอียดของการสอนในแต่ละชั้น

2.2 กำหนดเวลาเรียน

เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่งส่วนใหญ่อ้างอิง 2 ภาคเรียน : 1 ปีการศึกษา หรือ 200 วัน : 1 ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลา 5 – 6 ชั่วโมง โดยประมาณ

3. การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีรูปแบบ และวิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ ผู้สอนต้องพิจารณาถึงแนวการจัดประสบการณ์ที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งความสนใจ ความสามารถ และสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัย เป็นหลักในการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ และแผนการจัดประสบการณ์

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ควรกำหนดการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย แต่ละช่วงอายุให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะระดับพัฒนาการ และลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งนี้ เด็กเรียนรู้ผ่านประสบการณ์สัมผัสทั้ง 5 มีโอกาสลงมือกระทำ เคลื่อนไหว สำรวจ สังเกต ทดลอง เล่น สืบค้น คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้สอนต้องกำหนดการจัดประสบการณ์ให้เป็นรูปธรรมในหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง

4. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

เป็นหน้าที่ของผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยจะกำหนดสภาพแวดล้อม ทั้งภายใน ภายนอกห้องเรียน ที่ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับเด็ก ผู้สอนสามารถเขียนแผนการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้อง และสภาพแวดล้อมภายนอกห้องของสถานศึกษาปฐมวัย พร้อมทั้งเขียนคำอธิบายประกอบ ซึ่งแผนผังสภาพแวดล้อม สามารถจัดทำได้หลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงหลักการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ให้มีทั้งมุมเล่น/ศูนย์เล่นต่างๆ นอกจากนี้ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางด้านจิตภาพถือว่า มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หลักสูตรสถานศึกษาควรเขียนให้เห็นรูปธรรม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอน จะได้ถือเป็นหลักในการปฏิบัติในสถานศึกษาของตน

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

การจัดการศึกษาปฐมวัยต้องอาศัยสื่อและแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนในระดับปฐมวัย ควรจัดเตรียมสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่เหมาะสมกับวัย พัฒนาการของเด็ก รวมทั้งบริบทของสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ อาจจัดทำและพัฒนาสื่อขึ้นมาเอง หรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเด็กมาใช้ให้เป็นประโยชน์

6. การประเมินพัฒนาการ

สถานศึกษาปฐมวัยมีหน้าที่จัดทำแนวปฏิบัติในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้ทุกฝ่ายปฏิบัติร่วมกัน โดยให้สอดคล้องกับการประเมินพัฒนาการ ที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลาง

7. การบริหารจัดการหลักสูตร

กำหนดวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ตลอดจนการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาบรรลุผล เด็กมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนด

1.5 ประเภทของหลักสูตร

เอสสา (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 41 ; อ้างอิงจาก Essa. 2003: 224 – 233) ได้กล่าวว่า หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมและทฤษฎีพื้นฐานทำให้เกิดความหลากหลายของหลักสูตร ซึ่งสามารถจำแนกกว้างๆ ได้ 2 กลุ่ม

1. หลักสูตรเน้นสาระ (Theme – based Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ครูกำหนดเรื่องที่สัมพันธ์กับตัวเด็ก ความสนใจของเด็ก และชีวิตประจำวันของเด็ก ตัวเอง ครอบครัวชุมชน แล้วนำมาจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ วางแผนระยะยาวตลอดปีการศึกษา

2. หลักสูตรอุบัติการณ์ (Emergent Curriculum) เป็นหลักสูตรทางเลือกที่เน้นความสนใจของเด็กเป็นหลัก เด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ด้วยกับเด็ก และมวลความรู้ของเด็กสู่จุดประสงค์การเรียนรู้

ลอว์ตัน (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537: 77 – 78 ; อ้างอิงจาก Lawton. 1988: 240 – 245) ได้กล่าวว่า หลักสูตรที่จัดโดยทั่วไป มี 4 ประเภท คือ

1. หลักสูตรแบบรายวิชา (The Subject Curriculum) เป็นการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรออกเป็นรายวิชาต่างๆ และแยกสอนเป็นรายวิชา

2. หลักสูตรแบบกระบวนการหรือกิจกรรม (The Process or Activity Curriculum) เป็นหลักสูตรที่เน้นความเข้าใจ และการใช้ทักษะทางสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา เด็ก เกิดการเรียนรู้จากการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองจากสถานการณ์ที่ครูสร้างขึ้น

3. หลักสูตรแบบแกนวิชา (The Core Curriculum) เป็นหลักสูตรที่นำเอาวิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานโดยอาจมีวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นหลัก แล้วนำเอาวิชาอื่น ๆ มาเสริมให้สอดคล้องกับประสบการณ์ และการดำเนินชีวิตของเด็ก สนองความต้องการ และความสนใจของเด็ก

4. หลักสูตรแบบบูรณาการ (The Integrated Curriculum) เป็นการผสมผสานความรู้จากเนื้อหาสาระและประสบการณ์จากรายวิชาต่างๆ เข้ามาจัดให้เป็นกลุ่มเน้นความรู้ ที่สัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริง ที่อยู่รอบตัวเด็กเหมาะสมกับวัย และสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของเด็กได้

ทวีพร ณ นคร (2542: 17 – 29) ได้กล่าวว่า ประเภทของหลักสูตรมี 8 ประเภท คือ

1. หลักสูตรแบบเนื้อหาวิชา (Subject Curriculum) เน้นการสอนเนื้อหา ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการจำ ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวางในศาสตร์ต่างๆ

2. หลักสูตรแบบสหสัมพันธ์ (Correlated Curriculum) เป็นการรวมเอาวิชาต่างๆ ที่มีสาระใกล้เคียงกันรวมเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในการผสมผสานวิชาต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน

3. หลักสูตรแบบหมวดวิชา (Broad – Field Curriculum) นำเอาวิชาที่คล้ายคลึงกันผสมผสานให้เกิดวิชาใหม่ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนกว้างขึ้น ให้ผู้เรียนผสมผสาน

ความรู้เข้าด้วยกัน

4. หลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) เป็นการนำเอาวิชาต่างๆ มารวมกันสอนให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ ต้องการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ต่อเนื่องมีคุณค่าต่อการพัฒนาชีวิต เพราะการเรียนรู้เพียงวิชาใดวิชาหนึ่งไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ในชีวิตได้

5. หลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม (Social Process and life Function Curriculum) ยึดเอาสังคม สภาพแวดล้อม และความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก ผู้เรียนเรียนแล้วสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์โดยมุ่งประสบการณ์ชีวิตจริง ของผู้เรียนเป็นหลัก

6. หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ (Activity or Experience Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ฝึกผู้เรียนให้รู้จักการแก้ปัญหา เพราะบุคคลเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์ และการลงมือกระทำด้วยตนเอง

7. หลักสูตรแบบแกน (Core Curriculum) เป็นหลักสูตรที่กำหนดวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นศูนย์กลางและนำเอาวิชาต่างๆ มารวมโดยให้สัมพันธ์กับวิชาที่เป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน เพื่อสนองความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรม

8. หลักสูตรแบบเอกัตภาพ (The Individual Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ให้อิสระแก่ผู้เรียนแต่ผู้เรียนต้องรับผิดชอบตัวเอง เป็นการเรียนรู้ที่ใช้สื่ออุปกรณ์มากกว่าการสอนของครูเพื่อสนองความต้องการของแต่ละบุคคล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536: 20 – 27) กล่าวว่า ในการแบ่งประเภทของหลักสูตรมารวมแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. หลักสูตรแฝง (Hidden Curriculum) คือ หลักสูตรที่แฝงซ่อนเร้น ไม่เปิดเผย และไม่ได้มุ่งศึกษาโดยตรง เพราะถือว่า หลักสูตรที่ไม่เป็นทางการ (Unofficial Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ไม่ได้กำหนดแผนการเรียนรู้อาไว้ล่วงหน้า และเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่โรงเรียนไม่ได้ตั้งใจจะจัดให้

2. หลักสูตรเกลียวสว่าน (Spiral Curriculum) คือ หลักสูตรที่มีการจัดเนื้อหาหรือหัวข้อเนื้อหาเดียวกันไว้ทุกระดับชั้น แต่มีความยากง่ายและความลุ่มลึกแตกต่างกัน คือ ในชั้นเรียนต้นๆ จะสอนในเรื่องง่ายๆ แล้วค่อยๆ เพิ่มความยากและความลึกลงไปเรื่อยๆ ตามระดับชั้นที่สูงขึ้น

3. หลักสูตรสูญ (Null Curriculum) คือ หลักสูตรที่ไม่ได้ปรากฏอยู่ให้เห็น ในแผนการเรียนรู้อาจเป็นสิ่งที่โรงเรียนไม่ได้สอน ซึ่งอาจมีความสำคัญกับผู้เรียน

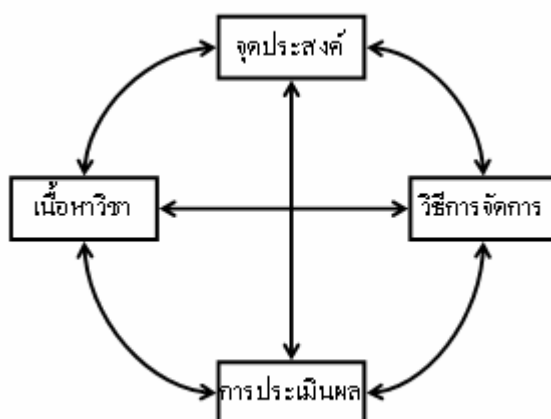
เยาวพา เตชะคุปต์ (2542: 93 – 94) ได้กล่าวว่า มีผู้รวบรวมประเภทของหลักสูตรเอาไว้ 4 ประเภทด้วยกัน คือ

1. หลักสูตรที่ส่งเสริมความสามารถของเด็กมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน
2. หลักสูตรที่เน้นความสารถทางสติปัญญาจุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. หลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชาจุดมุ่งหมายส่งเสริมการสอนเนื้อหาวิชา และทักษะเฉพาะอย่าง
4. หลักสูตรที่เน้นสิ่งแวดล้อมจุดมุ่งหมายส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของหลักสูตรสามารถแบ่งได้ ตามจุดเน้นที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ หลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชาเป็นหลัก หลักสูตรที่เน้นกิจกรรมหรือประสบการณ์เป็นหลัก และหลักสูตรแบบบูรณาการ และหลักสูตรแฝง

1.6 องค์ประกอบของหลักสูตร

ไทเลอร์ (Ralph, W. Tyler) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรนับว่า เป็นส่วนที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้หลักสูตร มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน ประกอบด้วย 4 ประการคือ 1) จุดประสงค์ 2) เนื้อหา 3)วิธีการจัด 4)การประเมินผล ดังภาพประกอบ แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักสูตร (สมนึก ธาตุทอง. 2549: 5 ; อ้างอิงจาก Herrick ; & Tyler. 1950: 14) ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักสูตร

ธารง บัวศรี (2542: 8 – 9) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร มีดังนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายทางการศึกษา (Education Goals Policies) หมายถึงสิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา
2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลรวมส่วนที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Type and Structures) หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชา หรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์
4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนวิชานั้นไปแล้ว
5. เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะ และความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ
6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้
7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
8. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร
9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพ และประสิทธิภาพการเรียนการสอน

สรุปหลักสูตร จะมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) จุดประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการให้เกิดกับเด็ก 2) เนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 3) วิธีการจัดที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ 4) การประเมินที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย

1.6.1 จุดประสงค์การศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษา ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เต็มศักยภาพลักษณะของหลักสูตร จะสร้างมาจากพื้นฐานของทฤษฎีพัฒนาการเป็นหลัก เช่น บางหลักสูตร เน้นพัฒนาการทางพุทธิปัญญาของ พือาเจต ซึ่งจำแนกเนื้อหาการจำแนกประเภทการเรียนรู้ อนุกรม ในขณะที่บางหลักสูตรเน้นทฤษฎีพัฒนาการและปฏิสัมพันธ์ จะมุ่งไปที่การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของเด็กและการคิด แต่บางหลักสูตรอาจเน้นกระบวนการคิด หรือ บางหลักสูตร มุ่งไปที่การส่งเสริมพัฒนาการประสาทสัมผัส และการเรียนรู้จากการเล่นเป็นสำคัญ ลักษณะรูปแบบของหลักสูตรจะเป็นอย่างใดนั้น อย่างน้อยต้องมีจุดประสงค์สำคัญของหลักสูตร

ที่เน้นพัฒนาการ 10 ด้าน (Hidebrand. 1991: 38 – 40) ดังต่อไปนี้

1. สร้างเสริมการเจริญเติบโตอย่างอิสระ คำว่า อิสระนี้ หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิด ความสามารถของตนเอง ผู้ใหญ่เป็นเพียงผู้สนับสนุน ด้วยการให้ประสบการณ์ให้คำชี้แนะและให้โอกาสเด็กเรียนรู้ตามความต้องการอย่างเหมาะสม ด้วยการวางแผนการสอน จัดเตรียมอุปกรณ์ และสื่อการสอนที่เอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ ได้คิด ได้เลือก ได้ทำด้วยตนเอง ครูดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสร้างเสริมให้เด็กพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ เรียนรู้การช่วยเหลือตัวเอง อย่างน้อยในเรื่องกิจวัตรประจำวัน และรู้จักการแก้ปัญหา
2. เรียนรู้การแบ่งปันและการให้ความรัก เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เน้นตนเองเป็นศูนย์กลาง รักตนเอง ครูต้องสอนเด็กให้เรียนรู้การให้ การแบ่งปัน และการรักบุคคลอื่นนอกจากครอบครัว ครูสร้างเด็กให้เรียนรู้การรักผู้อื่นด้วยการให้ความรักแก่เด็ก ทำงานร่วมกับเด็ก สร้างให้เด็กรู้สึกมั่นใจ ให้เด็กเรียนรู้การเล่น และทำงานกับเพื่อน เพื่อความเข้าใจการแบ่งปัน
3. เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น เมื่อเด็กต้องออกจากสิ่งแวดล้อมของครอบครัว มาอยู่ในสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ครูต้องจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้สึกที่ดีและมีความสุข เด็กควรได้เรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น รวมทั้งเป็นการปูพื้นฐานคุณธรรมให้เด็กมีจิตใจดี มีความอดทนฝึกหัดนิสัยที่ถูกต้อง มีระเบียบเป็นคนมองโลกในแง่ดี
4. พัฒนาการควบคุมตนเอง ครูต้องสอนเด็กให้เรียนรู้การควบคุมวินัยในตนเอง รู้จักนำตนเอง หรือกำกับตนเอง ด้วยการอธิบายให้เหตุผล เมื่อเด็กเข้าใจถึงการปฏิบัติที่ถูกต้อง พฤติกรรมการควบคุมตนเองของเด็กจะดีขึ้น การจัดประสบการณ์ให้เด็กฝึกตัดสินใจ และสร้างความเชื่อมั่นจะช่วยเด็กได้มาก การสอนที่ดี จะไม่ใช้วิธีการขู่เด็ก เพราะไม่เกิดผลดีต่อพัฒนาการควบคุมตนเอง นอกจากนี้ การสร้างความมั่นใจในตน ยังมีผลต่อการสร้างพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดี เด็กได้เรียนรู้การควบคุมอารมณ์ ซึ่งเป็นการสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็ก
5. เรียนรู้บทบาทความเป็นคน เด็กปฐมวัยต้องได้รับการสอนและประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและสังคม ไม่ใช่เฉพาะแต่กับครอบครัวของตนเอง เช่น การวางตัวตามบทบาทหน้าที่ทางสังคม การมีส่วนร่วมในการสร้างความสงบ และสันติให้กับสังคม การสร้างสังคมที่มีคุณภาพ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรักษาประเพณีนิยม
6. เรียนรู้ที่จะเข้าใจร่างกายตนเอง หมายถึง การสร้างให้เด็กรู้จักการดูแลสุขภาพของตนเอง การป้องกันโรคติดต่อ และการออกกำลังกาย แผนการสอนของครูต้องเอื้อต่อการส่งเสริมร่างกายให้แข็งแรง และรู้จักดูแลสุขภาพควบคู่กันไป
7. เรียนรู้การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การสอนต้องกระตุ้นเด็กให้ใช้ทักษะของกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก เด็กควรมีกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นกลางแจ้ง รวมทั้งการมีกิจกรรมสร้างสรรค์ บั่น ตัด แปะ ที่เป็นการใช้กล้ามเนื้อเล็กด้วย
8. เรียนรู้และเข้าใจข้อจำกัดของโลกภายนอก การมาโรงเรียนเป็นการขยายโอกาสของเด็กจากครอบครัวสู่สังคม ซึ่งมีเงื่อนไขและความแตกต่างจากบ้าน ครูต้องพัฒนาความเฉลียวฉลาดของเด็กในการเรียนรู้โลก ด้วยการกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้ คิด

ใช้เหตุผล ใช้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม แผนการสอนของครูต้องทำให้ครูสอนเด็กให้เข้าใจ มีประสบการณ์ทางสังคมและรู้จักโลก

9. เรียนรู้หนังสือเพื่อเข้าใจโลกใหม่และผู้อื่น ภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กรู้หนังสือ รู้สิ่งแวดล้อม เกิดมโนทัศน์ใหม่ ๆ เกิดความคิด ใหม่ ๆ ครูต้องสอนให้เด็กรู้จักใช้ภาษาในการสื่อสาร ค้นคว้า เพื่อการเรียนรู้โลกใหม่และผู้อื่นให้มาก ครูต้องวางแผนการสอนการรู้หนังสือให้กับเด็ก ทำให้เด็กอ่านออกเขียนได้ ด้วยการพัฒนาให้เต็มศักยภาพตามวัย เด็กอาจเริ่มเรียนจากการวาดภาพ เรียนจากคำค้น ทดลองจากการฝึกเขียนด้วยตัวเอง การเรียนรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย เป็นการเรียนรู้ที่จะต้องเข้ามาโดยธรรมชาติของเด็ก ถ้าเด็กมีความพร้อมการเรียนรู้จะเป็นไปอย่างรวดเร็ว

10. พัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อโลกภายนอก พ่อแม่และครูควรเป็นผู้สร้าง อ้อมกอด และความรู้สึกที่ดีให้แก่เด็ก ด้วยการจัดประสบการณ์ที่ดี มีความสุขทั้งที่บ้าน และโรงเรียน โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อม จะเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กรักโรงเรียน และโลกภายนอก ถ้าหากสิ่งแวดล้อมดี มีความหมาย น่าสนใจ เด็กจะมีความสุข และมีความรู้สึกที่ดีทั้งต่อตนเอง และสังคม

จุดประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 กำหนดไว้ 12 ประการ ดังนี้

1. เจริญเติบโตตามวัย และมีนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

1.6.2 สารของหลักสูตร

สารของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ไม่มีข้อกำหนดตายตัวเป็นรายวิชา แต่เป็นกรอบสาระสำหรับให้ครูใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็ก โดยเฉพาะเด็กวัย 3 – 6 ปี เป็นวัยอยากรู้อยากเห็น เด็ก 3 ขวบแรก อาจต้องการการดูแลใกล้ชิด แต่เมื่อ

3 ขวบขึ้นไป การเรียนรู้จะชัดเจน อายุได้ 5 ขวบ เด็กมีพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวมากขึ้น สามารถตัดปะ วาดภาพ และหัดเขียน ทำได้ด้วยตัวเอง ทักษะทางภาษามีสูง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมดี ความต้องการการเรียนรู้จะแตกต่างกันออกไป จาก 3 – 4 ขวบ ซึ่งลักษณะของเด็กวัยนี้ ทำให้ครูสามารถที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กได้หลากหลาย (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 10)

นันทิยา น้อยจันทร์ (2548: 99 – 116) กล่าวว่า สารการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลาง ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ สารการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และลักษณะ หรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม สารการเรียนรู้ของเด็กอายุ 0 – 5 ปี มีดังนี้

เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี สามารถรับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวได้ ตั้งแต่เกิด พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูถือว่า เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ เด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ โดยวางรากฐานการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัวและกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวในชีวิตประจำวัน ซึ่งเด็กจะรับรู้ และเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเคลื่อนไหว จากเรื่องที่ย้ายไปสู่เรื่องที่ซับซ้อนมากขึ้น ตามความสามารถของวัย การอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กให้เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจ พัฒนาการ และความสามารถของเด็ก จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงประสบการณ์สำคัญ และสารที่เด็กในวัยนี้ ควรเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ ที่จะเชื่อมโยงความคิดในระดับที่สูงขึ้นไป

สารการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ประสบการณ์สำคัญ และ 2) สารที่ควรเรียนรู้

1. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเกิดในตัวเด็ก เพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะในระยะแรกเริ่มชีวิตหรือช่วงระยะปฐมวัยมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นรากฐานของการพัฒนาการก้าวต่อไป ของชีวิตบุคคลแต่ละคน ตลอดจนเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสามารถ แรงจูงใจ ใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ดี และมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองของเด็ก ที่จะส่งผลต่อเนื่องจากช่วงวัยเด็กไปสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ประสบการณ์สำคัญจะเกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทุกด้านที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบตัวในวิถีชีวิตของเด็กและในสังคมภายนอก อันจะสั่งสมเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และสามารถพัฒนาต่อเนื่องไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูในการสนับสนุนให้เด็กได้มีประสบการณ์ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของ

ร่างกาย การสร้างความรักความผูกพันกับคนใกล้ชิด การปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และการรู้จักใช้ ภาษาสื่อความหมาย ดังนั้น การฝึกทักษะต่าง ๆ ผ่านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และการเล่น เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบ ลองผิดลองถูก สำรวจ ทดลอง และลงมือกระทำจริง การปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ บุคคล และธรรมชาติรอบตัวเด็กตามบริบทของสภาพแวดล้อม จำเป็นต้องมีการจัดประสบการณ์สำคัญแบบองค์รวมที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางดังต่อไปนี้

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ (กล้ามเนื้อแขน – ขา – ลำตัว) กล้ามเนื้อเล็ก (กล้ามเนื้อมือ – นิ้วมือ) และการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาท (กล้ามเนื้อมือ – ประสาทตา) ในการทำกิจกรรมประจำวันหรือทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเคลื่อนไหว ส่วนต่างๆ ของร่างกายตามจังหวะดนตรี การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส การเล่นออกกำลังกายกลางแจ้ง เป็นต้น ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การเคลื่อนไหวและการทรงตัว การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและระบบประสาท เด็กควรมีโอกาสเรียนรู้ผ่านกิจกรรม และการเล่นในสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ได้รับประสบการณ์ให้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างแขนกับขา มือกับปาก มือกับตาไปด้วยกัน

1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุขร่าเริง แจ่มใส ได้พัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น เล่น ฟังนิทาน ท่องคำคล้องจอง ร้องเพลง เป็นต้น ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง การแสดงอารมณ์ที่เป็นสุข การควบคุมอารมณ์และการแสดงออก พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะทำให้เด็กรู้สึกเป็นที่รัก อบอุ่น มั่นคง ปลอดภัย ไว้วางใจ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กสร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเองและเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

1.3 ประสบการณ์สำคัญ ที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวัน ได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นอย่างอิสระ เล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น แบ่งปันหรือให้ รู้จักรอคอย ใช้ภาษาบอกความต้องการ ช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันได้ ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริมประกอบด้วย การช่วยเหลือตนเอง การปรับตัวอยู่ในสังคม เด็กควรได้มีโอกาสได้เล่นรวมกลุ่มหรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นไม่ว่า จะเป็นเด็กวัยเดียวกันหรือต่างวัย เพศเดียวกัน หรือต่างเพศเดียวกัน หรือผู้ใหญ่สม่ำเสมอ ตลอดจนฝึกให้ช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันตามวัยที่เด็กสามารถทำได้

1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวันผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และการเคลื่อนไหว ได้พัฒนาการใช้ภาษาสื่อความหมายและความคิด รู้จักสังเกตคุณลักษณะต่างๆ

ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสี รูปร่าง รูปทรง ผิวสัมผัส จดจำชื่อเรียกสิ่งต่างๆ รอบตัวมีการฝึกการใช้
อวัยวะสัมผัสต่างๆ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนังในการแยกแยะสิ่งที่รับรู้ และ
การเรียนรู้เกี่ยวกับความเหมือน ความแตกต่าง และมีสัมผัส

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การสังเกต การฟัง
การคิด การแก้ปัญหาและภาษา เด็กควรได้รับการชี้แนะให้รู้จักคุณลักษณะหรือคุณลักษณะหรือ
คุณสมบัติของสิ่งต่างๆ รอบตัว สังเกตวัตถุหรือสิ่งของที่มีสีและรูปทรงที่แตกต่างกัน เด็ก
ควรได้ฝึกการฟังเสียงต่างๆ รอบตัว โดยเฉพาะเสียงพูดหยอกล้อโต้ตอบของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยง
เพื่อกระตุ้นให้เด็กออกเสียงและเลียนเสียงจนพัฒนาเป็นคำพูดที่สื่อความหมายได้มากขึ้น เด็ก
ควรมีโอกาส สำรวจ ค้นคว้า ทดสอบ ทดลองวัตถุสิ่งของที่เป็นของจริง สิ่งของที่เลียนแบบของจริง
และสิ่งของที่ไม่มีรูปแบบชัดเจน ตลอดจนฝึกให้เด็กได้คิดวางแผน คิดตัดสินใจหรือคิดแก้ปัญหา
ในเรื่องที่ง่าย ๆ ด้วยตนเอง และให้เด็กได้แสดงออกถึงจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ
ออกมาเป็นภาพวาดหรือบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ตามความสามารถของวัย

2. สาระที่ควรเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ที่จะจัดให้เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เรียนรู้ควรเป็นเรื่อง
ใกล้ตัวอันดับแรกแล้ว จึงขยายไปถึงเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ซึ่งข้อมูลที่เด็กเริ่มเรียนรู้มาจากการ
พูดคุยโต้ตอบชี้ชวนให้ดู สอนหรือพูดบอก โดยพ่อแม่หรือผู้เลี้ยง ให้เด็กรู้จักชื่อเรียกและ
คุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ใกล้ตัวเด็ก สาระที่ควรเรียนรู้ มีดังนี้

1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรได้รู้จักชื่อของตัวเอง เริ่มต้น
จาก ชื่อเล่น ได้รู้จักรูปร่าง หน้าตาและชื่อเรียกส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตลอดจนได้สำรวจ
ความสามารถของตนเองในการทำสิ่งต่างๆ ได้เช่น คลานได้ หยิบของได้ เป็นต้น

2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรมีโอกาส
รู้จักชื่อพ่อแม่ พี่น้องและบุคคลต่างๆ ในครอบครัว ตลอดจนได้มีโอกาสได้พบปะ พูดคุยทำ
ความรู้จักกับชื่อเรียกหรือสรรพนามแทนตัวญาติหรือผู้เลี้ยงดู รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์ กับผู้คนใน
ครอบครัว ชุมชนและสังคม วัฒนธรรมที่อยู่ใกล้ตัวในชีวิตประจำวัน เช่น เล่นกับพี่น้องในบ้าน
ไปตลาดกับแม่ เป็นต้น

3. ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้รู้จักชื่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
รอบตัวรวมทั้งมีการเชื่อมโยงลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างง่าย ๆ ของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติที่พบ
เห็นในชีวิตประจำวันจากการชี้แนะ หรือสำรวจ

4. สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักชื่อของวัตถุสิ่งของ เครื่องใช้
หรือของเล่นที่อยู่รอบตัว รวมทั้งมีการเชื่อมโยงลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างง่าย ๆ ของสิ่งต่างๆ ที่
อยู่ใกล้ตัวเด็ก เช่น สี รูปร่าง ขนาด ผิวสัมผัส เป็นต้น

สาระการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัว
เด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งของต่างๆ รอบตัวที่เด็กมีโอกาส

ใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่เน้นเนื้อหา การท่องจำ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น ผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาสามารถนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสาระการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็ก ทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดยให้เด็ก มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่างๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมกันด้วย ประสบการณ์สำคัญมี ดังนี้

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่

1.1.1 การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่

1.1.1.1 การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนที่

1.1.1.2 การเคลื่อนไหวพร้อมอุปกรณ์

1.1.1.3 การเล่นเครื่องเล่นสนาม

1.1.2 การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก

1.1.2.1 การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส

1.1.2.2 การเขียนภาพและการเล่นกับสี

1.1.2.3 การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยดินเหนียว

ดินน้ำมัน แท่งไม้ เศษวัสดุ ฯลฯ

1.1.2.4 การต่อของ บรรจุ เท และแยกชิ้นส่วน

1.1.3 การรักษาสุขภาพ

- การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย

1.1.4 การรักษาความปลอดภัย

- การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตร

ประจำวัน

1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และ

จิตใจ ได้แก่

1.2.1 ดนตรี

1.2.1.1 การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี

1.2.1.2 การเล่นเครื่องดนตรีง่ายๆ เช่น เครื่องดนตรี

ประเภทเคาะ ประเภทตี ฯลฯ

- 1.2.1.3 การร้องเพลง
- 1.2.2 สุนทรียภาพ
 - 1.2.2.1 การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - 1.2.2.2 การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลกขำขันและเรื่องราวเหตุการณ์ที่สนุกสนานต่างๆ
- 1.2.3 การเล่น
 - 1.2.3.1 การเล่นอิสระ
 - 1.2.3.2 การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม
 - 1.2.3.3 การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
- 1.2.4 คุณธรรมจริยธรรม
 - การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ
- 1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่
 - 1.3.1 การเรียนรู้ทางสังคม
 - 1.3.1.1 การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง
 - 1.3.1.2 การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - 1.3.1.3 การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ
 - 1.3.1.4 การมีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเองและผู้อื่น
 - 1.3.1.5 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 1.3.1.6 การแก้ปัญหาในการเล่น
 - 1.3.1.7 การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความเป็นไทย
- 1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่
 - 1.4.1 การคิด
 - 1.4.1.1 การรู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการมอง การฟัง การสัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น
 - 1.4.1.2 การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่างๆ
 - 1.4.1.3 การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบต่างๆ กับสิ่งของหรือสถานที่จริง
 - 1.4.1.4 การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และผลงาน
 - 1.4.1.5 การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุต่างๆ
 - 1.4.2 การใช้ภาษา

หรือเล่าเรื่องราว	1.4.2.1 การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด 1.4.2.2 การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง
ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	1.4.2.3 การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์และ 1.4.2.4 การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน 1.4.2.5 การเขียนในรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อ
ความหมายต่อเด็ก เขียนภาพ เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนชื่อตนเอง	1.4.2.6 การอ่านในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อ
ความหมายต่อเด็ก อ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน / เรื่องราวที่สนใจ	1.4.3 การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ
ของสิ่งของต่างๆ	1.4.3.1 การสำรวจและการอธิบายความเหมือน ความต่าง 1.4.3.2 การจับคู่การจำแนก และการจัดกลุ่ม 1.4.3.3 การเปรียบเทียบ เช่น ยาว/สั้น ขรุขระ/เรียบ ฯลฯ 1.4.3.4 การเรียงลำดับสิ่งต่างๆ 1.4.3.5 การคาดคะเนสิ่งต่างๆ 1.4.3.6 การตั้งสมมติฐาน 1.4.3.7 การทดสอบสิ่งต่างๆ 1.4.3.8 การสืบค้นข้อมูล 1.4.3.9 การใช้หรืออธิบายสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีการที่
หลากหลาย	1.4.4 จำนวน
เท่ากัน	1.4.4.1 การเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า 1.4.4.2 การนับสิ่งต่างๆ 1.4.4.3 การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง 1.4.4.4 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหรือปริมาณ 1.4.5 มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ)
การเหวี่ยง	1.4.5.1 การต่อเข้าด้วย การแยกออก การบรรจุ และ 1.4.5.2 การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมอง
ที่ต่างๆ กัน	

- สัมพันธ์กัน
- 1.4.5.3 การอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่างๆ ที่
- และสิ่งต่างๆ
- 1.4.5.4 การอธิบายในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่ของคน
- 1.4.5.5 การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด
- ภาพถ่าย และรูปภาพ
- 1.4.6 เวลา
- 1.4.6.1 การเริ่มต้นและการหยุดการกระทำโดยสัญญาณ
- 1.4.6.2 การเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น
- เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ ฯลฯ
- 1.4.6.3 การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ
- 1.4.6.4 การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู

2. สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก สารที่เด็กอายุ 3 – 5 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา รู้จักอวัยวะต่างๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะเรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองคนเดียวหรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและมารยาทที่ดี

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรได้มีโอกาสรู้จักและรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ

2.4 สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัสของสิ่งต่างๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

1.6.3 สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

มีผู้ให้ความหมายของสื่อการสอน ดังนี้

เดเซคโก (DeCecco. 1986: 284) กล่าวถึงอุปกรณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยว่า หมายถึง สิ่งแวดล้อม เครื่องเรือนที่อยู่กับเด็ก อุปกรณ์การเรียน ของเล่น วัสดุ

สิ่งของตามธรรมชาติ และรวมถึงเศษวัสดุ ที่สามารถนำมาให้เด็กสัมผัสจับต้องศึกษาเรียนรู้ หรือนำมาประกอบการสอนของครู และสามารถนำไปใช้กับนันทนาการได้ อุปกรณ์การเรียนรู้จะเป็นสิ่งเร้าสำหรับเด็ก ยิ่งมีความแปลก มีความแตกต่างในรูปร่างมาก ๆ เด็กยิ่งได้เรียนรู้มาก สิ่งเร้าที่ดีจะสร้างการเรียนรู้ได้มากต้องมีลักษณะเฉพาะคือ สามารถตอบสนองใกล้เคียงกันเป็นลูกโซ่อย่างต่อเนื่อง เด็กได้ฝึกทำซ้ำ ๆ มีความพอใจและมีความสุข มีการป้อนข้อมูลกลับที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างดี

ดังนั้น สื่อและอุปกรณ์ของเด็กปฐมวัยคือ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ที่ให้เด็กได้เล่นได้สัมผัส เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และสนองตอบตามความต้องการ โดยสอดคล้องกับวุฒิภาวะของเด็ก

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541: 12 – 18) ได้จำแนกประเภทสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. อุปกรณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียน อุปกรณ์ทุกชนิดในห้องเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งสิ้น และเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องจัดหา หรือดูแลให้มีขึ้น

1.1 ตู้เก็บของ หรือชั้นเก็บของสำหรับเด็กรายบุคคล (Locker) เด็กปฐมวัยต้องมีตู้เก็บของเป็นของตนเอง เพราะมีอุปกรณ์หลายอย่างที่เด็กต้องใช้เป็นของตัวเอง เช่น กระเป๋านักเรียน แก้วน้ำ สบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน แป้งฝุ่น เป็นต้น สิ่งของต่างๆ เหล่านี้เด็กต้องเรียนรู้ที่จะดูแลและจัดเก็บด้วยตนเอง ตู้สำหรับเด็กจึงต้องมีขนาดเหมาะสมสำหรับเด็กที่จะใช้เก็บของส่วนตัวด้วยตัวเองได้ หยิบง่าย จัดง่าย และสะดวกสำหรับเด็ก ที่สำคัญควรทาสีอ่อนหวาน สวยงาม

1.2 เก้าอี้ เก้าอี้เด็กต้องมีน้ำหนักเบา แข็งแรง ขนาดความสูงเหมาะสมกับตัวเด็กสามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก เมื่อต้องการจัด หรือเคลื่อนเก็บเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ

1.3 โต๊ะ ต้องแข็งแรงน้ำหนักเบา สูงประมาณ 20 – 22 นิ้ว ทำความสะอาดง่าย ขนาดกว้างพอสำหรับจัดวางอุปกรณ์ ในการทำงานของเด็ก การทำกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

1.4 เครื่องเขียน เช่น ดินสอ กบเหลาดินสอ สีแท่ง ยางลบ ต้องจัดเตรียมเป็นชุดสำหรับเด็กแต่ละคน หรือแต่ละกลุ่มใช้ในการทำงานร่วมกัน เมื่อต้องการเรียนวาดภาพ ขีดเขียน ตามจินตนาการของเด็ก สำหรับอุปกรณ์เครื่องเขียนนี้ อาจจัดได้เป็น 2 กรณี กรณีแรกทางโรงเรียนจัดไว้เป็นกองกลาง อีกกรณีหนึ่ง เด็กจัดมาเป็นส่วนตัว แต่กรณีหลังมักมีปัญหาของหาย แ่งแย่งกัน เราควรฝึกให้เด็กจัดเตรียมเครื่องเขียนเป็นกระเป๋าชุดส่วนตัวของตนเองเพื่อเป็นการเตรียมตัวเด็กสำหรับการสร้างนิสัยการเรียนที่ดีในอนาคต

1.5 อุปกรณ์พักผ่อน ได้แก่ เสื่อ หมอนอิง เบาะผ้าใบ เป็นต้น ต้องจัดไว้สำหรับเด็กได้เล่นพักผ่อน หรือทำกิจกรรมอื่นๆ ที่ต้องใช้เช่น เล่นไปเที่ยวปิกนิก เล่นบ้าน เล่นนั่งชายทะเล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็ก

1.6 โสตทัศนูปกรณ์ในห้องเรียน ควรมีโสตทัศนูปกรณ์ที่สามารถใช้เป็นสื่อการสอนได้ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ วีดีโอ โทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ เป็นต้น

1.7 อุปกรณ์เล่นตามมุม การจัดมุมสำหรับเด็กที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางตามความสนใจ ต้องมีอุปกรณ์เล่นเพียงพอ แต่ละชั้นเรียนควรจัดอุปกรณ์ สำหรับเล่นตามมุม ที่เด็กสามารถนำมาเล่นได้ เมื่อถึงชั่วโมงพักหรือชั่วโมงการเล่นอิสระ ลักษณะ ของอุปกรณ์การเล่นตามมุมต้องสอดคล้องกับมุมที่จัดขึ้น เช่น มุมบ้าน ต้องมีอุปกรณ์เครื่องเรือน ภาชนะ งานครัวต่างๆ มุมวิทยาศาสตร์ เช่น แว่นขยาย อ่างเลี้ยงปลา ภาชนะปลูกพืช เป็นต้น การจัดมุมไม่จำเป็นต้องที่เป็นมุมทุกๆ ห้องเรียน อาจจัดเป็นห้องรวมที่เด็กสามารถหมุนเวียนเข้าไปเล่นได้ โดยไม่แย่งชิงหรือเบียดเสียด ขึ้นอยู่กับการออกแบบชั้นเรียน ถ้าห้องเรียนใหญ่ การจัดมุม จะง่ายขึ้น สามารถจัดแยกเป็นส่วนการเรียนรู้ ส่วนมุมเล่นได้ในตัว แต่บางโรงเรียนห้องเล็ก แคบ อาจจัดมุมแยกจากห้องเรียนได้ ทั้งนี้เด็กต้องสะดวกในการใช้ เพื่อการเล่นตามมุม อุปกรณ์การเล่นตามมุมที่สำคัญควรมีไว้อย่างน้อย 3 ประเภท คือ

1.7.1 อุปกรณ์ห้องสมุด ประกอบด้วย โต๊ะ เก้าอี้ หนังสือ รูปภาพ ที่เด็กสามารถค้นคว้าหาอ่านได้ตามความสนใจ

1.7.2 ของเล่น ได้แก่ ตุ๊กตา ของเล่นเกี่ยวกับการแพทย์ การจราจร สวนสัตว์ ตู้ขนาดเล็ก บ้านขนาดเล็ก อุปกรณ์ช่างไม้ เป็นต้น

1.7.3 บล็อก มีทั้งบล็อกเดี่ยว บล็อกคู่ขนาดต่างๆ กันที่เด็กสามารถจัดเรียง คิดสร้างสรรค์ได้ตามใจชอบ

อุปกรณ์การเล่นตามมุมจะเป็นชนิดใดขึ้นอยู่กับประเภทของมุม ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ไม่จำเป็นต้อง มีทุกประการ แต่มุมที่จัดขึ้นนั้นต้องสอดคล้องกับประสบการณ์จริงที่เด็กต้องพบ

1.8 เครื่องดนตรี ได้แก่ เปียโน เครื่องดีดสี ดีเป่า เท้าที่ทางโรงเรียน จะหาได้ เพื่อให้เด็กเล่นเคาะฟังจังหวะของดนตรี เมื่อมีกิจกรรมเข้าจังหวะ หรือการพักผ่อน เต้นระบำ ร้องเพลง

1.9 อุปกรณ์ศิลปะสร้างสรรค์ ได้แก่ แป้งปั้น ดินน้ำมัน ดินสอสี สีน้ำ กระดาษสี กระดาษวาดเขียน ภาพสำหรับระบายสี

2. อุปกรณ์การเรียนรู้กลางแจ้ง เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีพลังกายมาก กระฉับกระเฉง เด็กต้องการเล่น เด็กต้องการวิ่ง กระโดด กลิ้ง ล้มอย่างตั้งใจ การเล่นกลางแจ้ง มีความหมายกับเด็กมาก ชั่วโมงเล่นกลางแจ้งเป็นชั่วโมงอิสระอย่างหนึ่ง และจำเป็นที่ครูต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อการพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่ การทรงตัว การสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ต้องใช้พลกำลังให้กับเด็ก การเรียนรู้ความหนักเบาข้อโต้แย้ง จะพบมากในการเล่นกลางแจ้ง ดังนั้น เด็กควรมีโอกาสได้เล่นกลางแจ้งอย่างสม่ำเสมอ

2.1 เครื่องเล่นสนาม เป็นเครื่องเล่นที่สร้างเสริมกล้ามเนื้อใหญ่ของเด็ก ประกอบด้วย บาร์ไต่ บ้านปีนป่าย กระดานลื่น สะพาน ชิงช้า ม้าหมุน เป็นต้น เครื่องเล่น

เหล่านี้ ต้องมีความแข็งแรง มั่นคง และพอเพียงกับเด็ก ควรมีการตรวจสอบความปลอดภัย ก่อนให้เด็กเล่นทุกครั้ง

2.2 อุปกรณ์เล่นน้ำ ประกอบด้วย สบู่ ชัน แปรง ถ้วยตวง

2.3 อุปกรณ์เล่นทราย ประกอบด้วย ช้อนขุด ช้อนตวง แก้วตวง

กระป๋องน้ำ

2.4 อุปกรณ์เครื่องเล่นอื่นๆ ได้แก่ ลูกบอล ถุงโป่งยุบ

(Beanbags) เรือ รถยนต์ รถจักรยาน

3. อุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับประดิษฐ์เอง อุปกรณ์สำเร็จรูป เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการจัดหา มาเพื่อการรับรู้ ที่เด็กสามารถเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์สัมผัสทั้งห้า ซึ่งให้ความสะดวกแก่ครู ในการจัดเตรียมสำหรับการเรียนการสอน แต่อีกสิ่งหนึ่ง คือ อุปกรณ์ที่เป็นวัตถุดิบที่เด็กต้องเรียนรู้จัดทำด้วยตนเอง ได้แก่ เศษผ้า เศษกระดาษ เศษกล่อง กระป๋อง ฝาฉีก จุกขวด เป็นต้น ที่จัดให้เด็กได้คิด สร้าง ประดิษฐ์ของเล่นที่ต้องการด้วยตนเอง ข้อดีของอุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับประดิษฐ์นี้เอง คือ ช่วยสร้างจินตนาการและการคิดแก้ปัญหาให้กับเด็กว่าถ้าเด็กต้องการเล่นอะไร เขาจะพัฒนาอุปกรณ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างไร

4. อุปกรณ์เทคโนโลยี การเรียนรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์เทคโนโลยี ไม่เฉพาะแต่คอมพิวเตอร์ แต่รวมถึงเครื่องมือสื่อสารต่างๆ เด็กควรได้รู้ได้สัมผัส เป็นสิ่งจำเป็น สำหรับสังคมปัจจุบัน โดยครูต้องสร้างเสริมกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้กับเด็กด้วย

5. ชุมชน อุปกรณ์การเรียนรู้อีกอย่างหนึ่ง คือ สภาพชุมชนที่ปรากฏจริงกับเด็ก อุปกรณ์การเรียนรู้ (Equipment) เป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องจัดเตรียมสำหรับเด็ก เพราะมีความหมายมาก แต่เมื่อคิดถึงอุปกรณ์การเรียนรู้หลายคนจะนึกถึงสิ่งต่างๆ หรือคิดถึงอุปกรณ์ที่แข็งแรงหยิบจับใช้ได้ทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียนรวมทั้งอุปกรณ์ที่พัฒนาขึ้นมา เพื่อให้เด็กมีกิจกรรมทางกายร่วมด้วย ความจริงแล้ว ชุมชนเป็นอุปกรณ์การเรียนรู้อย่างหนึ่ง ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กมาก และเป็นของจริงที่เด็กต้องสัมผัสในชีวิตประจำวัน เช่น บ้าน ดิ็ก ถนน อุโมงค์ ภูเขา เนินดินที่เด็กสามารถเรียนรู้และปีนป่ายได้ สวนสาธารณะเป็นที่น่าสนใจให้ความรู้ อย่างหนึ่ง ไม่ควรให้เด็กเรียนเฉพาะในโรงเรียน เด็กควรได้เรียนรู้นอกโรงเรียน ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่กว้างขวางออกไป

กิลเลย์ และ กิลลี (Gilleyn ; & Gilly. 1980: 100 – 102) กล่าวถึงปัจจัยที่นำมาพิจารณา เพื่อการจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ เพื่อความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็ก ประกอบด้วย

1. คุณสมบัติของอุปกรณ์การเรียนรู้ ที่โรงเรียนจัดหาควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 กระตุ้นเร้า อุปกรณ์ที่จัดหาไว้ในโรงเรียนต้องกระตุ้นพัฒนาการทางปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย การเลือกลักษณะของอุปกรณ์ ที่มีศักยภาพต่อสัมผัส และการรับรู้เป็นสิ่งสำคัญมาก อุปกรณ์ควรเป็นสิ่งท้าทายสำหรับให้เล่นคนเดียว หรือเล่นเป็นกลุ่ม

กับเพื่อน ขณะเล่นต้องได้คิด ต้องได้สัมผัสในหลายแง่หลายมุมของอุปกรณ์ เช่น ไม้บล็อก ทRAY จักรยาน ของเล่นต่างๆ เป็นต้น

1.2 ปลอดภัย อุปกรณ์สำหรับเด็กปฐมวัยต้องปลอดภัยสำหรับเด็ก ทั้งสีและรูปร่าง ขอบไม่คม ไม่แตกง่าย ไม่ขรุขระ ถ้าเป็นไม้ไม่มีเส้น นอกจากนี้น้ำหนัก ส่วนสูงต้องเหมาะกับขนาดรูปร่างของเด็กที่เล่น

1.3 ง่ายต่อการจัดบริการอุปกรณ์ที่จัดหาต้องสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย ติดตั้ง เครื่องเล่นสนามต้องทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ และแข็งแรง ทนต่อการปีนป่ายของเด็ก

1.4 สนองตอบหลายจุดประสงค์ อุปกรณ์ที่ดีต้องมีความหลากหลาย ของจุดประสงค์ในการนำไปใช้ เช่น บล็อก ใช้สร้างบ้านได้ ทำถนนได้ กระตุ้นให้เด็กคิด เด็ก กระทำภาพต่ออาจเล่นคนเดียว แต่สามารถสร้างอิสระ สร้างภาษา สร้างความคิด และตรวจสอบ ตนเองได้

1.5 มีความหลากหลาย อุปกรณ์ต้องช่วยในการสอน และพัฒนา การเรียนรู้ได้หลายๆ ด้าน เช่น ของเล่นรูปเรขาคณิตใช้ในการสอนรูปร่าง ขนาด จำนวน เป็นต้น

2. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียนรู้ที่เลือกจัดไว้ในโรงเรียน ต้องสร้างการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็ก พัฒนาสังคม ส่งเสริมปัญญา และกระตุ้น กิจกรรมทางกาย ให้ความปลอดภัยแก่เด็ก ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์การเรียนรู้ได้หลายด้าน ในขณะที่สัมผัสอุปกรณ์

3. ความต้องการจำเป็นและจำนวนของเด็ก การจัดหาอุปกรณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็ก ถ้าตรงกับความต้องการจำเป็นของเด็ก จะทำให้เกิดความคุ้มค่าของการจัดหา มา อุปกรณ์บางอย่าง ผู้จัดหาอาจเห็นสวย น่าใช้ น่าเรียน แต่ไม่จำเป็นสำหรับเด็ก ย่อมไม่มีประโยชน์ เกิดการสูญเปล่มากกว่า อุปกรณ์ที่นอกจากตรงกับความต้องการของเด็กแล้ว ต้องมีจำนวนที่ เพียงพอกับเด็กที่จะเล่นเป็นรายบุคคล หรือเล่นเป็นกลุ่มด้วย

4. อายุของเด็ก เด็กปฐมวัยเป็นวัยของการเรียนรู้ และพัฒนาการที่มีความแตกต่างกัน ตามอายุปี การจัดหาอุปกรณ์การเรียนรู้ต้องละเอียดอ่อน เพื่อคัดสรรอุปกรณ์ที่ เกิดประโยชน์จริงกับเด็ก ไม่เป็นการจัดหาที่ฟุ่มเฟือย ตัวอย่างของอุปกรณ์การเรียนรู้ตามอายุของ เด็กปฐมวัย เช่น

อายุ 2½ ขวบ ของเล่นที่จำเป็นได้แก่ หนังสือมีภาพประกอบ รถลาก ตุ๊กตา แป้งปั้น ลูกบอล

อายุ 3 ขวบ เครื่องเล่นปีนป่าย รถลาก จักรยาน 3 ล้อ ตัวต่อ อุปกรณ์วาดภาพ กรรไกรตัดกระดาษ ตุ๊กตา แป้งปั้น ไม้บล็อก

อายุ 4 ขวบ บันไดไต่ บ้านจำลอง จักรยาน ถูโป่งยุบ ภาพต่อ เครื่องดนตรี เครื่องครัว สะพานไต่ราว

อายุ 5 – 6 ขวบ อุปกรณ์เล่นน้ำเล่นทราย เครื่องดนตรี จักรยาน 2 ล้อ ดินน้ำมัน ถ้ำลอดอุโมงค์ เครื่องมือช่างไม้

การเลือกอุปกรณ์การเรียนรู้ของเด็กตามอายุ มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก ถ้าโรงเรียนสามารถจัดหาอุปกรณ์การเรียนรู้ได้เหมาะสม จะเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กที่ดี

บริวเวอร์ (Brewer. 2004: 234) ได้เสนอแนวทาง ในการเลือกสื่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. เลือกสื่อการเรียนการสอนที่สามารถใช้ได้กับหลายประสบการณ์
2. เลือกสื่อการเรียนการสอนที่ทนทานใช้ได้กับหลายประสบการณ์
3. เลือกสื่อการเรียนการสอนที่ตอบสนองกับวัตถุประสงค์หลายอย่าง เช่น บล็อก ซึ่งสามารถให้ก่อสร้าง นับจำนวน แยกสี แยกรูปทรง ฯลฯ ได้
4. เลือกสื่อการเรียนการสอนที่สามารถให้กับเด็กที่มีอายุ และความสามารถที่แตกต่างกัน เช่น การเล่นทรายที่เด็กเล็กสามารถเล่น โดยการตวงจากภาชนะหนึ่งไปอีกภาชนะหนึ่ง ขณะที่เด็กที่โตขึ้นหน่อย สามารถเล่น เพื่อการเปรียบเทียบปริมาณและน้ำหนัก และเด็กโตสามารถเล่นทราย ในลักษณะที่ซับซ้อนมากขึ้น
5. เลือกสื่อการเรียนการสอนที่ปลอดภัยเมื่อแตกหักแล้ว ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก

1.6.4 การประเมินผล

พัฒนา ชัชพงศ์ (2535: 175 – 176) ได้กล่าวเกี่ยวกับการประเมินผลเด็กระดับปฐมวัยไว้ว่า ครูควรพิจารณาเด็กเป็นรายบุคคล ครูควรจะต้องรู้จักเด็กทุกคนว่า เด็กคนไหนเป็นอย่างไร ใครเก่งด้านใด ใครไม่เก่งด้านใด มีปัญหาอะไรในเด็กแต่ละคน และเขามีความก้าวหน้าในพัฒนาการแต่ละด้านอย่างไรบ้าง เมื่อเริ่มมาโรงเรียนเด็กเป็นอย่างไร และปัจจุบันนี้เด็กเป็นอย่างไร ก้าวหน้าขึ้นแค่ไหน เปรียบเทียบเด็กแต่ละคนกับตัวของเขาเอง ไม่นำไปเปรียบเทียบกับเด็กอื่นๆ

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2547: 83) กล่าวว่า การประเมินเด็กปฐมวัยเป็นการวัดพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหัวข้อหลักในการทำงานแต่ละด้าน ซึ่งสำหรับวิธีการประเมินผลนั้นใช้ การสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บผลงาน และการใช้แบบทดสอบ ซึ่งมีวิธีการ ดังนี้

1. การสังเกต ครูควรสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมหรือเล่น ทั้งเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล เพื่อทราบถึงพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก ครูควรจดบันทึกสิ่งต่างๆ ที่ได้สังเกตเห็นทั้งที่เป็นข้อดี และข้อบกพร่อง อันจะเป็นข้อมูลในการเลือกจัดกิจกรรมเสริมแก่เด็กต่อไป
2. การสนทนา การสนทนากับเด็กเป็นรายบุคคล จะช่วยให้ครูทราบถึงพัฒนาการด้านภาษา การพูด การฟัง การสื่อสารของเด็ก นอกจากนี้ ยังช่วยให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมที่บ้าน ซึ่งอาจเป็นข้อมูลที่ช่วยให้ครูเข้าใจดียิ่งขึ้น นอกจากนั้น ยังช่วยให้ครู

ทราบถึงสภาพ อารมณ์ จิตใจ ของเด็กอีกด้วย

3. การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบปากเปล่า ข้อมูลที่ได้จะช่วยให้ครูทราบถึงพัฒนาการทางภาษา การพูดที่บกพร่อง เช่น คำควบกล้ำ การพูดซ้ำ ไม่ชัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงพัฒนาการทางสติปัญญา ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการคิดของเด็กได้

4. การเก็บรวบรวมผลงาน ข้อมูลที่ช่วยให้ครูทราบถึงความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กแต่ละคน เช่น งานศิลปะ ภาพวาด จะช่วยให้ทราบถึงพัฒนาการกล้ามเนื้อนิ้วมือ ความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อ และตา

5. การใช้แบบทดสอบเป็นรูปธรรม เพื่อช่วยให้ครูทราบถึงข้อมูลเรื่องเดียวกัน จากเด็กทุกคน ครูอาจใช้แบบทดสอบที่เป็นรูปภาพ และควรทำการทดสอบในสภาพแวดล้อมที่เด็กคุ้นเคย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 233 – 235) กล่าวว่า การประเมินผลสำหรับการศึกษาปฐมวัย แตกต่างจากการประเมินผลการศึกษาระดับอื่นตรงที่การประเมินผลการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การประเมินพัฒนาการและการประเมินการเรียนรู้

การประเมินพัฒนาการสำหรับการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การตรวจสอบระดับพัฒนาการตามวัยของ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละด้าน และสามารถพัฒนาศักยภาพของเด็กแต่ละคนได้ถึงขั้นสุด วิธีการประเมินพัฒนาการของเด็ก ให้กระบวนกรสังเกต การจดบันทึก การแสดงออกของเด็ก ทั้งด้านพฤติกรรมและผลงาน โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นแนวทางในการตัดสินใจ ส่วนการประเมินการเรียนรู้เป็นกลไกเสริม เพื่อการพัฒนาผู้เรียน ให้มีการพัฒนาศักยภาพเช่นกัน

การประเมินการเรียนรู้นั้น แต่เดิมเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การทดสอบความจำ ความเข้าใจ แต่ต่อมาระยะหลังได้เน้นการประเมินตามสภาพจริงมากขึ้น ซึ่งลักษณะของการประเมินการเรียนรู้ จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การประเมินอย่างเป็นทางการ เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติของเด็กแต่ละคนกับกลุ่มว่า เป็นอย่างไร เพื่อหาจุดที่ต้องแก้ไขและพัฒนาให้ทันกลุ่มเพื่อน ซึ่งการประเมินอย่างเป็นทางการนี้ จำเป็นต้องใช้แบบทดสอบมาตรฐาน เพื่อให้มีความยุติธรรมกับเด็ก ผลของการประเมินอย่างเป็นทางการนี้ ช่วยบอกถึงคุณภาพการเรียนการสอน และมาตรฐานทางการศึกษา

2. การประเมินอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการประเมิน เพื่อดูการจัดกระบวนการเรียนการสอนทั่วไป คุณภาพการเรียนของเด็ก เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เป็นเครื่องมือที่ครูสร้างขึ้นประเมินในชั้นเรียน ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และการสะสมผลงาน (Portfolio) จุดประสงค์เพื่อช่วยในการพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล ปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

สำหรับการประเมินการเรียนรู้ของเด็กมีจุดประสงค์ เพื่อประเมินความก้าวหน้า (Progress) ของเด็กในการเรียนรู้ตามพัฒนาการ ไม่ใช่การประเมินผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครูกำหนด เหตุเพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่กำลังพัฒนา วิธีการประเมินผล จะใช้การประเมินตามสภาพจริงด้วยการสังเกตการณ์บันทึก การสะสมผลงาน แล้วอ่านความก้าวหน้า ความสามารถในการเรียนรู้

1.7 หลักสูตรปฐมวัย

สมพร ทิตาพร (2538 – 13) กล่าวว่า การจัดการศึกษาในระดับอนุบาลนั้น นิยมใช้คำว่า "แนวการจัดประสบการณ์" แทน คำว่า หลักสูตรการจัดการศึกษาในระดับนี้ เป็นการพัฒนาเด็กให้มีความพร้อม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา นอกจากนี้ ยังเป็นการปูพื้นฐานในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไป และ เฮนดริก (Hensrick. 1984: 254) ได้เสนอหลักในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยว่า ควรมีขอบข่าย โดยพิจารณาภาพเด็กโดยรวมทั้งหมด เป็นหลักในการจัดประสบการณ์ให้กับพวกเขา ซึ่งผู้เกี่ยวข้องกับเด็กควรสอนกระตุ้น และส่งเสริมพัฒนาการ ทุกด้านของเด็กไปพร้อมๆ กัน โดยยึดหลักว่า เด็กเป็นใคร ต้องการอะไร

สิริมา ภิญโญนันตพงษ์ (2545: 65 – 69) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรปฐมวัยไว้หลากหลาย อันเป็นแนวทางกำหนดการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในความหมาย “ กิจกรรมเน้นเด็กเป็นสำคัญ”
แนวการจัดประสบการณ์ในความหมายนี้ คือ กิจกรรมเน้นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการที่เด็กๆ เป็นผู้เลือกตัดสินใจทำ โดยมีครูเป็นผู้ให้การสนับสนุนและคอยช่วยเหลือในการทำกิจกรรมนั้น ในระยะเวลาขณะนั้น แต่การจัดประสบการณ์เป็นตารางเวลาที่กำหนดลักษณะกิจกรรม เปลี่ยนตามช่วงเวลาหนึ่งๆ เช่น เด็กๆ อยากเรียนรู้เรื่องช้าง ครูจัดกิจกรรมเล่านิทานเรื่องช้าง กิจกรรมศิลปะวาดรูปช้าง ดัดปะรูปช้าง กิจกรรมร้องเพลงช้าง การจัดกิจกรรมอื่นๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องช้าง การจัดประสบการณ์แบบนี้ มุ่งเน้นให้เด็กได้รับทั้งเนื้อหาและคุณค่าที่สำคัญ อันได้แก่ มนุษย์สัมพันธ์ การแก้ปัญหาด้วยตัวเอง การรู้จักค้นหาและค้นพบและการแสดงออกสิ่งต่างๆ นั้น มาจากความสนใจของเด็ก ครูไม่ได้วางแผนเนื้อหาและกิจกรรมการสอนไว้ก่อน ดังนั้น บทบาทของการสอน จึงออกมาในรูปอาศัยการสังเกต บทบาทของการวางแผน จึงมีความหมายเปรียบเสมือน “การรวบรวมข้อมูลโดยผ่านการสังเกต และมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก และการใช้ข้อมูลที่จะเลือกประสบการณ์การเล่นให้เหมาะสม” แหล่งสำคัญของการจัดประสบการณ์ในความหมายนี้ คือ ตัวนักเรียน ดังนั้น เนื้อหาของการจัดประสบการณ์มาจากความต้องการของเด็ก เด็กเป็นศูนย์กลางของการจัดเนื้อหาและกิจกรรม

2. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในความหมาย “มวลประสบการณ์ของเด็กในโรงเรียน” แนวความคิดของการจัดประสบการณ์ในความหมายนี้ คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นประสบการณ์ของเด็กในโรงเรียน มุ่งการสนองความต้องการของเด็ก ในด้านความเป็นมนุษย์ แนวการจัดประสบการณ์ให้เด็กนั้น เน้นเรื่องสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก กระบวนการกลุ่ม วิธีที่

สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติต่อกันและกัน การสื่อสารระหว่างกัน

3. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในความหมาย “แผนสำหรับการสอน” เป็นแนวการจัดประสบการณ์ที่ส่วนมากผู้บริหารโรงเรียนจัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์ให้ครูได้นำไปใช้ในห้องเรียน การวางแผนการสอนนี้ส่วนมากกำหนดระยะเวลา ซึ่งอาจเป็นการวางแผนการสอนระยะสั้นหรือยาว มีระดับของรายละเอียดแตกต่างกัน บางรูปแบบ เน้นกระบวนการของการทำกิจกรรม บางแผนเน้นเนื้อหา และบางอย่างเน้นกระบวนการตั้งจุดมุ่งหมาย

การจัดแนวประสบการณ์โดยใช้วิธีการวางแผนการสอน เป็นวิธีที่ช่วยให้ครูใหม่ และครูที่มีประสบการณ์มาแล้วเข้าใจความต้องการของเด็กความสนใจกิจกรรมต่างๆ และการจัดวัสดุ และสภาพแวดล้อมเข้าด้วยกัน แผนการสอนที่ใช้กับเด็กเล็กๆ นี้ ควรกำหนดให้มีการพิจารณายืดหยุ่น การเขียนแผนการสอน เป็นการช่วยให้ครูแสดงกิจกรรมต่างๆ การวางแผนในทุกๆ วันอย่างชัดเจน ได้มีการเตรียมตัวและพัฒนาในสถานการณ์ต่างๆ กัน แต่มีครูที่มีประสบการณ์มากๆ จะปฏิเสธแผนการสอน โดยให้เหตุผลว่าเป็นการลดความต้องการของเด็ก การสอนไม่ยืดหยุ่น ครูไม่ได้สังเกตพฤติกรรมของเด็กๆ อย่างใกล้ชิด เพราะต้องคำนึงถึงการสอนตามแผนที่กำหนดไว้

4. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ในความหมาย “การจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นหน่วยการเรียนรู้” แนวการจัดประสบการณ์ในความหมายนี้ หมายถึง การจัดประสบการณ์ ไม่แบ่งเป็นรายวิชา แต่จัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้เป็นเรื่อง หรือเรียกว่า หน่วย นำรายวิชาต่างๆ มาบูรณาการกัน แต่จะเป็นเรื่องหรือหน่วย จะประมวลทุกวิชา ทั้งเนื้อหา กิจกรรม ให้เด็กเรียนรู้ อาทิ หน่วยตัวเรา หน่วยดอกไม้ หน่วยสัตว์ ลักษณะการจัดประสบการณ์แบบนี้ ออกมาในรูปของแนวการจัดประสบการณ์ระดับประเทศ และปรับปรุงแบบให้เหมาะสมกับระดับท้องถิ่น มีลักษณะเน้นแผนการสอนเป็นคู่มือครู ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล ซึ่งมีเอกสารและข้อมูลต่างๆ ที่ให้ความกระจ่างชัดแก่ครู ที่นำไปใช้ กำหนดความคาดหวังของโปรแกรม เป็นการรวมภาพการจัดทั้งหมดเป็นหนึ่งเดียวกันเกี่ยวกับประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กควรได้รับในโรงเรียน ตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก

5. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในความหมาย “โปรแกรมการศึกษา” แนวการจัดประสบการณ์นี้ ใช้เป็นการจัดโปรแกรมการศึกษาที่มีแนวการสอนเฉพาะ อาทิ โปรแกรมการจัดตามแนวมอนเตสซอรี โปรแกรมเฮดสตาร์ท โปรแกรมการสอนแบบวอลดอฟ เป็นต้น ซึ่งชื่อของโปรแกรม มีความหมายบอกถึงความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีแนวการจัดโปรแกรมนั้นๆ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 10 – 39) กล่าวว่า หลักสูตรปฐมวัย คือ มวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่ให้แก่ผู้เรียน อันได้แก่ สารที่เด็กต้องเรียน กระบวนการที่กำหนดให้เด็กบรรลุจุดประสงค์หลักสูตร วิธีการที่ครูใช้และบริบทในการเรียนการสอนที่ปรากฏ สำหรับเด็กประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) เนื้อหาที่นำมาสอน 2) วิธีที่ใช้ในการเนื้อหาแก่เด็กแต่ละคน และ 3) วิธีที่ใช้เพื่อประกันได้ว่า สารที่กำหนดเด็กตรงตามที่ต้องการ

เนื้อหาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มุ่งเน้นโอกาสการพัฒนาทักษะ การใช้แหล่งเรียนรู้ และประสบการณ์ชีวิตที่จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่องที่จำเป็นได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับตัวเด็ก ชุมชนสถานที่ วันสำคัญ เวลา ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ความรู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 11 ; อ้างอิงจาก Brewer. 1995: 113 – 114)

จากความหมายต่างๆ ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย หมายถึง แนวการจัดประสบการณ์ ซึ่งเป็นมวลประสบการณ์ในโรงเรียนที่เกิดขึ้นแต่ละวัน มีลักษณะการจัดเน้นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น โดยมีลักษณะให้เด็กเป็นผู้เลือกทำกิจกรรมเน้นเด็กลงมือปฏิบัติเป็นสำคัญ เรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้วางแผน คอยสนับสนุน และตัดสินใจในการที่เด็กเลือกดำเนินกิจกรรมนั้นๆ แผนการจัดประสบการณ์ในลักษณะแบบบูรณาการเนื้อหา กิจกรรม และในการจัดประสบการณ์ บางโปรแกรมมีลักษณะการจัดมีวิธีการ โดยเฉพาะตามทฤษฎีนั้น

1.8 หลักสูตรปฐมวัยพุทธศักราช 2546

กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็น 2 ส่วน คือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยระดับ 0 – 3 ขวบ และ 3 – 5 ขวบ โดยมีปรัชญาการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ดังนี้

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม – วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสม
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และมีสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ในการพัฒนาเด็ก

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ใน

จุดหมาย 12 ข้อ และในแต่ละช่วงอายุผู้สอนจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็กด้วย
มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตร

การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จะครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ
สังคม และสติปัญญา ดังนี้

1. เจริญเติบโตตามวัย และมีนิสัยที่ดี
 2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้อย่างคล่องแคล่ว และ
ประสานสัมพันธ์กัน
 3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
 4. มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
 5. ชื่นชม และแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และการออกกำลังกาย
 6. ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย
 7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
 8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
 10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
 11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

โครงสร้างของหลักสูตร เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย
ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฏิบัติ ในการจัดหลักสูตร
สถานศึกษาจึงกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

ตาราง 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546		
ช่วงอายุ	อายุ 0 – 5 ปี	
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
สาระการเรียนรู้	- ด้านร่างกาย - ด้านอารมณ์และจิตใจ - ด้านสังคม - ด้านสติปัญญา	- เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก - ธรรมชาติรอบตัว - สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก
เวลาเรียน	ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก	

แนวทางการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี สำหรับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก ให้สามารถพัฒนาเด็กได้ตามจุดหมายที่กำหนด จำเป็นต้องคำนึงถึงโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การจัดชั้น หรือกลุ่มเด็ก ยึดอายุเด็กเป็นหลักและคำนึงถึง อัตราส่วน ระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อ จำนวนเด็กที่ดูแล ได้แก่

อัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็ก : เด็ก

ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อเด็กแรกเกิด - 1 ปี อัตราส่วน 1 : 3

ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อเด็กอายุ 1 – 3 ปี อัตราส่วน 1 : 6

2. ระยะเวลาเรียน ขึ้นอยู่กับความพร้อม และความสนใจของเด็กในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ตามความสามารถของวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. สาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งทั้งสองส่วนใช้เป็นสื่อในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรผสมผสานการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กแบบบูรณาการ ผ่านการเล่นที่สอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวทางการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอายุ 3 – 5 ปี สำหรับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก ให้สามารถพัฒนาเด็กได้ตามจุดหมายที่กำหนด จำเป็นต้องคำนึงถึงโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก ให้ยืดอายุเป็นหลักและอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไป ตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3 ปี อาจเรียกชื่อนูบาล 1 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 4 ปี อาจเรียกชื่อนูบาล 2 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 5 ปี อาจเรียกชื่อนูบาล 3 หรือเด็กเล็ก ฯลฯ
2. ระยะเวลาเรียนใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1 – 3 ปี การศึกษา โดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา
3. สารการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็ก อายุ 3 – 5 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้งสองส่วนใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้สอน หรือผู้จัดการศึกษาอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย รวมทั้งต้องสอดคล้องกับปรัชญาและหลักการศึกษาปฐมวัย

คุณลักษณะตามวัยที่หลักสูตรต้องการ

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ พัฒนาการแต่ละวัยอาจจะเกิดขึ้นตามวัยมากน้อยแตกต่างกันไป ในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ ผู้สอน จำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กแรกเกิด – 5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปเพื่อช่วยพัฒนาเด็กให้เต็มความสามารถ และศักยภาพ หรือช่วยเหลือเด็กได้ทันทั่วทั้งที่ ในกรณีที่พัฒนาการของเด็กไม่เป็นไปตามวัยผู้สอน จำเป็นต้องหาจุดบกพร่อง และรีบแก้ไขโดยจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาเด็ก ถ้าเด็กมีพัฒนาการสูงกว่าวัยผู้สอน ควรจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ

1.9 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

การ์เซีย (Garcia. 1986: 3593 – A) ได้ศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาล เปอร์โตริกัน ผลของการวิจัยได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กทราบถึง วัฒนธรรม และภูมิใจในการเป็นพลเมืองของประเทศตนเอง และควรจัดให้เด็กมีกิจกรรมและประสบการณ์
2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้แนะนำวิธีปฏิบัติ ในการเรียน และมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้มีวุฒิทางการสอนอนุบาล โดยเฉพาะ
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

สุธีรักษ์ ทรงมุสิก (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูปฐมวัย สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า

1. ครูปฐมวัย สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ มีความคิดเห็นด้วยกับสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน

2. ความคิดเห็นของครูปฐมวัยกลุ่มตัวอย่าง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอายุระดับชั้นที่สอนประสบการณ์สอน และขนาดของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ดังนี้

2.1 ครูปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียนและสภาพการนำหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษามาสู่การปฏิบัติมีความแตกต่างกัน

2.2 ครูปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างที่สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ที่ใช้ในโรงเรียน และสภาพการนำหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษามาสู่การปฏิบัติแตกต่างกัน

2.3 ครูปฐมวัยที่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ที่ใช้ในโรงเรียน และสภาพการนำหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษามาสู่การปฏิบัติแตกต่างกัน

2.4 ครูปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างที่สอนอยู่ในโรงเรียน ที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่ใช้ในโรงเรียน และสภาพการนำหลักสูตรปฐมวัยในสถานศึกษามาสู่การปฏิบัติแตกต่างกัน

สุกัญญา ดอกพวง (2549: 102 – 122) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เป็นผู้ปกครองนักเรียนอนุบาลระดับชั้นอนุบาล 1 – 2 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะจำนวน 316 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ปกครองที่ศึกษาส่วนใหญ่ เป็นผู้หญิง มีอายุระหว่าง 25 – 45 ปี มีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้างและมาจากฐานะเศรษฐกิจระดับต่างๆ ใกล้เคียงกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังนี้ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ด้านการวัดและประเมินผลด้านการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และด้านหลักสูตรสถานปฐมวัย ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นยังพบว่า ความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามแนวการปฏิรูปการศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน เฉพาะกลุ่มอายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน และฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่างกัน ส่วนเพศ และอาชีพ ไม่พบความแตกต่าง ความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษารายด้านพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เฉพาะกลุ่มอายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน และฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน และระดับการศึกษาต่างกันเท่านั้น และด้านการวัดและประเมินผลเฉพาะระดับการศึกษาต่างกันเท่านั้น ส่วนด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ไม่พบความแตกต่าง ผู้ปกครองที่มีอายุระดับการศึกษา

ฐานะทางเศรษฐกิจ และอาชีพมีความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แตกต่างกัน แต่ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ระดับปฐมวัยเป็นอย่างมาก เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนเข็มทิศในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับพัฒนาการ ความต้องการ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ปกครอง

2.1 ความหมายของผู้ปกครอง

คำว่า ผู้ปกครอง (Parent) จากพจนานุกรมให้ความหมายหนึ่งว่า หมายถึง พ่อแม่ แต่ความหมายทางนัยของการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง (Parent Education) คำว่า ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ พี่ ป้า น้า อา คนรู้จัก หรือคนที่ไม่รู้จักก็ได้ ถ้าคนที่กล่าวนี้น ทำหน้าที่ดูแลชีวิต พื้นฐาน นำแนวทาง สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะแนวแก่เด็ก ถือว่า บุคคลนั้นเป็นผู้ปกครอง (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542: 2)

อรุณี หรดาล (2536: 6) กล่าวว่า ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ หรือบุคคลอื่น ที่อาจจะเป็นญาติ หรือไม่ใช่ญาติ แต่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก มีความเข้าใจเด็กอย่างแท้จริง ให้ความรัก ความอบอุ่น และทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนให้การศึกษาแก่เด็ก

พัชรี สวนแก้ว (2536: 46 – 47) กล่าวว่า ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ ญาติ หรือบุคคลที่พ่อแม่ไว้วางใจทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองเด็ก ให้ความรัก ความอบอุ่น ความเมตตาแก่เด็ก

วรนาท รักสกุลไทย (2537: 169) กล่าวว่า ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็ก ซึ่งรวมถึง พ่อ แม่ วงศาคณาญาติ และผู้ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ดังกล่าว

จากความหมายของผู้ปกครองที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ญาติพี่น้อง หรือบุคคลอื่นใดก็ตาม ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ให้ความรักความอบอุ่น และทำหน้าที่ให้การอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษาแก่เด็ก ผู้นั้นถือว่า เป็นผู้ปกครอง

2.2 หน้าที่ของผู้ปกครองด้านการศึกษา

การศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการศึกษาที่จัดให้แกเด็ก ที่ผู้สอน และพ่อแม่ หรือผู้ปกครองต้องสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจตรงกัน และพร้อมร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก ดังนั้น พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ควรมีบทบาทหน้าที่ (สำนักงานวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2548: 115) ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาและให้ความเห็นชอบ กำหนดแผนการเรียนรู้ของเด็กร่วมกับผู้สอน และเด็ก

2. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ

3. เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้

4. สนับสนุนทรัพยากร เพื่อการศึกษาตามความเหมาะสม และจำเป็น

5. อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก

6. ป้องกัน และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

7. เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตน ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้

8. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก และในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

อรุณี หรดาล (2536: 55 – 68) กล่าวว่า ผู้ปกครองมีบทบาทหน้าที่ทางการศึกษาดังนี้

1. การเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา เช่น การประชุมนิเทศผู้ปกครอง การให้ความรู้ผู้ปกครอง ฯลฯ

2. การเสริมประสบการณ์ให้กับเด็กที่บ้าน เช่น

- การส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก

เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือให้เด็กฟัง จัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับวัยให้แก่เด็ก ฯลฯ

- การส่งเสริมความรู้เด็กให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จาก

สถานศึกษา เช่น การพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสถานศึกษา กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมที่ครูได้มอบหมายและช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ และจัดกิจกรรมเสริมความรู้ให้กับเด็ก

3. การเสริมประสบการณ์ให้กับเด็กในสถานศึกษา เช่น การอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครู การเป็นวิทยากรพิเศษ

4. การส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก เช่น จัดหาเครื่องเล่นที่เหมาะสมกับวัย ให้โอกาสเด็กได้ช่วยเหลือตนเองด้านต่างๆ เช่น การทานอาหาร การแต่งตัว การให้โอกาสได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

5. เป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุน และเป็นที่ปรึกษาให้แก่สถานศึกษา

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542ก: 12) ในการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาเด็ก มารดามีความสำคัญมาก ในการเลือกวิธีการในการอบรมสั่งสอน แนะนำและปฏิบัติต่อเด็ก เพื่อที่จะส่งเสริมและสนองความต้องการในด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ คุณธรรม ด้านสังคม และบุคลิกภาพ และด้านสติปัญญาลักษณะวิธีการต่างๆ ที่มารดาใช้ในการเลี้ยงเด็กนั้น จะต้องคำนึงถึงพัฒนาการและความต้องการ เมื่อมารดา มีความเข้าใจจะช่วยให้สามารถจัดประสบการณ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ดี

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 74) กล่าวว่า ครอบครัวมีหน้าที่ในการสนับสนุน และช่วยให้เด็กบรรลุจุดประสงค์ตามเป้าหมายการศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่พฤติกรรมที่ดี และมีพัฒนาการเต็มศักยภาพ การกิจที่ผู้ปกครองต้องทำร่วมกับครู คือ

1. พัฒนาและร่วมมือกันปฏิบัติ เพื่อการส่งเสริมทักษะการช่วยเหลือตนเอง ให้แก่เด็ก

2. ร่วมกันคิด และพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก

3. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและปัญหาที่ต้องการแก้ไข

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กต้องพัฒนาจากการประสานความร่วมมือกันระหว่าง ครูและผู้ปกครอง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู และผู้ปกครอง ช่วยให้ครูทราบ ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน รู้ความยุ่งยากของผู้ปกครองและมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรัก และการเรียนรู้ร่วมกันกับเด็ก

จากการศึกษาเอกสารจะพบว่า บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง โดยส่วนใหญ่ จะทำหน้าที่ใน 3 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ทำหน้าที่ดูแลและฝึกหัดเด็กให้สอดคล้องตามวัย เช่น วัยทารก วัยเด็ก วัยรุ่น จนกว่าเด็กจะพึ่งตนเองได้ ในการดูแลเด็กนี้ นอกจากพ่อแม่จะให้อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัยแก่เด็กแล้ว จะต้องคอยปกป้องอันตรายต่างๆ ให้แก่เด็กอีกด้วย ส่วนการฝึกหัดเด็กนั้น พ่อแม่จะทำหน้าที่เบื้องต้นในการฝึกให้รู้จักมีความคิด และการกระทำที่เหมาะสม

2. ทำหน้าที่ ที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก เพื่อที่จะจัดเตรียมให้เด็กมีความสามารถ ที่จะเป็นพ่อแม่ที่ดีในอนาคตได้ด้วย และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

3. ต้องให้การศึกษาและส่งเสริมพัฒนาการแก่ลูกของตน และพ่อแม่ควรส่งเสริมการเจริญเติบโต และพัฒนาการของลูก และมีส่วนรับผิดชอบลูกให้มากที่สุด เพื่อให้ลูกสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

กล่าวได้ว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ในแง่เป็นจุดเริ่มต้นของผู้เลี้ยงดูส่งเสริมพัฒนาการของบุตรหลานทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ด้วย การมอบความรัก ความอบอุ่น สร้างความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ดูแลเอาใจใส่สุขภาพร่างกาย ในแง่ของผู้ให้การศึกษา ด้วยการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี จัดสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ให้บุตรหลานของตนสามารถดำรงตนอยู่ได้ในสังคมอย่างเป็นประโยชน์ และมีความสุข

2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับสถานศึกษาปฐมวัย

พัชรีย์ สวนแก้ว (2536: 106) การพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีความเจริญก้าวหน้า ในทุกด้าน และมีชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุขนั้น มิใช่ภาระของผู้ปกครอง หรือครูเพียงฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นภาระที่สำคัญที่ทั้งผู้ปกครอง และครู จำเป็นต้องรับผิดชอบร่วมกัน โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ “เด็ก” เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์

ไต้หวัน ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง

ความหมายของการมีส่วนร่วมของบุคคลในแต่ละฝ่ายในการจัดการศึกษาปฐมวัย (สุมาลี คุ่มชัยสกุล. 2543: 25 – 26) มีดังนี้

ในแง่มุมของผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นทางใดก็ตาม ด้วยการสื่อสาร 2 ทาง ที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีความพร้อม และมีศักยภาพ เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนพร้อมเปิดรับด้วยความจริงใจและให้เกียรติต่อกัน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมและความรับผิดชอบในกระบวนการของกิจกรรมใดๆ นั้น ตลอดจนกระบวนการนับตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนกระทั่งถึงจุดสิ้นสุด จนถึงขั้นตอนการประเมินผลและตรวจสอบ

ในส่วนของคุณครู การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง ความร่วมมือในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในระดับการเรียนการสอน

ในด้านผู้บริหาร ถือว่า ผู้ปกครองเป็นเสมือนหนึ่งบุคลากรของโรงเรียน จึงเป็นผู้รับแนวนโยบายและแนวปฏิบัติจากทางโรงเรียน การประสานงานจึงเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับระบบราชการ ส่วนภาคเอกชนนั้น จะให้ความหมายต่อการดำเนินใดๆ ก็ตาม ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่า เป็นงานบริการอย่างหนึ่งที่เป็นบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของโรงเรียนโดยตรง ผู้ปกครอง จึงเป็นผู้รับบริการ เช่นเดียวกับนักเรียน ดังนั้น ในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ทางโรงเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบ และดำเนินงาน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544: 30 – 37) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน เป็นการสร้างคุณค่าการศึกษาให้กับเด็กและเป็นการสร้างคุณค่าให้แก่สังคม เพราะหมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู และโรงเรียนในการสร้างสรรค์ และพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโต และพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

นันทิยา น้อยจันทร์ (2548: 296) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการศึกษา ของผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองสามารถเชื่อมสานความเป็นอยู่ การดูแล และการให้ความรู้แก่เด็กอย่างต่อเนื่อง จากบ้านสู่โรงเรียนและจากโรงเรียนสู่บ้าน การร่วมมือจากผู้ปกครองอย่างจริงจังเกิดผลลัพธ์ในทางบวกแก่เด็ก

2.3.1 ลักษณะของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน

การสร้างควมมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนจำแนกเป็น 4 ลักษณะ คือ

- 1) ผู้ปกครองเป็นเพียงผู้รับข่าวสาร
 - 2) ผู้ปกครองเป็นผู้เรียน
 - 3) ผู้ปกครองเป็นครู และ
 - 4) ผู้ปกครองเป็นผู้ร่วมวินิจฉัยสั่งการ
- ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมตามจิตตตนา จากลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ฐานะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะอยู่ใน 2 ลักษณะ คือ ฐานะผู้ปฏิบัติ ซึ่งลักษณะกิจกรรมจะแตกต่างกัน ดังตัวอย่างที่แสดงใน ตาราง 2

ตาราง 2 การสร้างความมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน

ผู้ปกครองเป็น ผู้รับข่าวสาร	ผู้ปกครองเป็น ผู้เรียน	ผู้ปกครองเป็นครู	ผู้ปกครองเป็น ผู้วินิจฉัยสั่งการ
ในฐานะผู้รับ	←การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง →		ในฐานะผู้ปฏิบัติ
การประชุมปรึกษาครู และผู้ปกครอง การประชุมปรึกษากลุ่ม ผู้ปกครอง รับจดหมาย จดหมายข่าว สื่อเสียงตามสาย ต้อนรับครูมาเยี่ยมบ้าน ไปเยี่ยมโรงเรียน กิจกรรมพิเศษ ที่โรงเรียน	การฝึกทักษะเป็น ผู้ปกครอง เรียนทักษะการสอน เรียนภาษา เรียนหลักสูตรพิเศษ สำหรับผู้ปกครอง	อาสาสมัครงานบ้าน งานธุรการ การพัฒนาสื่ออุปกรณ์ เป็นครูผู้ช่วย ร่วมประเมินผล เป็นวิทยากร	สมาคมครูผู้ปกครอง ที่ปรึกษาสถานักเรียน ที่ปรึกษาสภา เป็นสมาชิกทีม การจัดการ

ที่มา : กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2544, ตุลาคม). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน.
วารสารการศึกษาปฐมวัย. 5(4): 30 – 37.

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะมากขึ้นขึ้นอยู่กับนโยบายของโรงเรียน และความรู้สึก
ของผู้ปกครอง การสร้างความคุ้นเคยระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองเป็นปัจจัยสนับสนุนการมี
ส่วนร่วมกับโรงเรียนของผู้ปกครองที่สำคัญ

2.3.2 ประโยชน์ที่ได้จากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544: 32 – 33) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากการเข้ามา
มีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนเกิดประโยชน์กับบุคคลต่างๆ ดังนี้

1. สมาชิกครอบครัว

- มีโอกาสได้เรียนรู้วิธีการใหม่ๆ โดยตรงเกี่ยวกับการแนะแนว

การเจริญเติบโต และพัฒนาการ

- มีความรู้ความเข้าใจโดยตรงเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
หลักสูตรที่สามารถนำมาประยุกต์ที่บ้านได้

- ได้รับสมรรถนะ ความรู้สึกในการมีสมรรถนะในการมีส่วนร่วมกับการ
โปรแกรมการเรียนรู้

2. ตัวเด็ก

- ได้เห็นบทบาทของสมาชิกของครอบครัวที่แตกต่างไปจากที่บ้าน
- มีความคุ้นเคยกับผู้ใหญ่ที่มีทักษะความรู้สึกรู้สึก และวิธีสร้างความ
สัมพันธ์กับบุคคลอื่น ที่เห็นเนื่องจากครอบครัวและครู

- มีความเข้าใจเป็นเอกเทศมากขึ้น
- ได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายมากกว่าในหลักสูตร

3. ครูผู้สอน

- มีโอกาสขยายโปรแกรมเพราะมีอัตราการเห็นด้วยสูง
- สามารถเรียนรู้จากข้อความรู้ของผู้ปกครองที่นำมาแลกเปลี่ยน
- มีโอกาสได้เห็นความสัมพันธ์ของเด็กจากสมาชิกครอบครัว
- มีโอกาสสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่าง

มีความหมาย

- มีโอกาสแสดงปฏิสัมพันธ์กับเด็กรายบุคคล

จากรายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนา
การศึกษาของ อภิญา เวชยชัย (2544: 151) ได้สรุปผลดีของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
การศึกษาขององค์ประกอบต่างๆ ที่มีต่อเด็ก ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และองค์ภาคธุรกิจ ดังนี้

1. เด็ก

- จะได้ประโยชน์สูงสุด และมีโอกาสในการเตรียมความพร้อม
ด้านทักษะทางสังคมในระหว่างเรียน

- มีโอกาสปรับปรุงระดับการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพอื่นๆ
- มีผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด และได้รับการป้องกันจากภาวะเสี่ยง

2. ครอบครัว

- เป็นผู้ช่วยเหลือ และเพิ่มประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้แก่เด็ก
- การทำงานร่วมกันนำไปสู่ความสัมพันธ์ในเชิงอาชีพและการงาน
- มีโอกาสเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ในการพัฒนาการศึกษาลูก และ

การพัฒนาตนเอง

3. โรงเรียน

- ครูและบุคลากรได้รับการเสริมทักษะในการทำงานกับพ่อแม่
- ได้เพิ่มประสบการณ์ในการทำงานกับพ่อแม่ที่มีความหลากหลาย
- นำไปสู่การพัฒนาตนเอง และการพัฒนาการสื่อสารอย่างเหมาะสม
- เพิ่มความมั่นใจในการจัดการปัญหาของเด็ก นำไปสู่การแก้ปัญหา
ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ชุมชน

ชุมชน

- มีโอกาสเรียนรู้ระบบการศึกษาในโรงเรียน และนำมาปรับใช้ใน

- ได้รับความร่วมมือจากครอบครัวต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชน
- นำไปสู่การขยายจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการ

สนับสนุนการศึกษาของเด็กในชุมชน

5. องค์การภาคธุรกิจ

พนักงานทั่วไป

- ความร่วมมือกับโรงเรียนนำไปสู่การสร้างสำนึกทางสังคมให้แก่

อาสาสมัครของโรงเรียน

- บุคลากรในองค์กรมีโอกาสพัฒนาความรู้จากการเข้าร่วมเป็น

มีส่วนร่วมทั้งโรงเรียนและชุมชนมากขึ้น

การที่ครูให้ความสำคัญ และเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่าง ๆ ที่มีผลต่อการศึกษาของเด็กช่วยให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของโรงเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้นรวมถึงพัฒนาความรู้สึกของการเห็นคุณค่าในตนเอง และเกิดความภาคภูมิใจว่าตนมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ในชั้นเรียน (นภเนตร ธรรมบวร. 2549: 321 – 323) ซึ่งประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถกล่าวได้ ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อตัวเด็ก

- มีทัศนคติในทางบวกต่อการมาโรงเรียน
- มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดีขึ้นโดยเฉพาะด้านการอ่าน
- การบ้านที่มอบหมายมีคุณภาพสูงขึ้น
- ทำการบ้านที่มอบหมายให้เสร็จตามกำหนด เวลามากขึ้น

โดยเฉพาะในช่วงวันหยุด

- สังเกตเห็นและรับรู้ถึงความสอดคล้องและต่อเนื่องกันระหว่างบ้าน

และโรงเรียน

2. ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง

การศึกษาจากครู

- เรียนรู้เทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยเหลือส่งเสริมเด็กด้าน
- เรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน
- ให้การสนับสนุนเด็กทางด้านการศึกษามากขึ้น
- มีความมั่นใจในตนเองเกี่ยวกับวิธีการที่จะช่วยเหลือเด็กด้านการเรียน

3. ประโยชน์ต่อครูและโรงเรียน

- นักเรียนของโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น
- ผู้ปกครองให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนของทางโรงเรียนมากขึ้น
- ผู้ปกครองมีทัศนคติในทางบวกต่อครูผู้สอนและโรงเรียน
- มีทัศนคติในทางบวกต่อผู้ปกครอง และเห็นความสำคัญของผู้ปกครองด้านการศึกษามากขึ้น
- เข้าใจและทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กซึ่งช่วยในการจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนมากขึ้น

จากประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้ประโยชน์หลากหลายทั้งต่อผู้ปกครอง เด็ก และครู เพราะสัมพันธภาพที่ดีงามระหว่างบ้าน และโรงเรียนช่วยส่งเสริมสายใยของความสัมพันธ์ ในครอบครัว และพัฒนาการของเด็ก เมื่อพ่อแม่ผู้ปกครอง มีสัมพันธภาพที่ดีกับครูของเด็กจะช่วยลดความวิตกกังวลในการดูแลเด็กของพ่อแม่ และเปิดโอกาสให้พ่อแม่ได้เรียนรู้บทบาทของการเป็นครูของลูก นำไปสู่การพัฒนาคุณค่าความเป็นคนให้กับเด็กอย่างเป็นองค์รวม สร้างเสริมความเข้าใจโรงเรียน หลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน รวมตลอดถึงตระหนักในบทบาทความเป็นพ่อแม่ของตนมากยิ่งขึ้นทั้งนี้เพราะพ่อแม่ได้เรียนรู้และ นำเทคนิคการสอนต่างๆ ที่ครูใช้ในชั้นเรียน ได้รับรู้

2.3.3 วิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้ประโยชน์หลากหลายทั้งต่อผู้ปกครอง ครู และเด็ก แต่สิ่งที่คุณปกครองไม่ชอบในการมีส่วนร่วมหรือต้องมาโรงเรียน คือ ความรู้สึกขัดแย้ง และอคติของครูที่มีต่อผู้ปกครอง และผูกพันอยู่กับโรงเรียนซึ่งเป็นพิธีการ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542) ดังนั้น การจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมต้องเป็นไปอย่างสบาย ครูสามารถจัดกิจกรรม ที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างน้อย 4 วิธี คือ

1. วิธีให้มีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นวิธีที่มุ่งให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานตามความสามารถของผู้ปกครองเอง เช่น การเป็นผู้ช่วยครู การเป็นพี่เลี้ยงเด็ก การหาทุนการร่วมทำนุบำรุง การมีส่วนร่วมแบบนี้ผู้ปกครองจะได้ผลประโยชน์ร่วมด้วยและค่อนข้างเป็นเอกเทศ
2. วิธีให้มีส่วนร่วมโดยเน้นกระบวนการ เป็นการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาเป็นผู้ให้แนวคิด เสนอแนะในการจัดการศึกษา เช่น การวางแผนหลักสูตร การคัดเลือกตำรา การวางมาตรฐานการทำงาน เป็นต้น วิธีการนี้กำลังแพร่หลาย เพราะทั้งผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในการตัดสินใจทางการศึกษา

3. วิธีการมีส่วนร่วมโดยเน้นการพัฒนา เป็นการมีส่วนร่วมที่มุ่งพัฒนาคุณภาพครอบครัวเป็นหลัก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครองโดยตรง เพราะผู้ปกครองที่เข้าร่วมจะได้เรียนรู้ และวิธีปฏิบัติที่เป็นการสร้างเสริมครอบครัว

4. วิธีการมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ คือการประมวลวิธีการดังกล่าวข้างต้นมาประสานกัน โดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางให้ครอบครัว มีทั้งส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกิจกรรมของโรงเรียนซึ่งจากการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 50.15 สนใจเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนมากที่สุดส่วนกิจกรรมรับฟังแลกเปลี่ยนความรู้ หรือให้การปรึกษาต้องการน้อยมาก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2541: 69)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเกี่ยวข้องกับการรับรู้หากการศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นโดยสร้างให้ผู้ปกครองร่วมรับรู้ทางการศึกษา ประมวลว่าประสบการณ์และการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้ปกครอง โดยมีเจกปัจจัยร่วมที่สำคัญที่จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ประกอบด้วย (Morris. 1996: 108 – 109)

1. แรงจูงใจ การที่คนต้องการอะไรนั้นต้องมีสิ่งจูงใจทำให้คนต้องการ เช่น ความหิวทำให้คนต้องการอาหาร
2. คุณค่า คนจะเลือกหรือเปลี่ยนหลังกระทำกับสิ่งใดๆ ต่อเมื่อเขาได้รับรู้ถึงคุณค่าของสิ่งนั้นๆ
3. ความคาดหวัง ความต้องการของคนจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและแสดงให้เห็นถ้าคนนั้นมีความหวังที่จะเกิดแก่ตนในทางบวก การรับรู้นี้ถ้าหากว่าสิ่งที่กระทำนั้นเป็นความคุ้นเคยและเคยพบว่า มีความเป็นไปได้จะทำให้ความหวังมีความหมายมากขึ้น
4. การใช้ปัญญา คนที่มีวุฒิภาวะจะใช้ปัญญาในการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

2.3.4 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544: 34 – 36) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และโรงเรียนนั้นมีกิจกรรมที่ผู้ปกครองลงมือปฏิบัติเองจนเป็นผู้รับเพียงข้อมูลข่าวสารวิธีการที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมให้ฝ่าย และสะดวกในการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดังนี้

1. กิจกรรมโรงเรียน ได้แก่กิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยทางโรงเรียนเป็นฐานของการจัดกิจกรรม เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม กิจกรรมการแสดงของนักเรียนและกิจกรรมอื่นๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นในโอกาสพิเศษต่างๆ
2. กิจกรรมสานสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์ และความคุ้นเคยกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนา และการเยี่ยมเยียน
3. กิจกรรมการสื่อสารสนเทศ กิจกรรมนี้เน้นให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับข้อมูลเป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นหลัก เช่น นโยบายการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้ปกครองเห็นภาพรวมของโรงเรียน

4. กิจกรรมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้าถึงชั้นเรียนทั้ง เป็นผู้ช่วยสอน เป็นผู้ช่วยครู ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาสำหรับผู้ปกครองด้วยกัน

5. กิจกรรมบริการ เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อเป็นบริการแก่สังคม และครอบครัวได้แก่ ห้องสมุดของเล่น ศูนย์ดูแลเด็กทั้งที่เป็นศูนย์บริการทั่วไปและบริการเด็กกลับบ้าน ศูนย์แลกเปลี่ยนสิ่งของเหลือใช้ของผู้ปกครอง และกิจกรรมสนับสนุนผู้ปกครองอื่นๆ ตามความต้องการของชุมชน

6. กิจกรรมการตัดสินใจของผู้ปกครอง เป็นกิจกรรมของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระดับสูง ที่ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมกับการโรงเรียนในการตัดสินใจ และวินิจฉัยสั่งการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ เช่น การวางแผนนโยบาย การสรรหาบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน และการจัดหลักสูตร

โรงเรียนจะเลือกวางแผนจัดกิจกรรมมีส่วนร่วมแบบใดนั้น ต้องประเมินจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเปลี่ยนแปลงของสภาพครอบครัว สภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เจตคติและความเชื่อของผู้ปกครอง และนโยบายรัฐ และข้อกำหนดทางกฎหมายมาเป็นแนวทางกำหนดเป้าหมายและวางแผน ซึ่งจัดกิจกรรมมีส่วนร่วมโรงเรียนควรใช้กิจกรรมประกอบกัน เพื่อให้ผู้ปกครองมีโอกาสเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่ายขึ้น อีกประการหนึ่งกิจกรรมที่กำหนดต้องให้ความสะดวกง่ายสำหรับผู้ปกครอง อย่าลืมนักผู้ปกครองมองครู และโรงเรียนในฐานะหน้าที่ ดังนั้น จึงจำเป็นที่ครูและโรงเรียนต้องพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมที่มีค่าและมีความหมายกับความรู้สึกที่ดีของผู้ปกครองมากขึ้น

2.3.5 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการศึกษา

การเข้ามามีส่วนร่วมเกิดผลดี ทั้งกับเด็กครูและผู้ปกครอง เพราะการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับการศึกษาปฐมวัยเป็นการสนับสนุนและช่วยเหลือกันที่ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจ และความพร้อมของผู้ปกครองซึ่งแตกต่างกัน บางคนมีส่วนร่วมบางกิจกรรม การมีผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม เป็นสิ่งจำเป็นเพราะเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนทางการศึกษา (Essa. 1996: 86 – 89)

ผู้ปกครองเปรียบเสมือนแหล่งทรัพยากรบุคคลที่มีค่าที่ครูสามารถนำทักษะความรู้ รวมทั้งการค้นหาคำที่ดีจากชุมชนมาใช้ช่วยให้การศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพสูงขึ้น เพราะผู้ปกครองเป็นทั้งผู้ให้ (Supplier) และลูกค้า (Customer) ซึ่งในแง่ของการศึกษาถือว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีความสำคัญมาก (Arcaro. 1995: 53)

การศึกษาปฐมวัย เป็นการศึกษา ที่เน้นการส่งเสริมการเจริญเติบโต และพัฒนาการรวมทั้งการสร้างเสริมการเรียนรู้ จำเป็นที่โรงเรียนและผู้ปกครองต้องสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจตรงกัน และพร้อมร่วมมือกันในการศึกษาให้แก่เด็ก ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีหลายนัย นับจากการเป็นผู้รับสารสนเทศ อาสาสมัคร จนถึงเป็นผู้วินิจฉัย

สั่งการ ซึ่งในแง่คุณภาพการศึกษาถือว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นความสำคัญ การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในชั้นเรียนทำให้เด็กภาคภูมิใจ มั่นใจ เมื่อเห็นครูกับผู้ปกครองทำงานร่วมกัน ในขณะเดียวกันครูก็ได้ความรู้เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ของเด็กและผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองให้ดีขึ้นด้วย (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2544: 36)

สรุป การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับสถานศึกษาให้ประโยชน์แก่ ทั้งครู โรงเรียน เด็กและผู้ปกครอง ทำให้การจัดการศึกษามีคุณค่าและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้ปกครอง เป็นทั้งทรัพยากรบุคคล ผู้สร้างสานบรรยากาศชั้นเรียนที่ดี และที่สำคัญทำให้การจัดหลักสูตร การศึกษามีคุณค่าต่อเด็กและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การให้ผู้ปกครอง มีส่วนร่วม มีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับครูและโรงเรียนจะเลือกใช้ตามที่เห็นเหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้ปกครอง

2.4 ความต้องการ

คำว่า “ความต้องการ” (Needs) มีผู้ให้ความหมายที่สามารถเข้าใจได้ง่าย คือ สภาพที่ปรากฏระหว่างสิ่งที่เป็นอย่าง (Why is) กับสิ่งที่อยากเป็นไป (What should be) หมายถึงสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสิ่งที่คาดหวังในอนาคต เรียกว่า เป็นความต้องการ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2525: 14)

พรณี ช. เจริญจิต (2538: 461) กล่าวว่า ความต้องการเป็นความรู้สึกนึกคิดขึ้นพื้นฐานทางด้านจิตใจของมนุษย์ซึ่งมีด้วยกันทุกคน บุคคลจะแสดงพฤติกรรมความต้องการเพื่อสนองความต้องการของตนเอง ความต้องการเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ถูกกระตุ้นให้เกิดความปรารถนา ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง การเรียนรู้ถึงความต้องการของมนุษย์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542: 144) กล่าวว่า ความต้องการเป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เพราะชีวิตคนเราต้องการดิ้นรน เพื่อหาทางตอบสนองความต้องการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น

จากความหมายดังกล่าวความต้องการ หมายถึง แรงผลักดันภายในที่ทำการกระตุ้นให้บุคคลหรือสัตว์แสดงพฤติกรรมออกมา เพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งภายในและภายนอกร่างกาย เช่น หิว ก็ต้องการอาหาร ซึ่งความต้องการจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตามสิ่งจูงใจนั้นๆ การสนองความต้องการของบุคคลทำได้มากน้อยต่างกันตามศักยภาพของบุคคลนั้นๆ

2.5 การจำแนกความต้องการ

โนลล์ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2538: 91 ; อ้างอิงจาก Knowles. n.d.) นักการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงชาวอเมริกัน ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์แยกออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physical Needs) เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย ส่วนมากมนุษย์เรามีความต้องการทางด้านนี้ เพื่อความเป็นอยู่ของร่างกาย ในทางการศึกษาผู้ใหญ่ คือ ความต้องการการแลเห็น ได้ยินเสียง ความสุขสบาย การพักผ่อน หมายความว่า ถ้าหากตัวหนังสือเล็กเกินไป เสียงเบาเกินไป เก้าอี้แข็งเกินไป สิ่งเหล่านี้ อาจจะทำให้ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จได้

2. ความต้องการในการเจริญงอกงาม (Growth Needs) นักจิตวิทยาส่วนมากเห็นตรงกันว่า ความต้องการด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะพาไปสู่ส่วนอื่นๆ ของความต้องการ ซึ่งก็ตรงกับความต้องการกระทำตนตามความสามารถ (Self – actualization) ตามทฤษฎีของมาสโลว์ นั่นเอง ผู้ใหญ่ที่มองไม่เห็นอนาคตของตัวเองนั้น เป็นบุคคลที่น่าสงสาร เพราะว่าการมองไม่เห็นความก้าวหน้าในอนาคตของตัวเองทำให้คุณค่าอื่นๆ ลดลงอย่างมาก จากการศึกษาพบว่า คนที่เกษียณ อายุแล้วสามารถทำงานให้เป็นประโยชน์ได้ จะมีการปรับตัวได้ดีกว่าคนที่ไม่สามารถหางานทำ หรือทำตนให้เป็นประโยชน์

3. ความต้องการได้รับความมั่นคงปลอดภัย (The Needs for Security) เป็นที่ยอมรับกันมานานแล้ว สัตว์โลก มีสัญชาตญาณสำหรับการป้องกันตัวเอง ความต้องการด้านความปลอดภัยทางร่างกาย ถ้าหากความต้องการความมั่นคงไม่ได้รับการสนองตอบ จะเกิดอาการทางพฤติกรรมตามมาด้วย คือ เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง โดยการถอนตัวออกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหลาย

4. ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ (The Needs for New Experience) เมื่อคนแสวงหาความมั่นคง เขาต้องการผจญภัยและการเสี่ยง คนเรา จึงอาจจะเบื่อหน่ายต่องานประจำที่ซ้ำซาก (Routine) ดังนั้น เมื่อความต้องการด้านนี้เกิดสับสนขึ้น บุคคลจะเกิดความว้าวุ่นใจจนเกิดอาการทางพฤติกรรม เหนื่อยอ่อน ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ รวมทั้งแนวความคิดใหม่ๆ

5. ความต้องการทางด้านความรัก (The Needs for Affection) คนทุกคนต้องการได้รับความต้องการได้รับความรักรวมทั้งที่ได้รับผลสำเร็จ ซึ่งในบางครั้งก็เป็นสาเหตุมาจากความต้องการด้านนี้ อาจเรียกได้ว่า เป็นความต้องการทางด้านสังคม คือ ต้องการ มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นประสบการณ์ ความร่าเริง ความเศร้าโศก ถ้าหากความต้องการด้านนี้ ไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดอาการ 2 ด้าน คือ การถอนตัวออกจากกลุ่ม หรือมีลักษณะก้าวร้าว แสดงอาการเป็นศัตรู

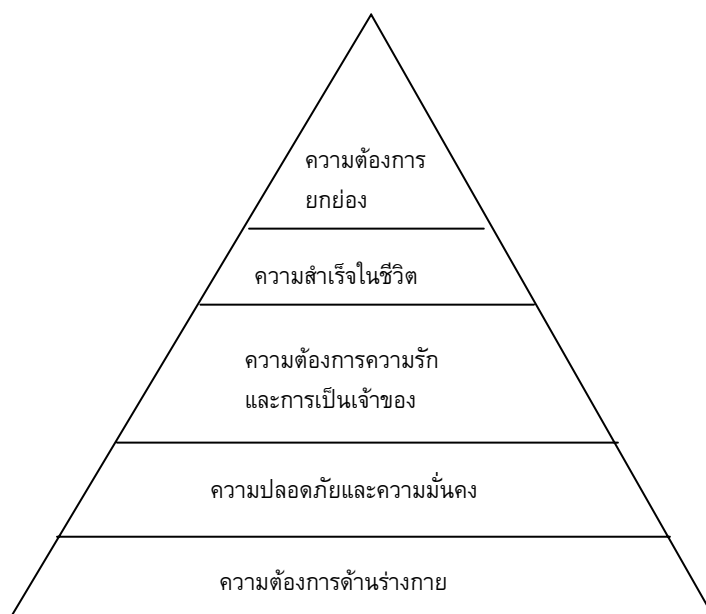
6. ความต้องการได้รับการยอมรับ (The Needs for Recognition) มนุษย์ส่วนมากต้องการได้รับความรู้สึกที่ตัวเองมีคุณค่า ได้รับการยกย่องนับถือจากคนอื่น ๆ ในบางด้านของเขาความต้องการทางด้านนี้ทำให้เขามีการรวมกลุ่มทางสังคม เป็นชุมชน สถาบันต่างๆ ทำให้เขาสามารถแสดงหาสถานภาพและความสนใจจากสมาชิกในกลุ่มได้ด้วย

สรุปจากแนวคิดการจำแนกความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์สามารถจำแนกได้เป็น 6 ด้าน คือ ความต้องการทางกายภาพ (Physical Needs) มนุษย์เรามีความต้องการทางด้านนี้

เพื่อความเป็นอยู่ของร่างกาย เช่น ความต้องการการแลเห็น การได้ยิน การพักผ่อน ความต้องการในการเจริญงอกงาม (Growth Needs) ความต้องการด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะพาไปสู่ส่วนอื่น ๆ ของความต้องการ ความต้องการได้รับความมั่นคงปลอดภัย (The Needs for Security) หากความต้องการความมั่นคงไม่ได้รับการสนองตอบ จะเกิดอาการทางพฤติกรรมตามมาด้วย คือ เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง โดยการถอนตัวออกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหลาย ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ (The Needs for New Experience) ความต้องการทางด้านความรัก (The Needs for Affection) และความต้องการได้รับการยอมรับ (The Needs for Recognition)

2.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการ

ความต้องการเป็นแรงจูงใจ ภายในที่ทำให้คนปฏิบัติหรือบอกในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งแต่ละคนจะมีความต้องการแตกต่างกัน ดังนี้ (Sdorow. 1998: 378)

ภาพประกอบ 3 ลำดับความต้องการของมาสโลว์

มาสโลว์ เชื่อว่า ความต้องการของคนเรามีลำดับขั้นโดยเริ่มจากความต้องการขั้นต่ำสุดแล้ว เพิ่มขึ้นไปยังยอดปิรามิต ตามลักษณะความต้องการประกอบด้วย

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เพื่ออยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการของผู้ปกครองต่อการจัดการด้านคุณภาพ สถานที่ตั้งของโรงเรียน ต้องใกล้บ้าน หรือใกล้ที่ทำงาน สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกนอกห้องเรียนสวยงาม มีบรรยากาศดี เป็นที่พอใจของนักเรียน และผู้ปกครอง

2. ความต้องการด้านความปลอดภัย และความมั่นคง (Safety and Security Needs) เป็นความต้องการเพื่อให้ตนเองปลอดภัย เช่น ความต้องการของผู้ปกครองต่อการจัดการด้านสวัสดิภาพของนักเรียน ภายในโรงเรียน หรือสถานรับเลี้ยงเด็กต้องปลอดภัย ทั้งสภาพแวดล้อมภายในภายนอกห้องเรียน

3. ความต้องการความรัก และการเป็นเจ้าของ (Love – Belonging Needs) เป็นความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคม มีความต้องการเพื่อน และในฐานะของผู้ปกครองเด็กมีสิทธิที่จะเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการของโรงเรียนว่า ควรจัดการลักษณะใดจึงจะสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และผู้ปกครองมีความปรารถนาที่จะได้เป็นส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางในการจัดการของโรงเรียน

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม (Esteem of Status Needs) เป็นความต้องการมีเกียรติยศ มีฐานะดีในสังคม ได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลทั่วไป เช่น ได้รับการยกย่องว่า บุตรหลานที่อยู่ในความดูแล ได้รับการยกย่องว่า เป็นคนเก่ง มีสุขภาพดี สมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กคนอื่น ๆ ในฐานะของผู้ปกครองย่อมรู้สึกพอใจกับความสำเร็จที่ได้รับในฐานะผู้ปกครองของนักเรียน

5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จดังที่คาดหวังไว้ (Self Actualization or Self Realization Needs) ความต้องการนี้เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ เป็นความต้องการให้บรรลุผลสำเร็จในสิ่งที่ฝันไว้ เช่น การได้รับการตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับความรู้ด้านการดูแลสุขภาพของเด็กปฐมวัย

ความต้องการตามหลักการของมาสโลว์ ในส่วนของความต้องการเจ้าของนั้น พบว่า เป็นความต้องการของคนต่อคนและความต้องการความสนใจจากผู้อื่น ดังนั้นการได้รวมกลุ่ม การได้เป็นสมาชิกของทีม การมีส่วนร่วมกับองค์กรของสังคม หรืออย่างน้อยการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อปรับปรุงสิ่งหนึ่งนับเป็นความหมายตามความต้องการของ มาสโลว์ ด้านความต้องการเป็นเจ้าของ (Ornstein ; & Carstensen. 1991: 450)

เอคเดอร์เฟอร์ (Mondy. 1993: 305 – 306 ; citing Akderfer. n.d.) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการโดยปรับมาจากทฤษฎีของ มาสโลว์ (Maslow) เป็นความต้องการ 3 ระดับ คือ

1. ความต้องการเพื่อความอยู่รอดของชีวิต (Existence Needs)
2. ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relatedness Needs)
3. ความต้องการความก้าวหน้า (Growth Needs)

ความต้องการเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เป็นความรู้สึกที่ดีทางร่างกาย ใกล้เคียงกับความต้องการด้านร่างกาย และความต้องการเกี่ยวกับความปลอดภัยของ มาสโลว์ (Maslow) และความต้องการความเจริญก้าวหน้าเป็นความต้องการร่วมกันที่จะได้รับความนิยม

ยกย่อง และความต้องการที่จะรู้ถึงความสามารถที่แท้จริงซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงของ มาสโลว์ (Maslow)

แมคคลีแลนด์ (Mondy. 1993: 306 – 307 ; citing Mc Clelland. n.d.) เป็นเรื่อง ส่วนประกอบของสิ่งแวดล้อม รวมกันกับความต้องการของแต่ละบุคคลจึงทำให้บุคคลกลายเป็น แรงขับพื้นฐานของมนุษย์ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการเพื่อความสำเร็จ ผู้ที่มีความต้องการในด้านนี้สูง จะเป็นผู้มี ความสามารถในการแก้ปัญหา มีพลังงานสูงพอ พอใจที่จะทำงานหนัก และเห็นคุณค่าของความสำเร็จ จากการที่ได้ทำงานที่ท้าทายความสามารถ
2. ความต้องการมีพลังความสามารถ เป็นความต้องการที่จะมีอำนาจ หรือการ มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ผู้ที่มีความต้องการด้านนี้สูงจะเป็นคนที่ชอบการแข่งขัน การเผชิญหน้า ถ้า เป็นการใช้ความสามารถในทางบวก จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความพยายามที่จะปฏิบัติงานจนเป็น ความสำเร็จ แต่ถ้าใช้ความพยายามด้านลบก็จะหาวิธีปฏิบัติที่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง แต่เป็นผล เสียหายต่อองค์กร
3. ความต้องการที่จะผูกพันกับผู้อื่น ผู้ที่มีความต้องการในด้านนี้สูง จะเป็น ผู้ที่พยายามสร้างและรักษาความสัมพันธ์ไว้อย่างให้ผู้อื่นชอบ ชอบงานสร้างสรรค์ และกิจกรรม ทางสังคม

ทฤษฎีความต้องการของแมคคลีแลนด์ (Mc Clelland) ชี้ให้เห็นว่า การปฏิบัติงาน ให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันของน้ำหนักความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ พลังความสามารถสัมพันธ์กับผู้อื่นเข้าด้วยกัน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการพื้นฐาน ของมนุษย์ตั้งแต่ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความมั่นคงความปลอดภัยทั้งทางด้าน ร่างกายและจิตใจ ความต้องการให้สังคมยอมรับและปรารถนาเป็นที่รักของผู้อื่น ความต้องการ ที่จะประสบความสำเร็จ และปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุด ที่ทำได้ ซึ่งความต้องการเหล่านี้ เป็น ตัวกลาง ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของมนุษย์

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ปกครองด้านการศึกษา

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2546ก) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบ้านที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม กับเด็ก การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการบ้านที่ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมกับเด็ก โดยการวิจัยและพัฒนาด้วยการศึกษาและประเมินลักษณะของรูปแบบการบ้าน ผลของการบ้าน และวิธีการสร้างการบ้านสำหรับครูที่มีสาระการบ้าน 5 สาระ ได้แก่ ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์สังคมศึกษา และลักษณะนิสัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วยประชากร 3 กลุ่ม คือ เด็กชั้นอนุบาลผู้ปกครองเด็กชั้นอนุบาล และครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบ้านที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมร่วมกับเด็กสามารถทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมร่วมกับเด็กทาง

การศึกษาสูงขึ้น และพบว่า มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์ของเด็กและผู้ปกครอง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการบ้านแบบมีส่วนร่วมนี้ ยังเป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้ปกครองและบ้าน กับโรงเรียนได้อีกด้วย

วัชรภรณ์ พยัคเมธี (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับ ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหาร และสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก และการบริการอื่นๆ โดยจำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็ก วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้ปกครองระดับปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 288 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริการอื่นๆ การเปรียบเทียบความต้องการเมื่อจำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็ก และอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่แตกต่างกัน จำแนกตามวุฒิการศึกษาและรายได้ พบว่า ผู้ปกครอง มีความต้องการลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกัน ยกเว้นด้านอาหาร และสุขภาพผู้ปกครองมีความต้องการไม่แตกต่างกัน

เมธินี เชิญชัยวรกุล (2547) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการจัดอนุบาลศึกษาตามการรับรู้ของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการในการจัดอนุบาลศึกษาตามการรับรู้ของผู้ปกครองในด้านสภาพของโรงเรียน การเรียนการสอน บุคลากร และการบริการ และเพื่อหาความสัมพันธ์และความสามารถในการทำนายระหว่างปัจจัยด้านโรงเรียน (ขนาดของโรงเรียน ระดับชั้นที่เปิดสอน) และปัจจัยด้านผู้ปกครอง (อาชีพ ระดับการศึกษา เจตคติต่อการจัดอนุบาล และความรู้เกี่ยวกับการจัดอนุบาลศึกษา) กับความต้องการในการจัดอนุบาลศึกษาของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 339 คน ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการในการจัดอนุบาลศึกษา ตามการรับรู้ของผู้ปกครองโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านผู้ปกครอง คือ เจตคติต่อการจัดอนุบาลศึกษามีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ และด้านความรู้

เกี่ยวกับการจัดอนุบาลศึกษา มีความสัมพันธ์ในระบับต่ำ กับความต้องการในการจัดอนุบาลศึกษา ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง

วรณัฐ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2547) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครองที่นับถือ ศาสนาอิสลามที่มีต่อการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน การศึกษาครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองที่นับถือศาสนาอิสลาม ที่มีต่อการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมด้านการปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่น ด้านการแสดงออกทาง กายและทางวาจา ด้านการมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ปกครองที่นับถือ ศาสนาอิสลาม ที่มีบุตรเรียนชั้นอนุบาลที่ 1 – 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตทุ่งครุ จำนวน 305 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองที่นับถือศาสนา อิสลาม มีความต้องการให้มีการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนด้าน การปฏิบัติ การแสดงออกและการมีระเบียบวินัย ระดับมาก เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมผู้ปกครองมีความต้องการไม่แตกต่างกัน ยกเว้นระดับการศึกษาต่างกัน มี ความต้องการด้านการแสดงออกทางกายแตกต่างกัน

ราเพย แดงประไพ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครองต่อบริการ ใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัย เชิงสำรวจ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อการศึกษาระดับความต้องการของผู้ปกครองต่อบริการในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล อำเภอกะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ความ ต้องการด้านการดูแลด้านต่าง ๆ ดังนี้ การจัดสภาพแวดล้อม ความปลอดภัย โภชนาการ การ บริการสุขภาพความต้องการของผู้ปกครองด้านการศึกษาประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ บุคลากร การประเมินผล การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการของ ผู้ปกครองต่อบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ภูมิสำเนา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกาะสมุย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล อำเภอกะสมุย จังหวัด สุราษฎร์ธานี จำนวน 264 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองมีความต้องการต่อบริการ ใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะ 3 อันดับแรก คือ การบริการด้านโภชนาการ ด้านบุคลากร และด้านสุขภาพเมื่อจำแนกความต้องการตามสถานภาพของผู้ปกครองโดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นจำแนกตามอายุ และรายได้ พบว่า มีความแตกต่างกัน

รัตนา กิจเกื้อกูล (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครองในการส่งเสริม พัฒนาการของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษนนทบุรี เขต 1 โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมพัฒนาการ ของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษนนทบุรี เขต 1 จำแนกตามความสัมพันธ์กับ เด็ก จำนวนบุตรลำดับการเกิดของบุตร และชั้นเรียนของบุตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้ปกครอง ของเด็กปฐมวัย ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นนทบุรี

เขต 1 ปีการศึกษา 2549 ทั้งหมด 6 โรงเรียน จำนวน 396 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายได้นั้นพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย ด้านสังคม และสติปัญญาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอารมณ์อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ปกครองที่มีสถานภาพแตกต่างกันด้านความสัมพันธ์กับเด็ก มีความต้องการในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กไม่แตกต่างกัน ยกเว้นผู้ปกครองที่มีสถานภาพแตกต่างกันด้าน จำนวนบุตร ลำดับการเกิดของบุตร และชั้นเรียนของบุตร มีความต้องการในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายได้นั้นพบว่า ผู้ปกครองที่มีความสัมพันธ์กับเด็กต่างกัน มีความต้องการในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้านอารมณ์ และด้านสังคมต่างกัน ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีบุตรเกิดลำดับต่างกัน และมีบุตรเรียนชั้นต่างกันมีความต้องการในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยด้านร่างกายและด้านสังคมแตกต่างกัน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ในสายตาผู้ปกครอง โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาลักษณะหลักสูตรสำหรับเด็กไทย ในสายตาผู้ปกครอง เกี่ยวกับจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ การเรียนการสอน การประเมินผล หลักสูตรเสริม และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เจาะลึก และการลงความเห็นกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีเด็กอยู่ในโรงเรียนอนุบาลของเอกชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียน 2 ภาษา โรงเรียนนานาชาติ และผู้ปกครองที่ไม่ส่งเด็กเข้าสถานศึกษา ทั้งในกรุงเทพและภูมิภาคของประเทศ รวม 210 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยเลือกคำตอบที่มีความถี่สูงสุด ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรการศึกษาสำหรับเด็กไทย ในสายตาผู้ปกครอง ในด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร ต้องมุ่งให้เด็กมีความสามารถคิดแก้ปัญหา อ่านออกเขียนได้ และมีทักษะทางสังคม ด้านสาระการเรียนรู้ประกอบด้วย ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก พุทธิปัญญาทางสังคม ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ด้านการเรียนการสอน ต้องการให้ เตรียมความพร้อม การปฏิบัติจริง ทักษะศึกษา ด้านการประเมินผล เลือกใช้วิธีการสังเกตและการสะสมผลงาน การตัดสินผลการประเมินให้ใช้เกณฑ์ผ่าน ไม่ผ่าน ด้านหลักสูตรเสริม ประกอบด้วย ดนตรีไทย กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองต้องการร่วมบางกิจกรรมกับโรงเรียนเท่าที่จำเป็น

จากเอกสารงานวิจัยที่กล่าวมาสรุปได้ว่า โปรแกรมการศึกษา เปรียบเสมือนแผนที่ที่เป็นแม่บทในการกำหนดขอบข่ายความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา โดยสามารถยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลง ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นส่งเสริมให้เยาวชน เป็นผู้มีรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่ดีสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ตามสมควรแก่วัย ครอบครัวยุค เศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน ความสำคัญของหลักสูตรคือเป็นแนวทางหรือแผนการเรียนการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอนให้มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช

2546 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2546: 5) การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้ บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าแก่ตนเอง และสังคม ซึ่งสถานศึกษาปฐมวัยอาจมีลักษณะเป็นสถานรับดูแลและเลี้ยงเด็กเล็ก โรงเรียนเตรียม ก่อนเข้าอนุบาล โรงเรียนอนุบาลสาธิต โรงเรียนเตรียมชั้น ป. 1 และโรงเรียนสำหรับเด็กป่วย สถานศึกษาปฐมวัยแต่ละแห่งจะมีรูปแบบการจัดการศึกษาต่างกัน บางแห่งอาจใช้หลักการของ มอนเตสซอรี บางแห่งอาจใช้โปรเจค แต่บางแห่งเน้นการอ่านคัดเขียน และบางแห่งเน้นความ พร้อมและการเล่น ความแตกต่างของการจัดการเรียนการสอนนี้มีผลต่อความรู้สึก และความ ต้องการของผู้ปกครอง ผู้ปกครองบางคนต้องการให้โรงเรียนจัดการการเรียนการสอนที่ทำให้เด็ก อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น บัณฑิตส่งเสริมแนวคิดของผู้ปกครองนี้ คือ วิธีการคัดเลือกเด็กเข้า เรียนในระดับประถมศึกษาของสังคมไทยในปัจจุบันทุกระดับชั้นแม้แต่การเข้าชั้นประถมปีที่ 1 ยังต้องมีการสอบแข่งขันโดยเฉพาะการเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียง จากแรงกดดันนี้ทำให้ผู้ปกครอง ไม่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบเตรียมความพร้อม จึงเป็นความพยายามของโรงเรียน และครูในฐานะผู้จัดการศึกษาที่ต้องทำให้ผู้ปกครองเข้าใจ และให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ในการ จัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย การเรียนการสอนแบบเตรียมความพร้อมเน้นการส่งเสริม พัฒนาการของเด็กให้พัฒนาเต็มศักยภาพไม่สอนอ่านคัดเขียนอย่างที่เคยมีมาก่อน ซึ่งข้อนี้ ทำให้ ข้อขัดแย้งระหว่างครูและผู้ปกครองทางด้านแนวคิดและวิธีการ ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าการจัด การศึกษาเด็กต้องเรียนอ่าน คัดเขียน ต้องทำแบบฝึกหัด ต้องมีการบ้าน ในขณะที่ครูและโรงเรียน เน้นการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ด้วยการทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และ ความสามารถช่วยเหลือดูแลตัวเองตามควรแก่วัยของเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2546ก: 2) การ มีส่วนร่วมทางการศึกษาของผู้ปกครองทำให้ผู้ปกครองสามารถเชื่อมสานความเป็นอยู่ การดูแล และการให้ความรู้แก่เด็กอย่างต่อเนื่องจากบ้านสู่โรงเรียน และจากโรงเรียนสู่บ้าน การร่วมมือจาก ผู้ปกครองอย่างจริงจังจึงเกิดผลลัพธ์ในทางบวกแก่เด็ก (นันทิยา น้อยจันทร์. 2548: 296) ในการจัด การศึกษาระดับปฐมวัยผู้ปกครองกับโรงเรียน จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน เพราะโรงเรียน ไม่สามารถสอนโดยแยกเด็กออกจากครอบครัว เด็กควรได้เรียนรู้ร่วมกันทั้งโรงเรียนและผู้ปกครอง การที่โรงเรียนทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมได้จะมีประโยชน์กับเด็กมาก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542: 23) การมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองเป็นพลังที่สำคัญยิ่ง เพราะโดยธรรมชาติแล้ว ผู้ปกครอง ทุกคนย่อมห่วงใย และต้องการให้บุตรหลานของตนเติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ (พัชรี สวนแก้ว. 2536: 9 – 14) บ้านและโรงเรียนมีหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษาแก่เด็ก ถ้า ขาดความร่วมมือและการช่วยเหลือจากทางบ้านในการพัฒนาเด็กโรงเรียนจะไม่สามารถทำงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองและครูต้องพยายามทำหน้าที่ร่วมกัน เพื่อจัดการศึกษาที่เหมาะสม กับเด็กความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างครูและผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย ตั้งแต่เริ่มแรกจะมีอิทธิพลต่อ

ชีวิตของเด็กในอนาคต (วรนุช เสนิงส์ ณ อยู่ธยา ; อ้างอิงจาก Sarah ; et al. 1971: 373)
 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดทำโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยด้วย
 การศึกษาว่า ผู้ปกครองมีความต้องการโปรแกรมการศึกษา ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา สารระ
 การเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และกิจกรรมโปรแกรมการศึกษาแก่เด็ก
 ปฐมวัย เพราะความต้องการของผู้ปกครองเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กกับผู้ปกครอง และเป็น
 การสานสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อครูสามารถจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยได้
 สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองจะส่งผลให้โปรแกรมการศึกษาบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
 เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสูงสุดในการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย อันจะนำผลมาสู่การพัฒนาเด็ก
 ของประเทศชาติอย่างเต็มศักยภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การกำหนด ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองที่มีเด็กปฐมวัยที่อยู่ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนเอกชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยซึ่งมีอายุ 3 – 5 ปี อยู่ในสถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 2 โรงเรียน คือ
 - 1.1 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ
 - 1.2 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง
2. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมี 2 โรงเรียน คือ
 - 2.1 โรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา
 - 2.2 โรงเรียนวัดโตนด
3. โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน มี 2 โรงเรียน คือ
 - 3.1 โรงเรียนอำนวยการวิทย
 - 3.2 โรงเรียนวรรณสว่างจิต

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน คือ 1) สุ่มตัวอย่าง ด้วยการจับฉลากชื่อโรงเรียนแต่ละกลุ่มมา 2 โรงเรียน และ 2) สุ่มแบบเจาะจงจากโรงเรียนในข้อ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่ยินดีตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 50 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย
คำถาม 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง ได้แก่ อายุ อาชีพ ระดับ
การศึกษา รายได้ เป็นข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย 5 ด้าน คือ

1. ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา จำนวน 11 ข้อ
2. ด้านสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ
3. ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ
4. ด้านการประเมินผล จำนวน 6 ข้อ
5. ด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรม จำนวน 11 ข้อ

แบบสอบถามเป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน คือ

คะแนน 5	หมายถึง	มีความต้องการมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	มีความต้องการมาก
คะแนน 3	หมายถึง	มีความต้องการปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	มีความต้องการน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	มีความต้องการน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการโปรแกรมการศึกษา
ปฐมวัย และเนื้อหาเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยให้
ครอบคลุมเนื้อหาและความมุ่งหมายของการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น
2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ความต้องการโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย

2. ศึกษาวิธีการสร้างมาตรวัดความคิดเห็น การสร้างแบบสอบถาม หลักการวิจัย
แบบสำรวจจากเอกสารตำรา เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการวิจัยและการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1
เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีทั้งสิ้น 4 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นข้อ
คำถาม ด้านความต้องการโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย 5 ด้าน ได้ข้อจำนวนคำถาม
ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความต้องการทั้งสิ้น 46 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้คณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ตรวจ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในขั้นต้น

5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพิพจน์ (Face Validity) ความครอบคลุม ความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ โดยตัดสินตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 ท่านเป็นเกณฑ์ โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรม ดังนี้

5.1 อาจารย์อารีย์พร อรรถวุฒิกุล ศึกษานิเทศก์ปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

5.2 อาจารย์กรวิภา สรรพกิจจานง นักวิชาการการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง

5.3 อาจารย์จิตเกษม ทองนาค ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนวัดโดนด

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 47 ข้อ คัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งเหลือแบบสอบถามทั้งหมด 46 ข้อ นำแบบสอบถามไปปรับปรุงตามคำแนะนำ โดยปรับปรุงด้านภาษา และเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และหลักการศึกษาศึกษาปฐมวัย ซึ่งจากแบบสอบถามทั้งหมด 5 ด้าน 46 ข้อ มีด้านที่ไม่ต้องปรับภาษา 2 ด้าน คือ ด้านความต้องการด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน และด้านความต้องการด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรมการศึกษา ส่วนด้านที่ต้องปรับภาษาประกอบไปด้วยด้านต่างๆ ดังนี้

6.1 แบบสอบถามด้านจุดประสงค์ของการศึกษามี 11 ข้อ ข้อที่มีการปรับปรุงภาษา มี 3 ข้อ คือ

ข้อความเดิม	ข้อความหลังปรับภาษา
ข้อ 1) เด็กมีกล้ามเนื้อใหญ่(แขนขา ลำตัว) แข็งแรง	เด็กมีกล้ามเนื้อมัดใหญ่(แขน ขา ลำตัว) แข็งแรง และทรงตัวได้มั่นคง
ข้อ 2) เด็กมีกล้ามเนื้อมัดเล็ก (มือ นิ้วมือ) แข็งแรง ใช้งานได้คล่องแคล่วมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อกับสายตา	เด็กมีกล้ามเนื้อมัดเล็ก (มือ นิ้วมือ) แข็งแรง ใช้งานได้คล่องแคล่วมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อกับสายตา เพื่อให้มีความพร้อมและทักษะการเขียนที่ดี
ข้อ 5) เด็กหวงแหนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	เด็กตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.2 ความต้องการด้านสาระการเรียนรู้ มี 8 ข้อ ข้อที่ต้องปรับปรุงภาษามี 5 ข้อ

ข้อความเดิม	ข้อความหลังปรับปรุงภาษา
ข้อ 1) ฝึกให้เด็กรู้จักวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น	วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น
ข้อ 2) ส่งเสริมให้เด็กมีจิตใจเมตตาการุณาต่อสัตว์เลี้ยงและปลูกฝังในการธรรมชาติ เช่นการปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์	ธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ สัตว์
ข้อ 3) ส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีศาสนา เช่น การฝึกนั่งสมาธิ นำเด็กไปวัดเพื่อคำฟังคำสอนทางศาสนา	ประเพณี ศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตรตามประเพณีไทย
ข้อ 4) ส่งเสริมกิจกรรมการเล่นิทานเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรมและนิทานพื้นบ้าน	จริยธรรม คุณธรรม และนิทานพื้นบ้าน
ข้อ 8) ฝึกให้เด็กสามารถรู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของร่างกาย	รู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของร่างกาย

6.3 ความต้องการด้านการประเมินผล มีทั้งหมด 6 ข้อ ข้อที่ต้องปรับปรุงภาษามี 3 ข้อ คือ

ข้อความเดิม	ข้อความหลังปรับปรุงภาษา
ข้อ 1) ประเมินผลด้วยแบบทดสอบเชิงวิชาการ	ประเมินผลด้วยแบบทดสอบ
ข้อ 5) ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการจัดตำแหน่ง	รายงานผลการเรียนรู้ด้วยการจัดลำดับ
ข้อ 6) ประเมินผลด้วยการทำรายงานแล้วแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ	รายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับ โรงเรียนวัดสะแกงามเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 70 คน เพื่อหาค่าแจกแจงค่าสถิติตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบัค (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545) มีความความ

เชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.91 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ได้

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านขั้นตอนในข้อที่ 7 แล้วนำไปใช้จริงในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 300 คน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนเอกชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่าง วันที่ 17 กันยายน 2550 ถึง วันที่ 31 ตุลาคม 2550 โดยมีขั้นตอน ในการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เสนอต่อ ผู้อำนวยการสถานศึกษาปฐมวัยเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. เมื่อผู้อำนวยการสถานศึกษาอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยพบครูประจำชั้นเพื่อบอกจุดประสงค์วิจัย
3. นำแบบสอบถามไปให้โรงเรียนต่างๆ ด้วยตนเอง และขอความอนุเคราะห์ ผู้อำนวยการโรงเรียนแจกแบบสอบถามให้ครูประจำชั้น ซึ่งเป็นครูที่เคยทำวิจัยและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยในแต่ละระดับ นำไปให้ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยได้ตอบแบบสอบถาม
4. เมื่อดำเนินการตามข้อ 3 แล้ว ผู้วิจัยนัดวันไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จากโรงเรียนต่างๆ ภายในเวลา 2 สัปดาห์ ซึ่งทางโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือดีมาก สามารถเก็บข้อมูลวิจัยเสร็จ ภายใน 1 สัปดาห์
5. นำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดจำนวน 300 ฉบับ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลปรากฏว่าข้อมูลสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน จำนวน 300 ชุด มาพิจารณาความสมบูรณ์ของการตอบ พบว่า มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ เมื่อพิจารณาแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ ต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ ด้วยการวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตาราง
2. วิเคราะห์ลักษณะของโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครองต้องการด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) โดยใช้เกณฑ์คะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความต้องการมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความต้องการมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความต้องการปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความต้องการน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความต้องการน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครอง โดยจำแนกตามอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ด้วยการวิเคราะห์หาความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA)

สถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน

- 1.1 ค่าความถี่
- 1.2 ค่าร้อยละ
- 1.3 ค่าเฉลี่ย
- 1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่าสองกลุ่ม โดยใช้การทดสอบความแปรปรวนทิศทางเดียว (One – way Analysis of Variance) หรือสถิติ F – test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544: 236)

$$F = \frac{MS_B}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่จะใช้ พิจารณาใน F – distribution
	MS_B	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง (Mean Within)

เมื่อพบว่า การทดสอบ F – test มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงนำมาตรวจสอบความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีทดสอบ เชฟเฟ (Scheffe') (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544: 248 ; อ้างอิงจาก Byrkit. 1975: 276 – 277)

$$CV_d = \sqrt{(K-1)(F^*)(MS_{within})(2/n)}$$

เมื่อ	k	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	F*	แทน	ค่า F ที่เปิดจากตาราง
	MS _{within}	แทน	ค่า Mean square within group
	n	แทน	จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการหาความเชื่อมั่น

หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α)

ของครอนบัค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญนนิตพงษ์. 2545: 131)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด
	K	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลของความแปรปรวนแต่ละข้อของเครื่องมือวัด
	s_x^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับของเครื่องมือวัด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายของข้อมูลและการแปรผล ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าวิกฤติของการแจกแจงแบบเอฟ (F - test)
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean square)
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ปกครอง

ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่อยู่ใน โรงเรียนรัฐบาลสังกัดสำนักงาน
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนเอกชน ดังแสดงใน ตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (N = 300)

ลำดับที่	สถานภาพ	n	ร้อยละ
1	อายุ		
	- ต่ำกว่า 25 ปี	15	5.00
	- ตั้งแต่ 25 – 30 ปี		20.00
	- มากกว่า 30 ปี	225	75.00
2	อาชีพ		
	- รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	38	12.70
	- ประกอบธุรกิจส่วนตัว	73	24.30
	- รับจ้าง	123	41.00
	- อื่นๆ	66	22.00
3	ระดับการศึกษา		
	- ประถมศึกษา และต่ำกว่า	54	18.00
	- มัธยมศึกษา	78	26.00
	- อุดมศึกษาหรือสูงกว่า	168	56.00
4	รายได้		
	- ไม่เกิน 5,000 บาท	32	10.70
	- ตั้งแต่ 5,001 – 10,000 บาท	68	22.70
	- ตั้งแต่ 10,001 – 15,000 บาท	54	18.00
	- ตั้งแต่ มากกว่า 15,001 บาท	146	48.70

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่อายุมากกว่า 30 ปี จำนวน 225 คน หรือร้อยละ 75 อาชีพรับจ้างจำนวน 123 คน หรือร้อยละ 41 การศึกษาระดับอุดมศึกษาจำนวน 168 คน หรือร้อยละ 56 และรายได้มากกว่า 15,000 บาท จำนวน 146 คน หรือร้อยละ 48.67

ตอนที่ 2 ความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมและรายด้าน

ลำดับที่	ความต้องการ	$\bar{X}$	S	ระดับความต้องการ
1	ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา	4.44	0.46	มาก
2	ด้านสาระการเรียนรู้	4.32	0.49	มาก
3	ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน	4.21	0.55	มาก
4	ด้านการประเมินผล	4.07	0.57	มาก
5	ด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรม	4.13	0.55	มาก
	รวม	4.25	0.43	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ จุดประสงค์ของการศึกษา สาระการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และกิจกรรมเสริมโปรแกรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับ
ความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา

ลำดับที่	ความต้องการ	$\bar{X}$	S	ระดับความต้องการ
1	เด็กมีกล้ามเนื้อใหญ่ (แขน ขา ลำตัว) แข็งแรง และทรงตัวได้มั่นคง	4.01	0.81	มาก
2	เด็กมีกล้ามเนื้อมัดเล็ก (มือ นิ้วมือ) แข็งแรง ใช้งานได้คล่องแคล่ว มีการประสานสัมพันธ์ ระหว่างกล้ามเนื้อกับสายตา เพื่อให้มีความ พร้อมและทักษะการเขียนที่ดี	4.36	0.69	มาก
3	เด็กมีสุขภาพจิตดี และมีความสุข	4.79	0.48	มากที่สุด
4	เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย	4.58	0.58	มากที่สุด
5	เด็กตระหนักในคุณค่าและคุณค่าของ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.32	0.74	มาก
6	เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	4.61	0.61	มากที่สุด
7	เด็กมีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้ เหมาะสมกับวัย	4.46	0.68	มาก
8	เด็กสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย	4.42	0.64	มาก
9	เด็กมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	4.47	0.67	มาก
10	เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะ ในการแสวงหาความรู้	4.44	0.68	มาก
11	เด็กมีระเบียบวินัย	4.44	0.71	มาก
	รวม	4.44	0.46	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา ผู้ปกครอง มีความต้องการ ใน
ภาพรวม อยู่ในระดับมาก จุดประสงค์ที่ต้องการในระดับมากที่สุด จำนวน 3 รายการ คือ 1) เด็ก
มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข 2) เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ 3) เด็ก
สามารถช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.79 , 4.61 , 4.58)
ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับ
ความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านสาระการเรียนรู้

ลำดับที่	ความต้องการ	$\bar{X}$	S	ระดับความต้องการ
1	วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.88	0.74	มาก
2	ธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ สัตว์	4.09	0.71	มาก
3	ประเพณี ศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร ตามประเพณีไทย	4.19	0.80	มาก
4	จริยธรรม คุณธรรม และนิทานพื้นบ้าน	4.25	0.76	มาก
5	สร้างนิสัยที่ดี ฝึกมารยาทในการรับประทานอาหาร รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ เช่น ผักผลไม้	4.56	0.61	มากที่สุด
6	มารยาทความเป็นไทย เช่น การทำความ เคารพ ขอโทษ ขอบคุณ	4.64	0.59	มากที่สุด
7	ทักษะในการแสวงหาความรู้	4.43	0.64	มาก
8	รู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของร่างกาย	4.49	0.63	มาก
	รวม	4.32	0.49	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ด้านสาระการเรียนรู้ ผู้ปกครองมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมากรายการที่อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 รายการคือ 1) มารยาทความเป็นไทย เช่น การทำความเคารพ ขอโทษ ขอบคุณ และ 2) สร้างนิสัยที่ดี ฝึกมารยาทในการรับประทานอาหาร รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เช่น ผักผลไม้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.64, 4.56$) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับ
ความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน

ลำดับที่	ความต้องการ	$\bar{X}$	S	ระดับความต้องการ
1	โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ เตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เพื่อพัฒนาด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	4.50	0.62	มาก
2	โรงเรียนใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง	4.36	0.67	มาก
3	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยการเรียนรู้จาก ธรรมชาติ เช่น เพื่อนมนุษย์ สัตว์ต่างๆ การ ประกอบอาชีพ ทำนา ทำไร่ การค้าขาย	4.08	0.79	มาก
4	เปิดโอกาสให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยจัดกิจกรรมต่างๆ	4.55	0.64	มากที่สุด
5	จัดให้มีกิจกรรมเล่านิทาน ร้องเพลง และ กิจกรรมเข้าจังหวะให้กับเด็กทุกวัน	4.19	0.75	มาก
6	จัดการเรียนการสอนอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น รักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามในชุมชน	4.08	0.74	มาก
7	จัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นแหล่ง เรียนรู้ เช่น วัด หน่วยงานราชการ	3.96	0.79	มาก
8	จัดการเรียนการสอนแบบวิถีพุทธ เพื่อให้เด็กมี สมาธิและจิตใจที่สงบ	4.24	0.83	มาก
9	จัดการเรียนการสอนแบบโครงการหรือโครงงาน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจลึกซึ้ง	4.13	0.79	มาก
10	จัดการเรียนการสอนแบบผ่อนคลายโดยการเล่น	4.02	0.84	มาก
	รวม	4.21	0.55	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองมีความต้องการ
โดยรวมอยู่ในระดับมาก รายการที่ผู้ปกครองต้องการมากที่สุดคือ คือ เปิดโอกาสให้เด็กคิดเป็น
ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยจัดกิจกรรมต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.55$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับ
ความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านการประเมินผล

ลำดับที่	ความต้องการ	$\bar{X}$	S	ระดับความต้องการ
1	ประเมินผลด้วยแบบทดสอบ	3.78	0.87	มาก
2	ประเมินผลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ สนทนา แล้วรวบรวมข้อมูล	4.12	0.76	มาก
3	ประเมินผลแบบมีส่วนร่วม โดยมีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลระหว่างครูและผู้ปกครอง	4.12	0.79	มาก
4	ประเมินผลโดยการรวบรวมผลงานเพื่อดู พัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล	4.21	0.78	มาก
5	รายงานผลการเรียนรู้ด้วยการจัดลำดับ	3.76	0.95	มาก
6	รายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ	4.45	0.69	มาก
	รวม	4.07	0.57	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ด้านการประเมินผล ทุกรายการผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับมาก รายการที่มีระดับความต้องการสูงสุด คือ 1) รายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ และ 2) ประเมินผลโดยการรวบรวมผลงานเพื่อดูพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.45$, 4.21) ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับ
ความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรม

ลำดับที่	ความต้องการ	$\bar{X}$	S	ระดับความต้องการ
1	ควรมีกิจกรรมการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ด้วยเจ้าของภาษา	4.40	0.72	มาก
2	ควรมีกิจกรรมสร้างเสริมความพร้อมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็ก	4.40	0.69	มาก
3	ควรมีกิจกรรมศิลปะการป้องกันตัว เช่น เทควันโด	3.76	0.94	มาก
4	ควรมีการสอนนาฏศิลป์ไทยและพื้นบ้าน	3.92	0.87	มาก
5	การสอนดนตรีไทยและสากล	4.08	0.80	มาก
6	การสอนศิลปะการวาดภาพ	4.11	0.77	มาก
7	การสอนศิลปะการประดิษฐ์	4.01	0.82	มาก
8	การสอนว่ายน้ำ	4.23	0.79	มาก
9	การสอนคอมพิวเตอร์	4.36	0.87	มาก
10	ควรมีการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยที่สอดคล้องกับชุมชน	3.92	0.80	มาก
11	ควรมีกิจกรรมสร้างเสริมจริยธรรม	4.30	0.77	มาก
	รวม	4.13	0.55	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรม ทุกรายการผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับมาก รายการที่มีระดับความต้องการสูงสุดเท่ากัน 2 รายการ คือ 1) ควรมีกิจกรรมการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ด้วยเจ้าของภาษา และ 2) ควรมีกิจกรรมสร้างเสริมความพร้อมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็ก ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.40$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย

ตาราง 10 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษา
ปฐมวัยสำหรับเด็กไทย จำแนกตามอายุ

ลำดับที่	ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1	ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.731	0.366	1.755	0.175
		ภายในกลุ่ม	297	61.869	0.208		
		รวม	299	62.600			
2	ด้านสาระการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	0.803	0.401	1.701	0.184
		ภายในกลุ่ม	297	70.117	0.236		
		รวม	299	70.920			
3	ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.147	0.074	0.243	0.785
		ภายในกลุ่ม	297	90.106	0.303		
		รวม	299	90.254			
4	ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	3.601	1.800	5.708	0.004*
		ภายในกลุ่ม	297	93.675	0.315		
		รวม	299	97.276			
5	ด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.748	0.874	2.910	0.056
		ภายในกลุ่ม	297	89.234	0.300		
		รวม	299	90.982			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.594	0.297	1.647	0.194
		ภายในกลุ่ม	297	53.579	0.180		
		รวม	299	54.173			

*P < .05

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการประเมินผล ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อที่จะทราบว่าผู้ปกครองกลุ่มอายุใดบ้างมีความต้องการแตกต่างกัน จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ปรากฏผลดังตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านการประเมินผล จำแนกตามอายุเป็นรายคู่

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 25 ปี	ตั้งแต่ 25 – 30 ปี	มากกว่า 30 ปี
		4.38	4.23	4.01
ต่ำกว่า 25 ปี	4.38	-	0.15	0.37
ตั้งแต่ 25 – 30 ปี	4.23		-	0.21*
มากกว่า 30 ปี	4.01			-

*P < .05

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุระหว่าง 25 -30 ปี ($\bar{X} = 4.23$) มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินผล มากกว่าผู้ปกครองที่มีอายุ มากกว่า 30 ปี ($\bar{X} = 4.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรม
การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพ

ลำดับที่	ความต้องการ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1	ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	0.694	0.231	1.106	0.347
		ภายในกลุ่ม	296	61.906	0.209		
		รวม	299	62.600			
2	ด้านสาระการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	0.316	0.105	0.442	0.723
		ภายในกลุ่ม	296	70.604	0.239		
		รวม	299	70.920			
3	ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.633	0.211	0.697	0.554
		ภายในกลุ่ม	296	89.621	0.303		
		รวม	299	90.254			
4	ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3	0.761	0.254	0.778	0.507
		ภายในกลุ่ม	296	96.514	0.326		
		รวม	299	97.276			
5	ด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.024	0.008	0.026	0.994
		ภายในกลุ่ม	296	90.959	0.307		
		รวม	299	90.982			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.301	0.100	0.551	0.648
		ภายในกลุ่ม	296	53.872	0.182		
		รวม	299	54.173			

*P < .05

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณา
รายด้าน พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการในทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรม
การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ลำดับที่	ความต้องการ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1	ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	4.611	2.306	11.808	0.000*
		ภายในกลุ่ม	297	57.989	0.195		
		รวม	299	62.600			
2	ด้านสาระการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	2.048	1.024	4.416	0.013*
		ภายในกลุ่ม	297	68.872	0.232		
		รวม	299	70.920			
3	ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	5.706	2.853	10.021	0.000*
		ภายในกลุ่ม	297	84.548	0.285		
		รวม	299	90.254			
4	ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.314	0.657	2.033	0.133
		ภายในกลุ่ม	297	95.962	0.323		
		รวม	299	97.276			
5	ด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.019	0.010	0.032	0.969
		ภายในกลุ่ม	297	90.963	0.306		
		รวม	299	90.982			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.902	0.951	5.405	0.005*
		ภายในกลุ่ม	297	52.271	0.176		
		รวม	299	54.173			

*P < .05

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการประเมินผล และด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรม ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อที่จะทราบว่าผู้ปกครองกลุ่มระดับการศึกษาใดบ้างมีความต้องการแตกต่างกัน จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ปรากฏผลดังตาราง 14

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อุดมศึกษาหรือสูงกว่า
		4.23	4.37	4.55
ประถมศึกษา	4.23	-	0.14	0.32*
มัธยมศึกษา	4.37		-	0.18*
อุดมศึกษาหรือสูงกว่า	4.55			-

*P < .05

จากตาราง 14 พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือสูงกว่า ($\bar{X} = 4.55$) มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาด้านจุดประสงค์ของการศึกษา มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือสูงกว่า ($\bar{X} = 4.55$) มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาด้านจุดประสงค์ของการศึกษา มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ($\bar{X} = 4.37$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการ
จัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านสาระการเรียนรู้ จำแนกตามระดับ
การศึกษาเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อุดมศึกษาหรือสูงกว่า
		4.15	4.30	4.38
ประถมศึกษา	4.15	-	0.15	0.22*
มัธยมศึกษา	4.30		-	0.08
อุดมศึกษาหรือสูงกว่า	4.38			-

*P < .05

จากตาราง 15 พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือสูงกว่า ($\bar{X} = 4.38$) มีความต้องการ ด้านสาระการเรียนรู้มากกว่ากลุ่มผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.15$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อุดมศึกษาหรือสูงกว่า
		4.00	4.10	4.33
ประถมศึกษา	4.00	-	0.10	0.33*
มัธยมศึกษา	4.10		-	0.23*
อุดมศึกษาหรือสูงกว่า	4.33			-

*P < .05

จากตาราง 16 พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือสูงกว่า ($\bar{X} = 4.33$) มีความต้องการ ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.00$) และผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือสูงกว่า ($\bar{X} = 4.33$) มีความต้องการ ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ($\bar{X} = 4.10$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อุดมศึกษาหรือสูงกว่า
		4.10	4.22	4.31
ประถมศึกษา	4.10	-	0.12	0.21*
มัธยมศึกษา	4.22		-	0.09
อุดมศึกษาหรือสูงกว่า	4.31			-

*P < .05

จากตาราง 17 พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือสูงกว่า ($\bar{X} = 4.31$) มีความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมมากกว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.10$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 ค่าสถิติเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้

ลำดับที่	ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1	ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	3.899	1.300	6.553	0.000*
		ภายในกลุ่ม	296	58.701	0.198		
		รวม	299	62.600			
2	ด้านสาระการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	0.334	0.111	0.467	0.706
		ภายในกลุ่ม	296	70.586	0.238		
		รวม	299	70.920			
3	ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.051	0.350	1.163	0.324
		ภายในกลุ่ม	296	89.203	0.301		
		รวม	299	90.254			
4	ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3	0.919	0.306	0.941	0.421
		ภายในกลุ่ม	296	96.357	0.326		
		รวม	299	97.276			
5	ด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.192	0.731	2.435	0.065
		ภายในกลุ่ม	296	88.791	0.300		
		รวม	299	90.982			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.355	0.118	0.651	0.583
		ภายในกลุ่ม	296	53.818	0.182		
		รวม	299	54.173			

*P < .05

จากตาราง 18 พบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการในทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านจุดประสงค์ของการศึกษา ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อที่จะทราบว่าผู้ปกครองกลุ่มรายได้ใดบ้างมีความต้องการแตกต่างกัน จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ปรากฏผลดังตาราง 19

ตาราง 19 เปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา จำแนกตามรายได้เป็นรายคู่

รายได้	$\bar{X}$	ไม่เกิน 5,000 บาท	ตั้งแต่ 5,001 ถึง 10,000 บาท	ตั้งแต่ 10,001 ถึง 15,000 บาท	มากกว่า 15,001 บาท
		4.19	4.35	4.47	4.53
ไม่เกิน 5,000 บาท	4.19	-	0.17	0.28*	0.35*
ตั้งแต่ 5,001 – 10,000 บาท	4.35		-	0.12	0.18
ตั้งแต่ 10,001 – 15,000 บาท	4.47			-	0.06
มากกว่า 15,001 บาท	4.53				-

*P < .05

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท ($\bar{X} = 4.47$) มีความต้องการ ด้านจุดประสงค์ของการศึกษามากกว่ากลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท ($\bar{X} = 4.19$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ปกครองที่มีรายได้มากกว่า 15,001 บาท ($\bar{X} = 4.53$) มีความต้องการ ด้านจุดประสงค์ของการศึกษามากกว่ากลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท ($\bar{X} = 4.19$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครองต้องการ 5 ด้าน คือ จุดประสงค์ของการศึกษา สาระการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล กิจกรรมเสริมโปรแกรม และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการผู้ปกครอง โดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองประกอบด้วย อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นผู้ปกครองที่มีเด็กปฐมวัยเรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนเอกชน

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 – 5 ปี จากโรงเรียนดังกล่าว โดยสุ่มแบบหลายขั้นตอน ขั้นแรกสุ่มกลุ่มโรงเรียนจากโรงเรียน สพฐ. โรงเรียนกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนเอกชน มากลุ่มละ 2 โรงเรียน จากนั้นสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โรงเรียนละ 50 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 300 คน จากการส่งแบบสอบถามไปยังผู้ปกครองจำนวน 300 คน ได้รับคืน 300 คน หรือคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่าง วันที่ 17 กันยายน 2550 ถึง วันที่ 31 ตุลาคม 2550

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าแปรปรวน (ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย การทดสอบรายคู่เมื่อพบความแตกต่างหลังการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้าง

การวิจัยค้างนี้มีความมุ่งหมายสำคัญ เพื่อการศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะการวิจัย ค้างนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครองต้องการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครองต้องการโดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองประกอบด้วย อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้

สมมุติฐานในการศึกษาค้าง

1. ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีความต้องการโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่างกัน

2. ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการโปรแกรมการศึกษาสำหรับปฐมวัยต่างกัน
3. ผู้ปกครอง ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่างกัน
4. ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างข้างต้น โดยการแจกแบบสอบถามไป จำนวน 300 คน และได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 300 คน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย จำนวน 46 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปตามขั้นตอนดังนี้ และใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผล และด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรม นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความแปรปรวน (ANOVA) ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) และเสนอการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำนวน 300 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพของผู้ปกครองเป็นกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 30 ปีมากที่สุด จำนวน 225 คน (ร้อยละ 75) เป็นกลุ่มที่มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด จำนวน 123 คน (ร้อยละ 41) เป็นกลุ่มที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษามากที่สุดจำนวน 168 คน (ร้อยละ 56) และเป็นกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาทมากที่สุด จำนวน 146 คน (ร้อยละ 48.67) จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลเป็น ดังนี้

1. ลักษณะโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครองต้องการเป็น ดังนี้

1.1 จุดประสงค์ของการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่สิ่งที่ผู้ปกครองต้องการมากที่สุด คือ ผู้ปกครองต้องการให้เด็กมีสุขภาพจิตดี และมีความสุข สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้

1.2 สารการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่รายการที่มากที่สุด คือ ผู้ปกครองต้องการให้เด็กเรียนรู้ มารยาทความเป็นไทย สร้างนิสัยการรับประทานอาหารที่ดี

1.3 วิธีการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากแต่รายการที่มากที่สุด คือ ผู้ปกครองต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบเปิดโอกาสให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

1.4 การประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่ต้องการมากที่สุด คือ ผู้ปกครองต้องการให้รายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ โดยการรวบรวมผลงานเพื่อดูพัฒนาการเด็ก

1.5 กิจกรรมเสริมโปรแกรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ที่ต้องการมากที่สุด คือ ผู้ปกครองต้องการสูงสุด คือ การสอนภาษาต่างประเทศ ด้วยเจ้าของภาษา และควรมีกิจกรรมสร้างเสริมความพร้อมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็ก

2. ความต้องการลักษณะโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองจำแนกตาม อายุ อาชีพ และรายได้ ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นระดับการศึกษามีความต้องการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความต้องการของผู้ปกครองจำแนกรายด้านของโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยพบว่า ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการประเมินผลพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย จำแนกอภิปรายผลออกเป็น 2 ประเด็น คือ 1) ความต้องการที่ผู้ปกครองต้องการมากที่สุด เกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย และ 2) ความแตกต่างของความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กไทย

1. ความต้องการที่ผู้ปกครองต้องการมากที่สุดเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านจุดประสงค์ของการศึกษา ผู้ปกครองมีความต้องการมากที่สุด คือ ให้จัดการศึกษาเพื่อให้ 1) เด็กมีสุขภาพจิตดีและมีความสุข 2) เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ 3) เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย ตามลำดับ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ว่า พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียน มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสังคม

เพราะเด็กเริ่มขยายขอบเขตทางสังคมจากครอบครัวสู่สังคมภายนอก การมีปฏิสัมพันธ์ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ การสร้างความเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างความมีเหตุผลให้แก่เด็ก ความเป็นตนเอง ทำให้เด็กมีจิตแห่งเหตุผล (Ego) ที่เข้มแข็งขึ้นในการพัฒนาอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียน ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม สังคมและประสบการณ์ที่เด็กได้รับโดยตรง หากประสบการณ์ไม่ดี พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กจะไม่สมบูรณ์ เป็นคนวิตกกังวลง่าย ไม่กล้าแสดงออก หรือเข้ากับเพื่อนได้ยาก สุขุมาล เกษมสุข (2547: 95 – 96) กล่าวว่า เมื่อเด็กมาโรงเรียนซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่แตกต่างไปจากบ้าน เด็กต้องปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ บางคนปรับตัวได้ดีก็มีความสุขกับการมาโรงเรียน รักและชอบมาโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเรียนด้วย แต่เด็กที่ปรับตัวไม่ได้ ก็มีความสุขทุกข์ และไม่ยอมมาโรงเรียน สิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนก็มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของเด็กด้วย สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่มีความสำคัญต่อสุขภาพจิตของเด็ก คือ เพื่อน การเรียน และครู การที่โรงเรียน จะดูแลให้เด็กมีสุขภาพจิตดี และมีความสุข ในการมาโรงเรียน โรงเรียนต้องมีครูที่มีสุขภาพจิตดี รักเด็ก ความเป็นกันเอง เอาใจใส่ดูแลเด็ก มีความสุขที่ได้อยู่กับเด็ก มีอารมณ์ดีแจ่มใสอยู่เสมอ ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาพจิตดีด้วย นอกจากนั้นแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนรักโรงเรียนและรักการเรียน มีผลดีต่อการเรียนรู้และการพัฒนาสติปัญญาของเด็กด้วย

ส่วนความต้องการให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และช่วยเหลือตัวเองได้นั้น สามารถอธิบายได้ว่า สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่เด็กต้องพัฒนาตนและปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ที่รวดเร็วของสภาพแวดล้อม ซึ่งเด็กที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้นั้น จะต้องได้รับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นการสอนให้เด็กรู้จักเหตุผล รู้จักกัน รู้จักให้อภัยกัน รู้จักการอยู่ร่วมกันฝึกให้รู้จักสามัคคี ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รู้จักเสียสละ ฝึกให้ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกให้รู้จักการรอคอย ความอดทน มีความพอใจ และยอมรับความจริง สามารถจัดหรือปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมทำให้เกิดความเข้าใจ อบอุ่นใจ ความเห็นใจคนอื่น ทำให้อยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2535: 22) การพัฒนาสังคมสำหรับเด็กวัยนี้ ต้องฝึกให้เกิดความไว้วางใจในผู้อื่น เมื่ออยู่ร่วมกันทำงานและการเล่นร่วมกับผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบ ในการทำงานต่างๆ ร่วมกับผู้อื่นอย่างง่ายๆ ให้เด็กเข้าใจข้อตกลงและเกณฑ์ต่างๆ ฝึกให้รู้จักอดทนรอคอยให้ถึงโอกาสของตน หัดให้เด็กรับฟังผู้อื่น ชมเชยผู้อื่น (เยาวพา เดชคุปต์. 2542: 85) ซึ่งจำเป็นสำหรับสังคมปัจจุบันที่มีความขัดแย้งสูง และความก้าวร้าวหน้าของโรงเรียน ในการอบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นคนดีของสังคม สุขุมาล เกษมสุข (2547: 102) และเด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขควรปลูกฝังคุณธรรม วัฒนธรรม ค่านิยมที่เหมาะสม โดยยึดหลักธรรมตามคำสั่งสอนของศาสนาที่ตนนับถือตลอดจนฝึกนิสัยที่ดีงาม มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต และการปรับตัว เช่น ความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย กตัญญูกตเวที ซื่อสัตย์ อดทนอดกลั้น รู้จักยับยั้งชั่งใจ ให้อภัยเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ความเป็นมิตรและจริงใจ เป็นต้น ลักษณะนิสัยที่ดีจะช่วยให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุข ช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตของเด็ก (วินัดดา ทองปลิว. 2542: 67) การที่ผู้ปกครองตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมว่า

เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น โดยเฉพาะในสังคมไทยที่มีค่านิยมแบบไมตรีสัมพันธ์ จึงเป็นเหตุให้ผู้ปกครองมีความต้องการให้เด็กมีสุขภาพจิตดีและมีความสุขมากที่สุด

ความต้องการด้านจุดประสงค์ของโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย เมื่อจำแนก ตาม รายได้แตกต่างกัน โดยผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีความต้องการต่างกับกับผู้ปกครองที่มีรายได้มากกว่า 5,000 บาท อาจเป็นไปได้ว่า ผู้ที่มีรายได้น้อยมีความต้องการอยู่ในระดับ ความต้องการการด้านพัฒนาร่างกาย และความปลอดภัยกันมากกว่าที่จะ คำนึงถึง พัฒนาการตามหลักทฤษฎีมาสโลว์ (Maslow) ที่ความต้องการของแต่ละคนมีความต้องการแตกต่างกัน ซึ่ง เอกเดอร์เฟอร์ (Mondy. 1993: 305 – 306 ; citing Akderfer. n.d.) กล่าวว่า อย่างน้อย คนเราต้องคำนึงถึงความต้องการ 3 ระดับ คือ 1) ความต้องการเพื่อความอยู่รอด 2) ความต้องการด้านความสัมพันธ์ 3) ความต้องการความก้าวหน้า

1.2 ด้านสาระการเรียนรู้ ผู้ปกครองมีความต้องการมากที่สุด 2 เรื่อง คือ มารยาท ความเป็นไทย เช่นการทำความเคารพ ขอโทษ ขอขอบคุณ และสร้างนิสัยที่ดี ผีกรมารยาท ในการรับประทานอาหาร รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เช่น ผัก ผลไม้ ตามลำดับ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่ามารยาท และความเป็นไทย เป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กก่อนวัยเรียนควรได้รับการปลูกฝัง เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้การสร้างนิสัยที่ดีในการผีกรมารยาทในการรับประทานอาหาร ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า มารยาทของเด็กในสังคมปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากภาคตะวันตก จนเด็กลืมมารยาทที่ดั้งเดิมไป โดยเฉพาะมารยาท ความเป็นไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีจิตสำนึกและต้องการอนุรักษ์ ความเป็นไทย ที่กำลังหายไปจากสังคม เช่น การทำความเคารพ นิสัย หรือแม้แต่นิสัยการ รับประทานอาหาร การอนุรักษ์นี้ จะช่วยให้ส่งผลต่อพฤติกรรมเมื่อเด็กโตขึ้น การพัฒนาทาง สังคมเป็นกระบวนการที่เด็กเรียนรู้พฤติกรรมที่สังคมยอมรับ หรือต้องการ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจาก ค่านิยมของครอบครัวและสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ Gordon ; & Browne. 1985: 344) แบนด์รา กล่าวว่าการเรียนรู้ทางสังคมเกิดจากการเลียนแบบ ด้วยการซึมซับสารสนเทศเก็บไว้ในตน เมื่อสังเกตเห็นภาวะการกระทำอันเป็นตัวอย่างจากบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ พ่อแม่ คนเลี้ยง บุคคลแวดล้อมในครอบครัวและเพื่อน (Boulton – Lewis ; & Cathwrwood. 1994: 277) เมื่อเด็ก อยู่บ้านเด็กเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม จากพ่อแม่ คนเลี้ยงและสมาชิกในครอบครัว เมื่อเข้า โรงเรียนการได้พบเพื่อน พบครู ประกอบกับการทำกิจกรรมที่โรงเรียน ทำให้รู้สังคมได้กว้างขึ้น พฤติกรรมทางสังคมจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามสิ่งแวดล้อมใหม่ หากประสบการณ์ทางสังคมที่เด็ก ได้รับดีเด็กจะมีพัฒนาการทางสังคมดี สามารถใช้การปรับตัวเข้ากับสังคมในทางที่ถูกได้ ซึ่ง สอดคล้องกับ ทิสนา แชมมณี (2536: 104) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ทุกอย่างจากตัวแบบ พ่อแม่ เป็นตัวแบบที่ถ่ายทอดทุกอย่างให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอัตโนมัติ ถ้าพ่อแม่เลือกอาหาร แสดง การไม่ชอบอาหารให้เด็กเห็น เด็กก็จะเลียนแบบไป ดังนั้นพ่อแม่ไม่ควรเลือกอาหาร ไม่บอก ว่าชอบอาหารให้เด็กเห็น การรับประทานอาหารแบบอร่อย สนุก และชักชวนให้เด็กรับประทาน

เด็กอาจจะปฏิเสธในระยะแรก แต่ต่อไปเด็กจะรับประทานได้เอง ดังนั้น ผู้ปกครองจึงมีความต้องการเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้เรื่อง มารยาทความเป็นไทย เช่น การทำความเคารพ ขอโทษ ขอบคุณ และสร้างนิสัยที่ดี ฝึกมารยาทในการรับประทานอาหาร รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เช่น ผัก ผลไม้ เพราะเด็กจะจดจำและเลียนแบบจากครูเมื่ออยู่ที่โรงเรียน ดังนั้น ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการกินอาหารที่มีประโยชน์ ไม่กินจุบจิบ และของที่ไม่มีประโยชน์ รวมทั้งนิสัย มารยาท การทำความเคารพ สุขุมลน เกษมสุข (2547: 87) นอกจากนี้ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมบุคลิกภาพและมารยาทในสังคม เช่น การอบรมสาธิตมารยาทความเป็นไทย การวางตัว การพูด การสร้างมนุษย์สัมพันธ์ การจัดประกวดมารยาทงาม การจัดกิจกรรมเหล่านี้ร่วมกับการให้ความรู้เกี่ยวกับมารยาทในสังคม จะช่วยให้เด็กวางตัวได้ถูกต้อง งดงามยิ่งขึ้น และมีความมั่นใจในการเข้าสังคมคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นๆ

1.3 ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองมีความต้องการมากที่สุด คือ เปิดโอกาสให้เด็กคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็น โดยจัดกิจกรรมต่างๆ

พ่อแม่ผู้ปกครองต้องการให้เด็กคิดเป็นทำเป็น อาจเป็นเพราะว่าการคิดเป็นการทำงาน ของสมองที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ เราต้องจัดการเรียนรู้ให้มากพอที่สมองจะได้คิด ทักษะการคิด สามารถพัฒนาและฝึกฝนกันได้ โดยเฉพาะเด็ก ควรได้รับการพัฒนาทักษะการคิด เพราะว่าการคิดเป็น เครื่องมือที่สำคัญที่สุด ที่เราต้องใช้ตลอดชีวิต เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ที่ช่วยให้ ผู้เรียนเข้าถึงความรู้และสามารถที่จะนำความรู้ไปบูรณาการในการดำรงชีวิต (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2542ก: 55) ความสามารถด้านการคิดมีความสำคัญโดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยศักยภาพของการคิด สามารถพัฒนาได้ดีกว่าช่วงวัยอื่น ความสามารถด้านการคิดเป็นทักษะที่จะช่วยฝึกฝนให้เด็กมีความสามารถในการสังเกต จำแนก การคำนวณ การจัดกระทำข้อมูล การลงสรุป และการสื่อความหมาย เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ แก้ปัญหาอย่างมีระบบ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ความสามารถด้านการคิดเป็นพื้นฐานของสติปัญญา ความเข้าใจ และการตัดสินใจ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต่อการดำรงชีวิต (ฉันทนา ภาคบงกช. 2528: 1) การส่งเสริมการคิดให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัย จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ประสบการณ์ด้านอื่นๆ รวมทั้งความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ฉะนั้น จึงควรปลูกฝังให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักแก้ปัญหาย่างเป็นระบบ และรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กได้คิด ได้กระทำ ได้สืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ จะส่งผลให้เด็กเกิดความสามารถในการคิด ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ต่อไป (ปมาภรณ์ กองม่วง. 2541: 9 ; อ่างอิงจาก สมจิต สวชนไพบูลย์. 2527: 29) สอดคล้องกับ พจน์ สะเพียรชัย (2537: 49 – 51) กล่าวว่า ทักษะการคิดเป็น สิ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต เนื่องจาก การคิดเป็น ทักษะที่จะช่วยฝึกฝนให้เด็กมีความสามารถในการสังเกต จำแนก การคำนวณ การจัดกระทำข้อมูล การลงสรุปและสื่อความหมาย เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ แก้ปัญหาได้อย่างมีระบบ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545: 67 – 76) กล่าวว่า ความสามารถในการคิดเป็น

ลักษณะพิเศษของมนุษย์ที่สามารถพัฒนาสิ่งต่างๆ รอบตัว สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ช่วยแก้ปัญหาให้ตัวเองสามารถนำสิ่งที่มืออยู่ในธรรมชาติมาใช้ประโยชน์มากขึ้น และสามารถดำรงชีวิต สืบเผ่าพันธุ์ได้อย่างมั่นคงจนกระทั่งทุกวันนี้ การคิดเป็นการกำหนดตัวเรา เป็นพื้นฐานของสติปัญญา ความเข้าใจและการตัดสินใจ ส่วน พรเพ็ญ ศรีวิรัตน์ (2546: 20) กล่าวว่า การส่งเสริมความสามารถ ในด้านการคิดให้เกิดในเด็กปฐมวัย นับว่า เป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังให้เด็กคิดวิจารณ์ญาณ อันจะเป็นแนวทางของการรู้จักแก้ปัญหา อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข ด้วยลักษณะสำคัญของการคิดเป็นแก้ปัญหาได้ สามารถพัฒนาในเด็กได้ และมีความจำเป็นกับสังคมโลกาภิวัตน์ จึงมีความเป็นไปได้ที่ผู้ปกครองมีความต้องการสูง

1.4 ด้านการประเมินผล ผู้ปกครองมีความต้องการสูงสุด คือ รายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ รองลงมาคือประเมินผลโดยการรวบรวมผลงาน เพื่อดูพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล และประเมินผลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ สันทนา แล้วรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเด็ก ผู้ปกครองย่อมต้องการสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก ดังนั้นผู้ปกครองจึงมีความต้องการที่จะอยากรู้พัฒนาการความก้าวหน้าของบุตรหลานของตนเองในทุกๆ ด้าน เพื่อที่ผู้ปกครองจะได้รับทราบข้อมูล และร่วมมือกับโรงเรียน ในการส่งเสริมและช่วยเหลือ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ให้กับทางโรงเรียน และครู ซึ่งสอดคล้องกับ คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543: 65) ที่กล่าวถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดการประเมินผู้เรียนไว้ในมาตรา 26 ว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา ซึ่งปรับเปลี่ยนไปจากเดิมที่เน้นวัดความรู้ความจำทางด้านเนื้อหา มาเป็นการประเมิน ซึ่งมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536: 234) ได้กล่าวถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนว่า ครูอาจแจ้งข้อมูลพัฒนาการ ความก้าวหน้าให้ผู้ปกครองรับทราบเป็นระยะๆ เพื่อประเมินพัฒนาการร่วมกันและยังเป็นข้อมูลย้อนกลับสู่ผู้ปกครอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับกุลยา ตันติผลาชีวะ (2542) ที่กล่าวว่า หากผู้ปกครองได้เข้าใจได้ ข้อมูลที่ถูกต้องกับโรงเรียน ลดความขัดแย้งระหว่างบ้านและโรงเรียนได้มาก นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้ปกครองได้สานต่อการเรียนของเด็กจากโรงเรียนสู่บ้านและจากบ้านสู่โรงเรียน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการประเมินผล มีความสำคัญต่อผู้ปกครองในการรับทราบข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550) ที่ผู้ปกครองทุกภูมิภาคต้องการให้มีการประเมินผลด้วยการสังเกตตามสภาพจริง

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุระหว่าง 25 – 30 ปี มีความต้องการแตกต่างจากผู้ปกครองที่มีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าผู้ปกครองรุ่นอายุมากกว่า 30 ปีคุ้นเคยกับการประเมินผลด้วยการทดสอบมากกว่า การประเมินด้วยการสังเกตตามสภาพจริง

เนื่องจากการประเมินตามสภาพจริง ได้มีการนำมาใช้ในช่วงที่มีการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงอาจมีผลทำให้ผู้ปกครองแต่ละช่วงอายุคิดแตกต่างกัน

1.5 ด้านกิจกรรมเสริมโปรแกรม ทุกรายการผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ความต้องการสูงสุด คือ ควรมีกิจกรรมการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนด้วยเจ้าของภาษา รองลงมา คือ ควรมีกิจกรรมสร้างเสริมความพร้อมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็ก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้ภาษาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง และสิ่งต่างๆ การได้เห็น การได้ฟัง ได้สัมผัสการลองผิดลองถูก การเข้าใจ และการให้แรงเสริมเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาภาษา ซึ่งสอดคล้องกับ นิตยา ประพฤติกิจ (2539) กล่าวว่า พัฒนาการทางภาษานี้ จะออกมาได้เต็มศักยภาพต่อเมื่อเด็กได้รับประสบการณ์เรียนรู้ภาษาที่ดีและถูกต้อง ฉะนั้นการที่ผู้ปกครองต้องการให้เด็กเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ด้วยเจ้าของภาษา เป็นการสร้างความงอกงามในการเรียนรู้ภาษาให้กับเด็กทั้งสิ้น การให้โอกาสทางภาษา คือการเรียนรู้ภาษาที่มีคุณค่าสำหรับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ภาษาจะต้องสนับสนุนให้เด็กได้เรียนและได้ใช้ภาษา โดยเน้นให้เด็กได้ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยใช้สถานการณ์ต่างๆ และวิชาต่างๆ มาบูรณาการ เพื่อสร้างความคุ้นเคยทางภาษา และเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้สนับสนุนให้มี กิจกรรมการเรียนรู้ภาษา

ส่วนความต้องการด้านคณิตศาสตร์อาจเป็นไปได้ที่ผู้ปกครองจะเห็นว่า คณิตศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ ถ้าหากมองไปรอบๆ ตัว จะเห็นว่าชีวิตเกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์อย่างมาก สังเกตในการเล่นและการพูด คูยของเด็กนั้น มักจะมีเรื่องคณิตเข้ามาเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันอยู่เสมอ การเรียนคณิตศาสตร์จะสร้างให้เด็กเกิดความสามารถพื้นฐานในการเรียนคณิตศาสตร์ ต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กปฐมวัย(นิตยา ประพฤติกิจ. 2541: 4) การพัฒนาสติปัญญา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์ช่วย นับตั้งแต่การสร้างประสบการณ์ขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ ทักษะการสังเกตเห็นความสัมพันธ์ และรูปแบบ ทักษะการคิดที่เป็นเหตุผล ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสาร โดยใช้คณิตศาสตร์ ทักษะเหล่านี้เป็นความเก่ง หรือความสามารถทางปัญญาของมนุษย์ช่วยสร้างพลังการเรียนรู้ให้กับมนุษย์ ดังนั้น เด็กปฐมวัย จึงควรได้รับการพัฒนาทักษะ และความคิดรวบยอดพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่เด็กสามารถนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์และวิชาอื่น ในขั้นที่สูงขึ้น การส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะ และความคิดรวบยอด โดยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม นอกจากจะทำให้เด็กสนุกสนานกับการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์แล้ว ยังช่วยให้เด็กได้พบว่า คณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่เข้าใจได้ง่าย มีเหตุมีผล และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งผู้ปกครองมองเห็นความจำเป็นของการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับปฐมวัย ว่าเป็นพื้นฐานในการคิดของเด็ก เป็นสิ่ง

ที่เด็กจะต้องพบบ่อยในชีวิตประจำวันและเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ นิตยา ประติกิจ. (2541 : 3) ที่ว่า คณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่เด็กเรียนจากประสบการณ์ มีโอกาสเรียนรู้แก้ปัญหา พัฒนาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการ ศึกษาที่สูงขึ้น อีกประการหนึ่งเป็นไปได้ว่าผู้ปกครองอาจคาดหวังว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน หรือสถานศึกษาสามารถเตรียมความพร้อมของเด็กให้เป็นไปตาม ทิศทางที่พึงประสงค์ได้ และการให้เด็กเก่งคณิตศาสตร์นั้น เป็นพื้นฐานที่จะช่วยให้เด็กก้าวไปสู่ ประสบการณ์ใหม่ที่สูงขึ้นและเชื่อว่า จะทำให้เด็กเรียนเก่งในอนาคตต่อไป และการเป็นที่ยอมรับ ของคนอื่น จนทำให้เกิดค่านิยมของคนในสังคมไทย ที่มักจะชื่นชม และให้การยอมรับกับผู้ ที่ประสบความสำเร็จไม่ว่า จะเป็นเรื่องของหน้าที่การงาน การเล่าเรียนของบุตรหลาน กระทั่ง ความสามารถในการเรียนของเด็กหากมีมาก และประสบความสำเร็จก็จะได้รับการยกย่อง ผู้ปกครองจึงต้องการส่งเสริมคณิตศาสตร์ให้กับเด็ก ตั้งแต่ปฐมวัย เพราะนั่นคือโอกาสที่ดีของ เด็ก ที่ จะ ได้รับการฝึกทักษะและเป็นคนเก่ง ตั้งแต่ปฐมวัย และพร้อมสำหรับการเรียนในระดับ ที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ พิชญาดา คำแก้ว (2549) ได้ศึกษาความต้องการ ของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองต้องการให้เด็ก ปฐมวัยได้เรียนคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องการนับ และอ่านเลข และ ผู้ปกครองร้อยละ 89.27 ต้องการให้ลูกเก่งคณิตศาสตร์ตั้งแต่ปฐมวัย

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรม การศึกษาปฐมวัย

2.1 การเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครอง จำแนกตาม อายุ อาชีพ รายได้

มีความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจ เป็นเพราะว่า ผู้ปกครองที่มีอายุ อาชีพ และรายได้แตกต่างกันแต่ที่ทุกคนมีและไม่แตกต่างกัน เลยก็คือ ความรัก ความปรารถนาดี ความรู้สึกเอ็นดูบุตรหลานหรือเด็กที่อยู่ในความดูแล และ ทุกคนย่อมต้องการเห็นเด็กเติบโตขึ้นมาเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขตามคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ผู้ปกครองมีปัจจัยพื้นฐานแตกต่างกัน แต่ มีความต้องการที่เหมือนกันคือต้องการให้เด็กมีโอกาสทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย ต้องการ ให้เด็กมีโอกาสทางการศึกษาที่ดี และสอดคล้องกับ กุลยา ดันติผลาชีวะ (2542) ที่กล่าวว่า แท้จริงแล้วการเป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครองมิใช่หยุดอยู่ที่การดูแล ฟูมฟัก ทางร่างกายได้เติบโต แต่การเป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ถือเป็นการสร้างและพัฒนาเด็กให้เป็นคนดีมีคุณค่าต่อสังคม ดังนั้นผู้ปกครองไม่ว่าอายุ อาชีพ และรายได้เท่าใด ย่อมส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงลูกใน ความปกครองของตนเองให้ได้รับการศึกษาที่ดี เพราะการศึกษาเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์ที่ดีเป็นคนที่ เก่ง ดี มีสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542) สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ผู้ปกครองที่มี อายุ อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกันมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองจำแนกตามระดับการศึกษา

มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมศึกษาปฐมวัย แตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูง จะมีความต้องการแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับกลางกับระดับต่ำ และผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับกลาง จะมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำ ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกับระดับกลางจะเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาของบุตรหลานของตนเอง มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำ เนื่องจากว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำ มักจะไม่ค่อย มีความรู้ ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดู และที่สำคัญไม่ค่อยมีเวลาให้กับบุตรหลานของตนเอง เพราะต้องใช้เวลาในแต่ละวันในการประกอบอาชีพ เพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ส่วนผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงและระดับกลาง จะมีความรู้ความเข้าใจต่อเด็กเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ น้อมฤดี จงพยุงะ และคณะ (เยาวนุช ทานาม. 2545: 82 ; อ้างอิงจาก น้อมฤดี จงพยุงะ ; และคณะ) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาดี ย่อมมีความรู้ ความเข้าใจ ในการอบรมเลี้ยงดู และการให้คำแนะนำที่ดีแก่เด็กได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย นอกจากนั้น ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และคณะ (2537) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แบบแผนการเลี้ยงดูเด็กตามแนวภาวะ ความต้องการพื้นฐาน และบริการสำหรับเด็ก พบว่า แม่ที่มีการศึกษาสูงและฐานะเศรษฐกิจดี จะเห็นความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็ก เพื่อส่งเสริมสติปัญญาของเด็กเป็นอย่างมาก เช่น มีการส่งเสริมทั้งในเรื่องการเรียนและการเล่น เพื่อส่งเสริมสติปัญญามากกว่าแม่ที่มีการศึกษาน้อยและฐานะเศรษฐกิจต่ำ ดังนั้น จากเอกสารงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองที่มีระดับ การศึกษาที่แตกต่างกันมีความต้องการการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1. ด้านการจัดโปรแกรมการศึกษาจากผลงานวิจัยผู้จัดการศึกษาสามารถนำไปใช้ได้

ดังนี้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เน้นถึง

- การฝึกเด็กให้ช่วยเหลือตนเอง
- ฝึกเด็กให้รู้จักการแก้ปัญหา
- การฝึกเด็กให้รู้จักสังคม
- การฝึกมารยาท

1.2 การจัดการประเมินผลให้เน้นการรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ

1.3 โปรแกรมเสริมหลักสูตร ควรเน้นภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ และ

คอมพิวเตอร์

2. ด้านการบริหารสถานศึกษา จากผลการวิจัยผู้บริหารควรพัฒนาสถานศึกษา ดังนี้
 - 2.1 การพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย
 - 2.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นตามความต้องการของสังคม ด้านภาษาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์
 - 2.3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย
 - 2.4 การพัฒนาระบบการประเมินผลที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองต่อการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับความต้องการ
2. ควรมีการวิจัยเรื่องนี้กับกลุ่มตัวอย่างในระดับประถมหรือสูงขึ้นไป
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541). วิธีการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองและสารสนเทศที่ผู้ปกครอง
เด็กอนุบาลต้องการ. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 2(1): 67 – 75.
- . (2542). ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย.
หน้า 19 – 20.
- . (2542ก). การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการศึกษา
ปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2544, ตุลาคม). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน. วารสารการศึกษา
ปฐมวัย. 5(4): 30 – 37.
- . (2545, กรกฎาคม). การจัดการศึกษาสำหรับวัยเตาะแตะ. วารสารการศึกษา
ปฐมวัย. 6(3): 64 – 75.
- . (2545ข). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็ดดิสัน
เพรสโปรดักส์ จำกัด.
- . (2546, กรกฎาคม). การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย. วารสารการศึกษา
ปฐมวัย. 7(3): 30 – 44).
- . (2546ก). รายงานผลการวิจัย เรื่องรูปแบบการบ้านที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับเด็ก.
สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2547ก). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็ดดิสัน
เพรส โปรดักส์ จำกัด.
- . (2547ข, เมษายน). รูปแบบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย.
8(2): 41.
- . (2550). 25 คำถามเมื่อลูกเรียนอนุบาล. สำนักพิมพ์เพื่อนอักษร. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์
- . (2550). รายงานผลการวิจัย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทยในสายตา
ผู้ปกครอง. สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). ลายแทงนักคิด. กรุงเทพฯ: ชัสเชส มีเดีย.
- คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด.
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2537). แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการและการเตรียมความพร้อม
ของเด็กปฐมวัย : แนวการศึกษาชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย.
สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวทางการปฏิบัติ*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ อลีน เพชร.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2528). *การสอนให้เด็กคิด : โมเดลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อพัฒนา
คุณภาพชีวิตของสังคม*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ชูศรี สุวรรณโชติ. (2542). *หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ทวีพร ณ นคร. (2542). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*. ภูเก็ต: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- ธำรง บัวศรี. (2531). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: เอรวิณ
การพิมพ์.
- (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ธนรัชการพิมพ์ จำกัด.
- ธิดารัตน์ ศักดิ์วีระกุล. (2544). *ทัศนของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ของเด็กปฐมวัย*.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภาพรณ อุณากุล. (2540). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับสวัสดิภาพของ
นักเรียนในโรงเรียนอนุบาล*. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นันทิยา น้อยจันทร์. (2548). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. นครปฐม: บริษัทสำนักพิมพ์นิตินัย จำกัด.
- นัยนา ขนนอนเวช. (2540). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหาร
โรงเรียนครูอนุบาลและผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 1*. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2541). *คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรี้นติ้งเฮ้าส์.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือสำหรับ
การประเมินการศึกษา หน่วย 3*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุบผาสวัสดิ์ ราชตาตะนันท์ (สวัสดิ์ชูโต). (2540, ตุลาคม). *ทัศนะการศึกษาปฐมวัย : ปัจจัย
จำเป็นสำหรับการศึกษาปฐมวัย*. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 2(4): 5 – 8.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. (2532). *หลักสูตรอุดมศึกษา : การประเมินและพัฒนา*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปรมาภรณ์ กองม่วง. (2541). การคิดเชิงเหตุผลของเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนา
ยามเช้าเน้นสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฝ่ายวิชาการ บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2549 – 2554. ปทุมธานี: บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- พจน์ สะเพียรชัย. (2537). การอุดมศึกษาไทยในอนาคต. ศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา.
7(2): 49 – 51.
- พรเพ็ญ ศรีวิรัตน์. (2546). การคิดอย่างมีวิจารณญาณของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นเกมฝึก
ทักษะการคิด. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณี ชเจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัท
คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด.
- พระราชบัญญัติการศึกษา. (2542). กรุงเทพฯ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พัชรี สวนแก้ว. (2536). การแนะแนวผู้ปกครองเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงกมล
จำกัด. ภาควิชาโรงเรียนสาธิต คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2541). ทฤษฎีและปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย :
แผนการศึกษาปฐมวัย. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2535, กุมภาพันธ์). โรงเรียนเตรียมความพร้อมเป็นอย่างไร. รักลูก. 10(102):
175 – 176.
- พิชญาดา ดำแก้ว. (2549). ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนคณิตศาสตร์สำหรับเด็ก
ปฐมวัย. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภิญโญ สาร. (2526). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุลาดพร้าว.
- มนทิรา สังขะระมย์. (2534, ตุลาคม). การเตรียมความพร้อมเด็กก่อนวัยเรียน. วารสาร
การศึกษา กทม. 15(1): 16 – 19.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2536). ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตร และวิทยวิธี
ทางการสอน หน่วยที่ 1 – 5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- . (2537). ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาทางปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 – 5. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- . (2529). การจัดหลักสูตรในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดศูนย์และโรงเรียนปฐมวัย
ศึกษา หน่วยที่ 9. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.

- เมธินี เชิญชัยวรชรากุล. (2547). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการจัดอนุบาลศึกษาตามการรับรู้ของผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวนุช ทานาม. (2545). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนสอนภาษาจีน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2536). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- . (2542ก). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอพี กราฟฟิกส์ ดีไซน์.
- . (2542ข). การจัดการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- รัตนา กิจเกื้อกูล. (2550). ความต้องการของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามทบบุรี เขต 1. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราตี ทองสวัสดิ์. (2529). การจัดประสบการณ์ขั้นเด็กเล็กและการศึกษาดูงาน. โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- รำเพย แดงประไพ. (2550). ความต้องการของผู้ปกครองต่อบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รุจิรี ภูสาระ. (2545). การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บুদ্ধพ้อยท์.
- ล้วน สายยศ ; และ อังศศณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สวีริยาสาน์.
- วรนาท รักสกุลไทย. (2537). การบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 14. หน้า 169 – 171. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรนุช เสนีวงศ์ ณ อยุธยา. (2547). ความต้องการของผู้ปกครองที่นับถือศาสนาอิสลามที่มีต่อการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วัชรารภณ์ พยัคฆ์เมธี. (2546). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2523). การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรือง. ----- . (2540, มกราคม). สารจากคณะบดี คณะศึกษาศาสตร์. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 1(1): 9.
- วินัดดา ทองปลิว. (2542). การส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมที่ครอบครัวให้แก่เด็กกับความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียน. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพรรณ ยิ้มย่อง. (2544, เมษายน). การจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 5(2): 45 – 53.
- ศิริสกุล อีสรรนุรักษ์ ; และคณะ. (2537). แบบแผนการเลี้ยงดูเด็กตามแนวภาวะความต้องการพื้นฐาน และบริการสำหรับเด็ก (สพด). กรุงเทพฯ: คณะสาธาณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมทรง อินทร์สว่าง. (2540). สุขภาพเด็กวัยก่อนเรียน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สมนึก ธาตุทอง. (2549). เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- สมพร ทิตาพร. (2538). การจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร นาคี. (2541). ความคิดเห็นของผู้ปกครอง นักเรียน ครูผู้สอนและผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์พื้นฐานในระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษาที่ดำเนินงานตามแผนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2540. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542, มกราคม). ยุทธศาสตร์การสอน. วิชาการ. 2(1): 51 – 61. ----- . (2542ก). มุ่งสู่... คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2535). หลักการจัดอนุบาลศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548).
คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี):
คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็ก 3 – 5 ปี). พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำราญ คงตะวัน. (2546, มกราคม – มิถุนายน). การพัฒนาหลักสูตรกับการวิจัยและพัฒนา
การศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์. 2(2): 14, 18 – 19.
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2537). แนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย : ประมวลวิชา
หลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย. บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- . (2538). แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา: หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย.
นนทบุรี: บริษัท อิเล็กทรอนิกส์ เวิลด์ จำกัด.
- . (2545). เต็ดดอกไม้นั้นกระเทียมจนถึงดวงดาว การปลูกฝังเด็กปฐมวัยรักสิ่งแวดล้อม.
ใน หนังสืองานวันสมเด็จพระเทพรัตนสฤดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 12 พฤศจิกายน
2544. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- . (2545). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. ใน เอกสารคำสอนวิชา ปว. 692 การวัดและ
ประเมินเด็กปฐมวัย. หน้า 65 – 90. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุกัญญา ดอกพวง. (2549). การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยต่อการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
เขตราชวัตรบูรณะ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุธีรักษ์ ทรงมุสิก. (2547). สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูปฐมวัย สังกัด
กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมณฑา พรหมบุญ. (2544, มกราคม). การปฏิรูปการศึกษาปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย.
5(1): 8 – 11.
- สุมาลี คัมชัยสกุล. (2543). บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของ
เด็กปฐมวัยในเขตเมืองเชียงใหม่. รายงานการวิจัย. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2538). จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- หน่วยศึกษานิเทศ เขตการศึกษา 9 กรมสามัญศึกษา. (2543). การจัดการเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธารารักษ์.
- อภิญา เวชยชัย. (2544). รายงานการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการ
พัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

อรุณี หรดาล. (2536). ผู้ปกครองกับการจัดการศึกษาปฐมวัยศึกษา. ใน *ประมวลสาระ
ชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา* หน่วยที่ 13. หน้า 6 – 80.

นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อารมณ สุวรรณपाल. (2537). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย. ใน *ประมวล
สาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัยศึกษา* หน่วยที่ 9 – 12.

นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อารี พันธุ์มณี. (2546). *จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนรู้การสอน*. กรุงเทพฯ: ไยไหม.

Ascaro, J.S. (1995). *Quality in Education : An Implementation Handbook*. Florida:
St. Lucie Press.

Brewer, J.A. (2004). *Introduction to Early Childhood Education : Preschool Through
Primary Grades*. Boston: Allyn and Bacon.

Brown, Sandra ; & Cleave, Shirley. (1973). *Early to School : Four Year Olds in Infant
Classes*. New York: Routledge.

DeCecco, John P. (1986). *The Psychology Learning and Instruction*. New Jersey:
Prentice-Hall.

Essa, E. (1996). *Introduction to Early Childhood Education*. 2nd ed. Albany: Delmar
Publishers, Inc.

Garcia, C.R. (1986, June). Theoretical Background to Curriculum Design for Puerto
Rican Kindergarten Students. *Dissertation Abstracts International*. 45: 3593 – A.

Gilley, Jeanne Mack ; & Gilley, Bill. (1980). *Early Childhood Development and Education*.
2nd ed. New York: Delmar Publisher Inc.

Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.

Hendrick, S. (1984). *The Whole Child*. Missouri: Times Mirror Mosby College
Publishing.

Hildebrand, V. (1991). *Introduction to Early Childhood Education*. 5th ed. New York:
McMillan Publishing Co.

Logan, M.; & Logan, V.G. (1974). *Educational for Young Children*. Toronto:
McGraw-Hill.

Maslow, A.H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row.

Mondy, W.R. (1993). *Management Concept, Practices, and Skills*. Massachusetts:
Allyn and Bacon.

Morris, Charles G. (1996). *Understanding Psychology*. 3rd ed. New Jersey: Prentice
Hall.

Ornstein, Robert ; Carstensen, Laura ; & Patnoe, Shellet. (1991). *Psychology the Study of Human Experience*. San Diego: Harcourt Brace Jovanovich, Publishers.

Sdorow, Lester M. (1988). *Psychology*. 4th ed. New York: McGraw Hill.

Taba, H. (1962). *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World.

Tyler, R.W. (1950). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเรื่องความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย
สำหรับเด็กไทย

รหัส

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามชุดนี้คือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย
2. แบบสอบถามนี้มีอยู่ 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทยตามความต้องการของผู้ปกครองด้านต่างๆ ดังนี้
 1. จุดประสงค์ของการศึกษา
 2. สาระการเรียนรู้
 3. วิธีการจัดการเรียนการสอน
 4. การประเมินผล
 5. กิจกรรมเสริมโปรแกรม
3. ข้อมูลในแบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น และไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติและสถานภาพของท่านแต่อย่างใด
4. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ เพราะคำตอบของท่านมีประโยชน์อย่างมาก ผู้วิจัยจะเก็บคำตอบของท่านไว้เป็นความลับแล้วจะนำผลโดยไม่เจาะจงว่าเป็นคำตอบของบุคคลใดบุคคลหนึ่งและผลของคำตอบ คือ จะมีประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทยเป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

นางจิตรา วิเชียร
นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐

1. อายุ หมายถึง อายุปัจจุบันของท่าน

☐ ต่ำกว่า 25 ปี

☐ 25 – 30 ปี

☐ สูงกว่า 30 ปี

2. อาชีพ หมายถึง อาชีพหลักของท่าน

☐ รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ ประกอบธุรกิจส่วนตัว

☐ รับจ้าง

☐ อื่น ๆ

3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

☐ ต่ำกว่าประถมศึกษา

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษา

☐ อุดมศึกษาหรือสูงกว่า

4. รายได้ หมายถึง รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน

☐ $\geq$ 5,000 บาท

☐ 5,001 – 10,000 บาท

☐ 10,001 – 15,000 บาท

☐ มากกว่า 15,000 บาท

ตอนที่ 2 ความต้องการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย

คำชี้แจง : ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบหลังข้อความที่ท่านเห็นว่าตรงหรือใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงระดับหนึ่งเพียงช่องเดียว (โปรดตอบทุกข้อ)

เกณฑ์การตอบคำถามตามระดับความต้องการ

- 5 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความต้องการมาก
- 3 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความต้องการน้อย
- 1 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. ความต้องการจุดประสงค์ของการศึกษา					
1.1 เด็กมีกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (แขน ขา ลำตัว) แข็งแรง และทรงตัวได้มั่นคง					
1.2 เด็กมีกล้ามเนื้อมัดเล็ก (มือ นิ้วมือ) แข็งแรง ใช้งานได้คล่องแคล่วมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อกับสายตา เพื่อให้มีความพร้อมและทักษะการเขียนที่ดี					
1.3 เด็กมีสุขภาพจิตดี และมีความสุข					
1.4 เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย					
1.5 เด็กตระหนักในคุณค่าและคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
1.6 เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข					
1.7 เด็กมีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย					
1.8 เด็กสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย					

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	ต้องการมากที่สุด	ต้องการมาก	ต้องการปานกลาง	ต้องการน้อย	ต้องการน้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
3. ความต้องการด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน					
3.1 โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เพื่อพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา					
3.2 โรงเรียนใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง					
3.3 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยการเรียนรู้จากธรรมชาติ เช่น เพื่อนมนุษย์ สัตว์ต่าง ๆ การประกอบอาชีพ ทำนา ทำไร่ การค้าขาย					
3.4 เปิดโอกาสให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ					
3.5 จัดให้มีกิจกรรม เล่นนันทนาการ ร้องเพลง และกิจกรรมเข้าจังหวะให้กับเด็กทุกวัน					
3.6 จัดการเรียนการสอนอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น รักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามในชุมชน					
3.7 จัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น วัด หน่วยงานราชการ					
3.8 จัดการเรียนการสอนแบบวิถีพุทธ เพื่อให้เด็กมีสมาธิและจิตใจที่สงบ					
3.9 จัดการเรียนการสอนแบบโครงการหรือโครงงานเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจลึกซึ้ง					
3.10 จัดการเรียนการสอนแบบผ่อนคลายโดยการเล่น					

ความต้องการด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนด้านอื่นๆ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

อาจารย์อารีย์พร อรรถวุฒิกุล

ศึกษานิเทศก์ปทุมวัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

อาจารย์กรวิภา สรรพกิจจานง

นักวิชาการการศึกษาปทุมวัน

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อาจารย์จิตเกษม ทองนาค

ครูผู้สอนระดับปทุมวัน

โรงเรียนวัดโตนด

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางจิตรา วิเชียร
วันเดือนปีเกิด	6 มกราคม 2518
ภูมิลำเนา	258 หมู่ 9 ตำบลถ้ำพรรณรา อำเภอถ้ำพรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80260 โทร 075-306314
สถานที่ทำงาน	สถานรับเลี้ยงเด็กอ่อนมูลนิธิเนอสเซอรี่ 91/611 หมู่ 9 แขวงสามตำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ 10150 โทร. 02-892-7174 081-3274119
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จาก โรงเรียนพณิชยการทุ่งสง
พ.ศ. 2541	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จาก โรงเรียนสายประสิทธิ์พณิชยการ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2546	บริหารธุรกิจบัณฑิต จาก สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร